

พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา
ฉบับความสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก

เล่มสอง

ตั้งแต่แผ่นดินสมเด็จพระเอกาทศรถ

ถึง

สิ้นแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โปรดให้พิมพ์พระราชทานในงานพระเมรุ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุษบงษ์

เมื่อนท 20 ธันวาคม พ.ศ. 2485

พระเมรุวัดเทพศิรินทราวาส

พระราชพงสาวดารกรุงศรีอยุธยา
ฉบับความสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส

เล่มสอง

ตั้งแต่แผ่นดินสมเด็จพระเอกาทศรถ

ถึง

สิ้นแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โปรดให้ตีพิมพ์พระราชทานในงานพระเมรุ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุษบงชนวณ

เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2485

ณ พระเมรุวัดเทพศิรินทราวาส

คำนำ

สำนักพระราชวัง ได้แจ้งความมายังกรมศิลปากร ให้เดออกหา
เรื่องหนังสือสำหรับพิมพ์แจกเป็นของพระราชทานในงานพระเมรุ พระเจ้า
บรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุษบงชนวน กรมศิลปากรจึงจัดให้พิมพ์
พระราชพงศาวดารความนี้ ขึ้นเกล้า ๆ ถวายสนองพระราชประสงค์
พระราชพงศาวดารความนี้ ได้พิมพ์ไว้ มากเรียกกันมาในพวก
นักพงศาวดารแต่ก่อนว่า พระราชพงศาวดารฉบับพิมพ์ 2 เล่มบาง
พระราชพงศาวดารฉบับหมอบรัดเลบาง ทงเพราะพระราชพงศาวดาร
ความนี้ หมอบรัดเล หมอด้ยอนส์ล่าชาคืออเมริกัน ซึ่งตั้งบ้านเรือน
และโรงพิมพ์หยู่ระปากคองบางหวาด จังหวัดธนบุรี ได้พิมพ์ขึ้น
จำหน่ายเป็นครั้งแรก และพิมพ์แยกเล่มเป็นหนังสือ 2 เล่มจบ จึง
เรียกชอกันมาดงนน แต่ตามที่ได้ชากันมาในชนทางว่า พระราช
พงศาวดารความนี้ เป็นจำนวนที่สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกในรัชกาล
แรกของกรุงศรีอยุธยา เรียกเป็นทหมายกในหมู่กพงศาวดารชนทาง
พระราชพงศาวดารฉบับกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ซึ่ง
ฉบับแต่หมอบรัดเลได้จัดพิมพ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2407 มาจนถึงบัดนี้ ก็เป็น
เวลาถึง 78 ปีมาแล้ว เวลานฉบับยกหายาก กรมศิลปากรได้เคยใช้
ตรวจคัดลอกฉบับแต่แห่งเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เห็นว่าไม่ได้จะคัด
ลอกขึ้นมากนัก จึงจัดพิมพ์ขึ้นอีก เพื่อเป็นคู่มือของนักศึกษาดาว
ประวัติศาสตร์ ที่จะได้ยบส่วนคนกว่าหกพันที่ปรากฏจากความหลาย ๆ
ฉบับโดยกัน

กรมศิลปากรขอถวายอนุโมทนาในพระราชกุศลตราตั้ง ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้โปรดให้พิมพ์หนังสือพระราชทาน เนื่องในงานพระเมรุ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุษบันบัวผัน เป็นมกุฎราชกุมารีแห่งเมืองในท่งดีน่านพทาน ขอพระราชกุศลจงต์มรทรมถคนบันดาน ให้ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุษบันบัวผัน จงด้วยอิถคุณมกุฎ ผดตามถาณะนิยมตั้งพระราชปณิธานทุกประการ เทอน.

กรมศิลปากร

5 ธันวาคม 2485

สำนักหอสมุด

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุสบันบัวผัน

ประสูติ วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2406

สิ้นพระชนม์ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2482

แผ่นดินสมเด็จพระเอกาทศรถ

จักรพรรดิราชครูหงส์, แดท้าวพระยาอำมตราชมหาเดชาบดิน
 ตรีมุขพิริโยธามาจทงหาดยดงพดบพดาชยสุพรรณมหาภิมาน, ในทพิ
 ชยกลางพดพยุหะนนเด็ด, ก็นำพระราเชนทรยานกาณจนอดงกตรจนา
 มหาบวรชชาติ, ประดับด้วยอภิมุขมุดายบวรเด็ดคณิศร, พชนัพรรณ
 กตงกตจามรมาตทงปวง, แดเครื่องมหาราเชนทรเบญจราชกกุธภัณฑ์
 อนนคเครของรัตนราชูปโลก, อันเป็นเครื่องราชาภิเษกสำหรับพระ
 กัตติราชเจ้ามาถวาย แดพระบาทสมเด็จพระเอกาทศรถ อัดบรมนาถ
 บรมบพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่หัว, อันเชนเด็ดชนผานพภพมไห่ดวกร-
 ยาศิปไทย ถวดยราชประเพณัดบดินคัตติราชวงส์ดำรงพิภพมณฑล, ดกต
 กรุงพระมหานครศรีอยุธยามหาดิถกภพพรตนาชธานีบรมย, อัน
 อาพนดวยอำมตราชาประเทศ, นานามหาไพบุติลาตราชเจ้าดีมา
 อานาเขตมณฑลทงปวง, โดยบุรพประเพณพระมหากัตติราชเจ้าดีบ
 มา. พระบาทสมเด็จพระเอกาทศรถอัดบรมนาถบรมบพิตรพระพุทธเจ้า
 ใหญ่หัวกัตติชนพดบพดาชยสุพรรณมหาภิมาน, อันประดับเครื่องอดง
 การกาณจนดารามหาวิศคารดำตรพิภพมณฑล, ดูกตด้วยบวรเด็ดคณิศร
 ตารากรจามรมาตอดงกต, แดแม่พระคชาธารพระยาตำราชคเชนทร
 สัตติชายชวา แดคตงพยุหะพดพตพริบทโยชาททานทุกหมู่ทุกพรรค
 ประดับโดยชนค. พดขางพดมา, พดเชนคตงแพนแค้นเด็ดโลโตมรชนุดทง
 ปวง, แเทห้อมดอมเป็นบริวารเด็ดคตพ. จงท้าวพระยาอำมตราช
 ตรีภูกตประยูรราชมหาเดชาบดินตรีมุขทงปวง, ถวดยบงคมพระบาท
 สมเด็จพระเอกาทศรถอัดบรมนาถบรมบพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่หัว.

พระราชโองการครัดตั้งทางพระยาทางหลาย, ให้ตกแต่งการทจระบพระ
บรมลพณ์เด็ดพระพุทเจ้าหลวงมายงกรุงพระมหานครศรีอยุธยา. แด
มีพระราชกำหนดให้ชนไปหาทางพระยาทางหลาย, อันไปทพทนานน,
ให้กตบคนมายงทพหลวง. ล้วนพระรามเดโชซึ่งมีพระราชกำหนดให้ไป
หาถืองเมืองเชียงแค้นเชียงรายน, พระรามเดโชก็มาถึง. แดเบกเจ้า
มาถวายนงคมในตำบลเมืองหางหลวงน.

ครนถนระหวนพรหัดเดือนหกชนดับสองค้ำ, พระบาทลมเด็ดเอกา
ทลร์ถอถ้จบรมนากบรมบพตรพระพุทเจ้าหยุท, ถ้เด็ดคดวพระทง
ครุพาทนระ มีเสวคณครรคทนอกรวมชมถายพรายพรน, ประคบคดว
ท้าวพระยาดำนตราชพรยโยธาแค้นยากรทงหลายยายกน โดยขนาดหนา
ทง, ถ้เด็ดกรชาพดพยหะยกทพหลวงจากเมืองหางหลวง, คนมา
โดยอนชถมารคจถ้เด็ดคดถงเมืองเชียงใหม่. พระบาทลมเด็ดเอกาทลร์ถ
อถ้จบรมนากบรมบพตรพระพุทเจ้าหยุท, ถ้มีพระราชโองการครัด
ตั้งแก่พระเจ้าเชียงใหม่, ให้หยุทถ้ดามองแแต่บารุงชางมารพดใหม่คง
เมื่อจรมกจราชการพระราชตั้งควรมไซ้, จจะเอาพระเจ้าเชียงใหม่ไปโดย
ถ้เด็ด. ถ้แรมทพหลวงในเมืองเชียงใหม่คนทง. ครนพระเจ้าเชียงใหม่
นำท้าวพระยามาถวายนงคมถ้เด็ด, ถ้เด็ดพระพุทเจ้าหยุท, ถ้ยกทพ
หลวงถ้เด็ดจากเมืองเชียงใหม่ถงมาถ้เด็ด, ชงพระกรุณาเอาพระทงถง
ตุพระเจ้าเชียงใหม่, ถงมาโดยถ้เด็ด. แดพระราชทานให้นามกรชช
พระถ้ถ้ดุมททมราชา. พระบาทลมเด็ดเอกาทลร์ถอถ้จบรมนาก
บรมบพตรพระพุทเจ้าหยุท, ถ้เด็ดคมาโดยทางถ้ไตรถน, นายทวเวธ
ในเมืองกาเพงเพชร.

ในขณะนั้นเมืองไซ แต่งทูตมาทูลให้ถอนหนังสือแต่เครื่องบรรณา
การเข้ามาถวาย. จึงหาหลวงภูทอกมาทูลตมเมืองไซนั้นขึ้นไปถวายบังคม,
แต่ถวายเครื่องบรรณาการ, ถึงทัพหลวงในเมืองกำแพงเพชร.

แต่ทัพหลวงคงหยุดในเมืองกำแพงเพชรนั้นดับหาวน, จึงมีพระ
ราชกำหนดลงมาแต่ท้าวพระยาผู้ใหญ่พระนคร, ให้แต่งพระค้ำหนัก
ค้ำบ้น้ำโมก, ครั้นได้ค้ำหนักโดยชดมารคหลวงมาในพระค้ำหนักน้ำโมก
นั้น. พระบาทสมเด็จพระเอกาทศรถอดสุวรรณนารถบรมพิตรพระพุทธเจ้า
ใหญ่หัว, กรมพระราชโองการตรัดสั่งแก่เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี, ให้
ตักแต่งการประทับประดาพระราชวงแหวน, แต่งราชวคณิศรทรงทง
ต้องกราบข้างทางชดมารค. แต่พระค้ำหนักน้ำโมกถึงพระราชวงแหวน.
แต่ให้ท้าวพระยาทั้งหลายตรวจครุฑเรือแห่แห่นางโปงต์พลัด.

ครั้นถึงพระทนต์บศเคียนดับสงฆ์ค้ำ, พระบาทสมเด็จพระ
เอกาทศรถอดสุวรรณนารถบรมพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่หัว, กรมพระราช
โองการตรัดให้พระราชครูทงต์แต่งพระราชพิธีตั้งความภักดิ์. แต่ให้
เอาเรือพระที่นั่งขลุ่ยพรวนหงส์พยุหะบาตรา, อนุประทับด้วยสัตว์รพาดัง
การอนนมเหศวาร, มาบนจบทพชานแต่เทียบเรือ, แห่นางหงส์โปง
ต์ถึงเพดาร์งแต่นาถกาหนึ่ง, ได้ฤกษ์มงคลโตดมเดธาเร็กตั้งประ
เด็ด. จึงพระโหราธิบดีรุดนทรบริวารภคณคองไซย. พระราชปโร
หิตาจารย์ราชสุภาคัดสุวรรณหงส์องคบริ ได้ดมพราหมณคณาจารย์, เป้า
มหาตั้งรทกต์นาถ, แต่ประโคนแตร์ตั้งขลุ่ยวงคณิศรทงโปง. พระ
บาทสมเด็จพระเอกาทศรถอดสุวรรณนารถบรมพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่หัว, ก
ัดเกิดตั้งเรือพระที่นั่งขลุ่ยพรวนหงส์พยุหะบาตรา, แต่กรมพระราชครูทงต์,

ทศรท อิศวรบรมนาถ บรมบพิตร พระพุทธเจ้าใหญ่หัว, ได้เกิดปราบดา
 มิได้เกิดด้วยราชสมบัติในกรุงพระมหานครศรีอยุธยา, มหาคิณกภพ
 รัตนราชธานีบุรีรมย์. ซึ่งพระนามพระศรีรัตนเพชญ์สมเด็จพระบรม
 ราชาธิราชวามาธิบดีศรีดินทรบรมมหาจักรพรรดิ, สมุขรราชอธิบดี
 ทรนิทรราชรัตนากาถาภักดิ์ภักดิ์, องค์บรมราชเบ็ดเสร็จภูวนาคร
 นาถนายก, คิณรัตนราชชาติอาสาอภัย, สมุขรโรมนต์ สกลจักรวา
 ธิเบทรสุริเยนทรราชอธิบดีทรนิทรราชอธิบดี, ศรีวิบูลคุณุจิ
 ทรนิทรราชเมธว, ธรรมมิกวราเดโชชัยพรหมเทพาคิเทพศรีภูวนา
 ธิเบศ, โลกเชกวิสุทธิกษัตริย์แห่งตามหาพุทธชากร, บรมบพิตร
 พระพุทธเจ้าใหญ่หัว, มหาคิณกภพ รัตนราชธานีบุรีรมย์.
 พระองค์ซึ่งทศพิชราชธรรม, แด่สถิตในพุทธจักรพรรษา, ชาติ
 ชาติจักรพรรษา, มหิมาดำยพุทธจักรกโหฬารมหาร มโหฬารม
 ษัตริย์จักรพรรษา พลพหุคณาภาพรบวรราชอธิบดี เดชะ
 ธรรม, คือองค์ศรีรัตนกษัตริย์จักรพรรษาวิสุทธิกษัตริย์
 ธรรมมิกวราเดโชชัยพรหมเทพาคิเทพศรีภูวนาธิเบศ, พระ
 พระเพลิง, พระยม, พระไฟสพ, พระอินทร์, พระจันทร์
 พระองค์ซึ่งวิสุทธิกษัตริย์กษัตริย์คุณ อุดมคติเรกษ
 ณะคุณมหารมพร, สบถกตเวท สิบปากม อุดมยศ โยค สกล
 โลก โลก มกุฏวิสุทธิ จุฑา มนรัตน สดับ
 สดับคิมงคลสถเทเห็นศรีโรตมวงค์ มหาจักรเจ้าทรง
 ปองในสกลตามพิท ก่อป. แด่พระยา
 บรมนาถบรมบพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่หัว, ได้เกิด
 ไปด้วยโศกวิยาธิป. ธรรมมิกวราเดโชชัยพรหมเทพาคิ
 เทพศรีภูวนาธิเบศ, สมุขรโรมนต์ สกลจักรวา
 ธิเบศ, ธรรมมิกวราเดโชชัยพรหมเทพาคิเทพศรีภูวนา
 ธิเบศ, โลกเชกวิสุทธิกษัตริย์แห่งตามหาพุทธชากร, บรม
 บพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่หัว, มหาคิณกภพ รัตนราชธานี
 บุรีรมย์.

นิกรสโมสรบรมครูเกล้าเปรมประหารศาสตร์, เด็ดต้นพันกว่าโบราณราช
 ประเพณี. มีพระราชหัตถ์ไต่ถามนาปรานต์ศกโลกาทรงหลาย, หมาย
 ให้นิกรที่อุปถุคไจราศาสตร์, ให้ถ่านคึกเกล้าโดยยุดิษม์อันบวรขจร พระ
 เกียรติปรากฏพระยศเซ่งช่านท้าวที่ถ่านทีถ์ แดท้าวพระยามหากษัตริยา-
 ธิราชเจ้าทรงหลาย ก็แต่งเครื่องบรรณาการ, ให้ทูตานุทูตมาถวายบังคม
 พระบาทสมเด็จพระบรมนาถบรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวมีไฉชาติ แดพระ
 บาทสมเด็จพระบรมนาถบรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว, ได้แต่งตั้งพระโพธิ
 สัมภารบำเพ็ญพุทธการกษัมบรมค้อชาติ, ก็อย่างพระวรเขตถารามมหา
 วิหารอันรจนา, พระพุทธปติมามหาเจดีย์อันจุพระถ้าวรชชาติด้าเหรีด
 กุศลถ่านปราการ, ส้มค้อยอริยชาติ. แดท้าวต่างพระไตรปิถกษัม
 คบบริบูรณทรงพระชาติ, อถกถา, ตักถา, คณถ, จิวรณทงปวง จึงแต่ง
 หอพระถัถษม์ได้ด, กัณมนต์พระถังค้อยอริยชาติ, ผู้ชงตั้งถาธิคุณอัน
 ตั้งเดชมหายุคของพระวรเขตถารามนนแฉด, ก็แต่ ถนหม่นถองไว
 ด้าหรบฮารามนน แดเจ้าหน้าที่พระราชหัตถ์พิไว้ให้แต่งจคู้บังจ้ยถาน,
 ถวายแก่พระถังค้เปนนิจถาด แดไว้แต่งโรงถาน ถ่าถา, แด
 ประถาทพระราชหัตถ์พิไว้ให้แต่งโภชนาหารจ้งถัน ถวายแก่ภิกษุถังค้เป
 นิจถาถบมชชาติ.

พระบาทสมเด็จพระเอกอภิศวรรคอิสวรรบรมนาถบรมพิตร พระพุทธ
 เจ้าอยู่หัว, ก็มพระราชโองการถรังตั้งแก่ท้าวพระยาเด่นาบบคมนตรีมุข
 ทงปวงให้แต่งการพระบรมถังค้สมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว แดแต่งเม
 ชาติตั้งเด่นถับได้ถา ประคัมค้อยเมกัถ, เมรุตาย, ราชวถ, นคิรนาถ
 ศคิรเมถยจรงคณาณาได้ด ก็ช่นนนิกรบรมถังค้ได้ดเห็นชกรถังค้ถา,

อันประทับด้วยอภิรมย์ถึงกตกรณา แดท้าวพระยาเสนาบดีมนตรีมุข
 ทงหลายมาประทับให้ห้อมล้อมมหากวีดาราชา อันเช่นพระบรมสพ
 ด้เด็ดดิลาโดยรัถยาราชวัด ไปยังเมรุมาศด้วยยัสบริวาร, แดเครื่อง
 ด้กการบูชาหนักหนา. พระบาทสมเด็จพระเอกาทศวรรดิอัครบรมนาถ
 บรมบพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่หัว กัดเด็ดไปถวายพระเพลิงพระบรมสพ
 ด้มเด็จพระพุทธรเจ้าหลวง ให้มีมนต์พระดังคับดังว่าดหมื่นหนึ่ง, ถวาย
 พระราชทานเครื่องออกบริวาร, ทักดีนาบูชาพระดังคองปวงเปนมโหดาร.

ฝ่ายพระยาของอุ เมื่อทพด้มเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าตากดับ
 ไปกรุงพระนครสร้อยอยุธยาแล้ว, พระยาของอุก็ทำนุบำรุงพระเจ้าหง
 ด้ว่าดไว้เป็นอนันตทวงจะเกลยกล้อมหัวเมืองทงปองให้ราบคาบเป็นปรกติ
 กอนจึงจะคิดการไทยต่อไป. จึงมีหนังสือไปประกาศแก่หัวเมือง
 ทงปองว่า, เราผู้เป็นราชันคดาพระเจ้าหงด้ว่าด, คิดถึงพระคุณสมเด็จพระ
 พระบิตุดาธิราช, จึงให้โหราพริททชาจารย์ชบได้ดูชาตาเมืองหงด้ว่าด
 ด้จะรบด้กพระนครสร้อยอยุธยา, โหราพริททชาจารย์ผู้รแททายว่า, ชาตา
 เมืองหงด้ว่าดชาตาด้มแล้ว, ด้จะรบรองชาตักน, ถึงมาตราว่าเทวดามา
 ชวยกัไม่รอดเคยในด้จะปราชัยเป็นน้คง, แดว่าชาตาเมืองของอุ
 ด้ครงนได้จตุรงคโชค, ถึงแม้จะมีชาตักมากตุจคตในพระมหาดมุก
 กัจะปราชัยไปเอง. เพราะเหตุฉนั้นเราจึงเซนต์เค็ดพระเจ้าหงด้ว่าด,
 แดกวาดครอบครองชนมาตงรบมนนะเมืองของอุ, ทพพระนเรศวรนคร
 ด้วยอยุธยาถมาคคเมืองของอุ ถึงรททพปด้นเปนทตายครงด้ย
 ทแถดทททานมาก, แดตงตอมหยถึงด้ามเคอนด้ด้กมได้จนด้าทไป,
 กเป็นน้คงเห็นคเมืองของอุรบทพระนเรศวร. เหาชยชนะได้ได้. ทน

ทงปวงก็ยอมแจ้งหย้ แต่พระเจ้าหงส์หวัดเคยเป็นสุขทัยในเมืองหงส์หวัดนั้นนอใด, เราก็อุด้าที่ذنองพระคุณให้เป็นสุขทุกตั้งนั้น. แต่หัวเมืองทงปวงหย่าได้กินแทนส่วนเทให้ตั้งใดเคย, เคยทำราชการฉัใดก็ให้ทำตุจกาดกอนนั้นเถด. ฝ่ายหัวเมืองทงปวงได้แจ้งในหนังสือพระยาของอองนั้น, ตางเมืองก็เช็ดองเมือก็คิดตั้งสยเป็นอันมาก. แต่แต่งคนให้ชนไปรับชานสืบส่งจนถึงเมืองของอเนื่อง ๆ.

ตั้งกวราช 953 ปีเถาะตรัสก ก็ไดเเนือความว่าพระยาของอูท่านบำรุงพระเจ้าหงส์หวัดไว้ทงนั้น, หาโดยสัจกคณินสุจริตไม. ความคิดทงนั้นเป็นเตหะเทหพระมหาเถรเดียมเพรียมบอก หัวเมืองทงปวงคิดกันจะยกไปรบซึ่งพระเจ้าหงส์หวัดมาให้จึงได้ ตางเมืองก็จัดแจงไพร่พลเด็ดเด็ดยกชนไปถิงเมืองจิตตอง. ขณะนั้นพระยาของอู จึงให้นมิตพระมหาเถรเดียมเพรียมเข้ามาเดวันมัตการบอกว บดินหัวเมืองทงปวงรุดคกนยกมาจรรบเมืองเรา พระผู้เป็นเจ้าของคิดให้โยมทวย. พระมหาเถรจึงวจะกถวอะไรเก้ายหัวเมืองเถถาน แต่จะคิดอยดมปากก็จะกถไปเอง. พระยาของอูได้พมความยนตนก กราบนมัตการพระมหาเถรแต่ัว ๆ เถา ๆ พระมหาเถรจึงกะซิบบอกอูบายให้พระยาของอูทุกประการ, แต่อกถาไปอาราม. พระยาของอูจึงแต่งเป็นหนังสือรับตั้งพระเจ้าหงส์หวัด ไปถิงทวงพระยาหัวเมืองทงปวงว่าพระเครารทเมืองหงส์หวัดราย, พระยาของอูเถถานเรามีความกคณินกถวจะเดียมแก่ชาตัก, เดียมคายรามันทงปวงจะไปเป็นขเดยกรุงพระมหานครตั้งรชยุรชชาติรับเรามาถินะเมืองของอู, ไคพนจากเงอมมอบจามตรกคอยเป็นสุขทัย, ถาครบเดียมตั้งพระเครารทแต่ด ก็จจะกถยถงไปตั้ง

เมืองหงสาวดีดิ่งเก่า, แดงหัวเมือง ทังปวงคบคิดกันยกทัพมาทางน
จะเปนกบดหรือ. ฝ่ายท้าวพระยารามหัวเมืองทังปวง, ได้แจ้งใน
หนังสือรบตั้งดงนกกัดักนว่าจึง ตกใจกลัวเป็นกำลัง, ก็พากันเลิกทัพ
กลับไป.

ดุษฎีราช 954 บีมะโรงจตุลดาตัก นักตั้งบุตรพระยาของอ
จึงคิดว่า บิดาไปพาเอาพระเจ้าหงสาวดีมาไว้ ให้ตั้งพระนครตั้งอยุธยา
มาคิดแทบจะเดี่ยเมืองครงหนงแถว, แดงหัวเมืองทังปวงก็เป็นเดี่ย
ตั้งรูป พากันยกทัพมาจะตีเอาเมืองออกเอา แดงเหตุที่เป็นทังนเพราะ
พระเจ้าหงสาวดีของคเตยว ถ้าจะไว้ไหนเดี่ยตั้งจะวายเมือง, จำจะตอบ
ตั้งพระเจ้าหงสาวดีเดี่ยให้ตั้งตั้ง แดงเมืองของอจึงจะเป็นตั้ง. คิด
แดงก็ประกอบยาพิสดอบได้ในเครื่องเดี่ย, พระเจ้าหงสาวดีมทนรู้เดี่ย
เข้าไป พระองค์ก็ตั้งตั้งตั้ง. พระยาของอรู้ว่าพระเจ้าหงสาวดี
ตั้งตั้งเดี่ยเดี่ยตกใจ, จึงให้ตั้งตั้งเดี่ยก็ตั้งความว่า, นักตั้งผู้
บุตรประกอบยาพิสด ให้พระเจ้าหงสาวดีเดี่ยเข้าไป, พระยาของอเหตุ
ตระหนักเดี่ยถอนใจใหญ่มทนจะทำการใด จึงให้มนต์พระมหาเถร
เดี่ยมเพรียมมาเดี่ย, จึงแจ้งเหตุทุกประการ. พระมหาเถรได้แจ้ง
ตั้งตั้งตกใจ จึงว่า เออการเราเดี่ยเดี่ย, บุตรท่านเป็นคนโศคเขลา
นักหาบถพามาได้ตั้งด้วยพระบาตว่า, มีบุตรถ้าไม่เดี่ยก็เป็นตั้งตั้งแต่
บิดามารดา ท่านอยู่ปมาตั้งพระหงสาวดีอนจะตายเพราะตั้ง. พระยา
ของอได้ฟังพระมหาเถรว่า, ก็โทมั่นน้อยใจแก่บุตรเป็นกำลัง จึงกราบ
มนต์การพระมหาเถรเดี่ยว่า พระผู้เป็นเจ้าจะคิดนขโคค. พระมหาเถร
จึงว่า การดีเดี่ยไปไม่ถนคนเดี่ย กระตองถวอนใจให้ทังเมืองทังปวง

เปนเดียนต์ครุเก่า เราจะเอาความดีไวเบองหน้าเกิด. ท่านจงให้ชาว
 เมือง โคนต์สละเดี่ยทงเมือง แตวมหนงตั้งไปถงหวัเมืองทงปวงว่า
 พระเจ้าหงส์วดีซงประชรได้ด้ามวันต์เค็ดสรวรคต เรามัเปนราชันต์ดา
 จะทำการถวายพระเพลิงถนองพระคุณให้ถงขนาด แตหวัเมืองทงหลาย
 ผู้ไ้รู้พระคุณจะมาช่วยกนถตามมีมากตามอชชาตยन्नเกิด แตควเรา
 ถงถวายพระเพลิงเค็ดเค็ด ก็ไมเค็ดคตควเปนไทยหามีได้ จะไปฟังพระ
 บรมโพธิ์สมภาร ถ่มเค็ดพระนเรศวรพบพิตรเปนเจ้ากรุงพระนครสร-
 อยุชยาแต้ว ถ้าท่านมหนงตั้งไปถงหวัเมืองทงปวงก็จะเห็นความจะถน
 อากาศองเวร. ตามไ้มาถ่มเห็นเปนตัจริต ถ่มมากจะไปฟังกรุง
 พระนครสรอยุชยา ทรายกจะเอาคตอन्नไปเด้า ความคกจะมแก้เรา
 ถ่มไป พระมหาเถรแจงบอกอุบายให้พระยาตองอูแต้วตั้งว่า ซึ่งจะ
 แต่งการถวายพระเพลิงนให้คอยทำธา ๆ ความคจจะถอชจรไปใ
 นานาประเทศ ตั้งแต้วพระมหาเถรก็ตาไปอาราม. พระยาตองอูถ่ม
 หนงตั้งไปถงหวัเมืองทงปวง ถ่มคำพระมหาเถรทุกประการ. ทำว
 พระยาพระหวัเมืองทงปวง เห็นผู้ถอหนงตั้งอ โคนต์สละ แต้วแจงใ
 หนงตั้งว่าพระเจ้าหงส์วดีเค็ด สรวรคตยถ่มความรงเกยต ถนแทน
 ถ่มคนถ่ม โทมนต์ได้ถ่มการถ่มถ่มพระเจ้าหงส์วดีเปนถ่มมาก ถ่มถ่มถ่ม
 ฐพระคุณถ่มมายถ่มเมืองตองอู ช่วยแต่งการถ่มถวายพระเพลิงเปนถ่มมาก
 ถ่มเมืองถ่มไ้มาช่วยพระยาตองอู ไปเข้าหาพระยาพระถ่มถ่มถ่มเค็ด
 พระนเรศวรเปนเจ้า ให้หวัตั้งหาพระถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่ม
 ฝ้ายพระยาตองอูถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่ม
 พระเพลิง โดยราชประถ่มพระมหาถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่มถ่ม.

ดุสิตราช 955 ปีมะเส็งเบบจ้งก นะ เดือนยี่, พระยาตองอ๊กแต่ง
 ราชทูต อุปทูต ตรทูต, ถือพระราชดำณคุมช้างม้าเครื่องราชบรรณา
 การ, มาถวายแต่ พระบาทสมเด็จพระเอกาทศรถอัสวบรมนาถบรม
 บพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่หัว, นครกรุงเทพมหานครร้อยชยา, ขอพึ่ง
 พระราชสมภารต่อไป. ในเดือนนั้นพระยาด่านช้าง, ก็แต่งราชทูต
 อุปทูตถือพระราชดำณ, แด่เครื่องราชบรรณาการมาถวายบังคม
 ถมเศ็ดพระพุทธเจ้าใหญ่หัว, ขอพึ่งโพธิสมภาร. ซึ่งพระกรุณาให้เบิก
 ทูตานุทูตมาถวายบังคมในพระที่นั่งมงคตภาภิเศก ตรัดพระราชปติ
 ติณการตามทาเนียม แด่ตรัดให้เสียดูแขกเมือง แด่พระราชทาน
 รางวัลโดยขนาด. ในปีมะเส็งเดือนสามนั้น ข้าหอดวงผู้วังเมืองเมาะ
 ดำเล็ง, ได้พระยาพะโรแถมอนกบดทงปวงหยมฝั่งส ไตงนั้นมาถวาย
 แด่เมงมอนอ้นหยในเมืองเมาะดำเล็ง, เมาะคนมนนกรวบคาบไปจน
 เมืองของอู.

ดุสิตราช 956 ปีมะเมียจ้งก, พระบาทสมเด็จพระเอกาทศรถ
 อัสวบรมนาถบรมบพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่หัว, ก็มพระราชโองการ
 ตรัดแก่พระยาดำรงพิศม, ให้เสียดาปนาพระที่นั่งอรนพอนอดงกตรจนา,
 คุมหิมาดวย แก้วกาบจนพิศดาร จตุรมุขรัตนฉกรรณกฤดาควร
 ปราวต์เรือรตนชจวด, มโหฬารด้วยขบฉนเศ็ด. จ้งตรัดให้ตั้ง
 โรงรับชายชวา ก็ให้แต่งเรือคันทงปวงเปนชาติ, คอเรือชย
 ดุพรรณหงส์พยุหบาควา, วรดุพรรณหงส์พยุหบาควาพระดำณมถษย,
 ไกรดำณพิมานไชยจักรรัตน, แด่เรือพระครูพาทนะ, เรือไชยเรือรูป
 ด้ดงทงปวง, แด่เรือด้งห้โคอนช เรือหัดดินทร เรือมรด้งห้, แด

ทนงศรพิทยุทธอินรจนา, จึงตอหนทเกวเปนทศยวาร์, ประโคมคองกลอง
 คุยคนตวทงปวง. จึงเบกเรือคนพระสุพรรณหงส์ แดวรสุพรรณหงส์
 พยุหะบาตรา ให้เรือคนเรือคู่แข่งทงปวง ชนมมาถววยบังคมพระบาทสม-
 เดีบรมนาถบรมพิตรพระพุทธเจ้าหยู่หัว โดยการพระราชพิธีอาถววย
 พระบาทสมเดีบรมนาถบรมพิตรพระพุทธเจ้าหยู่หัว ก็ประดำทเรือ
 คนไชยสุพรรณหงส์พยุหะบาตรา แดวรสุพรรณหงส์พยุหะบาตรา แด
 เรือคนทงปวงพระราชทานแก่พระดังกราชคามวดีอริบวดี พระดัง
 มหานาคพระราชานะทงปวง อนเชามาถววยพระพรนน แดวก
 เขาเงินดองเรือคนทงปวงเปนเครื่องบูชาดีการะ จตุบัจจทานแก่
 พระดังทงหลาย ครนเรือคนแเดเรือคู่แข่งทงปวงถววยบังคมแเด
 แดพวยชนไปหย โดยทำเนียบเทียบเปนคู่เข้าชนคทระวางนน ได้ค จึง
 เอาทงอาถววยในหน้าพระทงไทเปนดำคน กัดนคองชยวางเรือคน
 สวีตมกชยไกรสรมุข, พวยแข่งกันดงมาเปนอาท แดวกวางเรือ
 คู่แข่งกันดงมาโดยอันดับ ครนแข่งเรือทงปวงได้คแเด จึงเดยง
 ลูกขุนแเดประดำทพระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะทงปวงได้ค.

พระบาทสมเดีบรมนาถบรมพิตรพระพุทธเจ้าหยู่หัว ก็ได้ค
 ประเวดียงพระราชมนเทียร ในบคเดยวนน พระบาทสมเดีบ
 บรมนาถบรมพิตรพระพุทธเจ้าหยู่หัว ก็มพระราช โองการครัดแก
 พระยารัตนบาด ไทวจนาพระพุทธปกิตมากรัตมาธิ เปนพระพุทธรูปดอง
 พระองค์ทหาพระองค์ พระสงคทงนบทองนพคุณชงเควองมังกุคกุนทต
 พาทุคยอุมประคียบ นาวรัตน แดบดองกนบทองจำหตลประคียบ
 เพชรรัตน องคทงนบทองนพคุณ บอดองกนบทองจำหตล องค

หนึ่งนเป็นพระพุทธรูปคืบมานาคาคัน พระพุทธรูปองค์นั้นรจนาคด้วยนาก
ดวาค แดเครื่องชงทองจำหลักประดับเนาวรัตน แดบัลลังกนรจนาค
ด้วยนากดวาค พระพุทธรูปคืบมากรบุงเงินดององค์ แดถานเงินจำหลัก
ดรรพางค์.

ครนเด็ดพระบาทสมเด็จพระบรมนาถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัวที่มี
พระราชโองการตรัดแก่พระยาจักรี ให้แต่งการพระราชพิธีได้เรือ
แดให้รับพระพุทธรูปคืบมากรอนให้ตั้งถานน ถัดเดือนอ้ายขึ้นสิบสาม
ค่ำเพดาร์งแดวดองนาคิกกา ให้เอาเรือพระที่นั่งไชยสุพรรณหงส์พยุหะ
บาตรา แดอรสุพรรณหงส์พยุหะบาตรามาประทับชานน แต่ให้เอา
เรือพระครุฑพาดหน้าออกตั้งถาน แต่ให้เทียบเรือคนสี่ร้อยสี่ร้อยไกรสร
มุขพิมานไชยจักรรัตน แต่เรือคนทั้งปวง โดยชบวนแห่ แดวิก
เทียบเรือจำนำท้าวพระยาตักชุนทั้งปวงตั้งแห่โดยชบวนสี่พ.

จึงอนเสนาพระพุทธรูปคืบมากรทองนพคุณซึ่งเครื่องน ชนช้าง
คณพระมหาคษัตราธิราชเจ้า แต่เสนาพระคืบมากรทองนพคุณของคหนึ่งแต่
ชนช้างพระดวีไชยศักดิ์ แดพระคษัตราธิราชเจ้า ประดับด้วยเครื่อง
คษัตราธิราช แต่ผูกเครื่องดำหับพิชัยสงคราม จึงรับพระพุทธรูปคืบมากร
หงส์ดองพระองค์ แต่หน้าพระราชองตั้งไปประทับเกย แต่เอาเรืออร
สุพรรณหงส์พยุหะบาตราเดือนเข้ามารับพระพุทธรูปคืบมากรหงส์ดองพระองค์
ออก ไปตั้งชดถานนาคคืบมากร พระบาทสมเด็จพระบรมนาถบรมบพิตรพระพุทธ
เจ้าอยู่หัว ถัดเด็ดลงเรือไชยสุพรรณหงส์พยุหะบาตรา.

ครนโดยคณเพดกคถายเรือพระที่นั่งไชยสุพรรณหงส์ออกไปจาก
ชานน แต่เรืออรสุพรรณหงส์ ซึ่งรับพระพุทธรูปคืบมากรนไป

เบองหน้า แด่พระคัมภีร์เรือเหื่อนรจนาคาดัดโดยชบวนหน้าหตั้ง
 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ก็ได้เกิดพยุหะ
 ชาติราดงไปประทับชานในบางกระดาน คำหัดให้เตยงท้าวพระยาเสนา
 บัดมุขมนตรีทงหลายได้ ก็ให้เอาเรือบันดาเข้าชบวนได้ทงปวง ออก
 จับชบวนโดยชนิด แด่เรือบันดาเห่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
 พระพุทธเจ้าอยู่หัวทงปวงนั้น ก็ไว้ให้เห่พระพุทูปติมากรเจ้าชนม
 ครนถเวดาชายแแต่วดองนาถกาห้าบาท ส้มเค็ดพระพุทูปเจ้าอยู่หัวก็
 ชงเครื่องสำรพารณ์บวรวิฤติตากาณจนได้ดเดว ได้เค็ดชงพระทง
 บุ้บกรัตนามหาพิมานอดงการกตางเรือไชยสุพรรณหงส์พยุหะชาติราดง
 เค็ดชงโดยชบวน ได้เค็ดประเวล์มาประทับทำชานมหาวิฤติ คอย
 ทอดพระเนตรชบวนเห่พระพุทูปติมากร อันมโหธาราคิเรกด้วยเรือคน
 ทงปวงนั้น ครนเรือพระพุทูปติมากรประทับชานแแต่ กอนเชน
 พระพุทูปติมากรได้เค็ดชงพระคชาธาร แห่กดับไปประดิศถานไฉนะ
 พระสร้ดรรเพชฌคารามแแต่ ให้ตั้งการส้มโภชถนมหรตพเค็ดวันเป็น
 มโหธารยงนถ.

ครน นระ วนอาทจเคอนยชนห้าคา ทูตาทนตเมืองดานชางเมือง
 ดองอเข้ากราบถวายบังคมทูนดา พระราชทานรางวัลแก่ทูตาทนต
 ทงดองเมืองเป็นอันมาก ฝ่ายทูตาทนตต่างคนต่างกลับไปเมือง อัน
 พระเกษรคยส์แผไพสาดไปทุกนาวาประเทศ ชานนอยไทยทงปวงก็เกรง
 พระเดชเตชานภาพเป็นอันมาก พระนครสร้อยชยากรงนถเค็ดมด
 ส้มบวรยงนถ.

ศักรวษ 957 มีมระเมตปัสก ชงพระกรนาตงพระราชกำหนด

ภคหมายพระอัยการ แด่ด้วยสัมพัทธ์รอกวอนอนตลาค แด่พระกัณฑ์นา
ถวายเป็นนิมิตแก่พระดังคราชาคณะคามวาศือรณวาศือบริบูรณ์.

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศของพระองค์ องค์หนึ่ง
ซึ่งพระนามเจ้าฟ้าสุทัศน์ พระอนุชาซึ่งพระนามเจ้าฟ้าสร้อยดอภาค
ประสูติพระยอดเดียวพระเนตรข้างหนึ่ง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงยก
พระราชบุตรผู้เป็นมหาอุปราช ทยุมลัดเคอเนลัด พระมหาอุปราช
กราบทูลพระกรุณาว่า จะขอพิจารณาคณะออก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ตรัสว่าจักเป็นกบคหรือ พระมหาอุปราชความกตัญญูสมเด็จพระราชบิดา
เป็นกำลัง ออกจากที่เผ่าได้มาพระราชวังบวรสถานมงคล เพลา
ค่ำก็เสวยยาพิศสังวรโรค สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่ง โทมัสได้ภาครภาพ
ถึงพระราชโอรสเป็นอันมาก แต่ให้แต่งการพระราชทานเพลิงพระศพ
ตามหย่างมหาอุปราช พระบาทสมเด็จพระบรมนาถบรมพิตรพระพุทธเจ้า
อยู่หัวจึงพระทัยนำเพันทานการกุดเป็นอเนกนุปลาร.

แผ่นดินเจ้าฟ้าสร้อยดอภาค

ครนตุศักราช 963 บดินทรัดก ซึ่งพระประสูติพระกตัญญู
ต่อวรรค หนีในราชสมบัติเจ้าแผ่นดินบ้าง ท้าวพระยาเด็นามค มนตรี
นุชทงหลาย พรหมด้วยพระดังคราชาคณะคามวาศือรณวาศือ บริกัศ
กัณฑ์คณเฑาะสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเจ้าฟ้าสร้อยดอภาค ซึ่งเดียวพระ
เนตรข้างหนึ่ง ขณะนั้น พิชชโศสอรรยาอภคไทยลวดยราช ตามประเพณี
ไป สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้แต่งการถวายเป็นพระเพลิงพระบรมศพ
สมเด็จพระราชบิดา โดยราชประเพณีพระมหากษัตริย์เจ้าแผ่นดินมา.

แผ่นดินพระเจ้าชงม

ตุลักราช 964 ปีชานจัตวาลก พระสร้ดัดบ่บอดหุ่ดว้ดระคัง,
 เพราะรูไครบ่ดกัสนทัด ได้ล้มนะถานันดร เป็นพระพิมดช้มนันตปรีชา,
 ชำนาถทง ไตรเพทางคด้าสน่มล้ดโยมมาก ทงจ้มนสร้ดว้รกัถกถวย
 ควเป็นบุตรเดยง ครงนนเซยวชานคนทงหลายนบถอมาก จ้งกิด
 กนกับจ้มนสร้ดว้รกัถดล้ดโยมเป็นความดบิ ด้องล้มพัคพวกได้มาก
 แดว ก็บ่ควคอกเพดาพดบคว่า ก็พากันไปช้มพดนะปรางค้วดพระสร้
 รัตนมหาธาตุ ครนไคยุดมนกชคเรกัถกยกพดมาพันประคูนงคดล้ดนทร
 เขาไปไคในทองถนาม ชุนนางทนอนเจนเอาความกราบทุน ล้มเด้ดพระ
 เจ้าหุ่หวัดกพระทยคระด้งไปเป็นครู่ จ้งครัดคว่าเวราแเดกก็ตามเกิด แด
 หยาให้ดำมากเดย พระพิมดช้มนเข้าในพระราชวงไค ให้ก้มเอาพระเจ้า
 แผ่นดินไปให้พันทนาไวให้ มนคง รุงชนให้มนคพระด้งคบงล้ดกุดรอย
 หนึ่ง ให้ชูปเทยนล้มาเดว ก็ให้ดำเหรีดโทดด้วยทอนจัน เอ
 พระล้ฟไปผ้งล้ยนะวัด โคกพระยา พระสร้เด้าวภาคหุ่ในราชล้มบัต
 บ่หนึ่งกับด้องเดอน.

ล้มเด้ดพระพิมดช้มนล้เดคชนผ่านพกพกรุงเทพทวารวดี สร้ อยชยา
 ชงพระนามล้มเด้ดพระพุทชเจ้าหุ่หวัดช้มนันตมหาประเดค. ชงพระ
 กรุณาให้จ้มนสร้ดว้รกัถเป็นอุปราช หุ่เจ้ควันพระมหาอุปราชประอร
 ดงด้ามวันล้ดว้รคค ล้มเด้ดพระพุทชเจ้าหุ่หวัดก็ให้แดงถารพระวราชทาน
 เพดงตามหย่างมหาอุปราช.

ครงนนยบุนเขามาควาชายหลายดำ ย้บุน โกรชคว่าเด้นบตมได้
 เป็นช้มนคบคคกนเขาด้วยพระพิมดช้มน คำพระมหากัถล้ดเดย ย้บุน

คุมกันได้ประมาณ 500 ยกเข้ามาในท้องสนามหลวง คอยกุมเอาพระ
 เจ้าหยู่หัวดีเด้อออกมาพึ่งพระสงฆ์บอกหนังสือ พระที่นั่งจอมทอง
 ดำรง ขณะนั้นพอพระสงฆ์วัดประดู่โรงชัยเข้ามาแปรรูป พา
 เอาพระองค์ดีเด้อออกมาต่อหน้าขุน คุนพระสงฆ์พาดดีเด้อไปแล้ว
 ยืนร้องอ้อของจนวาระกุมเอาพระองค์แล้ว เป็นโรจน์นั่งเดี่ยว
 ยืนท้อมเกลยกันเป็น โกลาหล ฝ่ายพระมหาอำมาจคุมพลได้ไต่รบยบัน
 ต้มตายเป็นอันมาก ยันแตกไปจากพระราชวัง ลงดำพาหนีไป
 ตงแต่นั้นมาดำพาเมืองยบันก็มีไต่เข้ามา ค้าขาย นะ กรุงเทพ มหานครอก
 เดย พระมหาอำมาจให้ ไปเซ็นตั้งเจ้าพระยาเจ้าพระยาเจ้าพระยา
 เพดาเจ้าดีเด้อออกทองพระโรง พร้อมด้วยท้าวพระยาเด่นาบค มนตรี มุข
 ทงหลาย ซึ่งพระมหากรุณาตรึกว่า ราชการคร้งน พระมหาอำมาจมี
 ความชอบมาก ให้เป็นเจ้าพระยาภคฉัตรโหมสุริยวงศ์ พระราชทาน
 เครื่องอุปโภคบริโภคนั้นมาก แล้วตั้งเจ้าพระยาเจ้าพระยา
 โองการ ให้จัดตั้งเครื่องพระกระยาหารถวายพระสงฆ์วัดประดู่โรง
 ชัยเป็นนิจตลอดตรา.

ดุ๊กกราช 965 ปีเถาะเบบจตุล สมเด็จพระเจ้าหยู่หัวให้ชกพระ
 มงคตบพิตรหยู่ฝายที่สระนอกมาไว้ฝายที่สระนคก แดงกไทกอ
 พระมนคปได้.

ในบั้นมหหนังสือเมืองนครนวงตั้งเข้ามาว่า กองทัพพม่ามอณา
 ต้อมเมือง ขอพระราชทานกองทัพมาช่วย สมเด็จพระเจ้าหยู่หัว
 ตรัสให้พระยาพิชัยสงครามเป็นแม่ทัพยกออกไปถึงเมืองตั้งรบ นายทัพ

พ่ายกองบอกเข้ามาว่า เมืองตะนาวศรีเสียแก่ข้าศึกแล้ว ดมเด็ด
พระเจ้าหุ้ให้หากองทัพกลับ.

ดุดักราช 968 ปีมะเมียออกศึก ชงพระกรุณาให้พื้นดินหน้าพระ
วิหารแถบไว้เป็นที่สำหรับถวายพระเพลิง ในนั้นเมืองสระบุรีบอก
มาว่า พราหมณ์พรออยเทออันใหญ่บ่นให้ดูเขา เห็นประหลาด ดมเด็ด
พระพุทธรูปเจ้าหุ้หุดพระทัย ดมเด็ดด้วยเรือพระที่นั่ง ไชยพยุหะบาตรา
พร้อมด้วยเรือท้าวพระยาสำมนตราชดาดดาโดยชลมารคหนักซาร ประ
ทับท่าเรือ รุ่งขึ้นดมเด็ดชางพระที่นั่งสุวรรณปรีดียงค พร้อม
ด้วยคนเขนทรเสนางคนกรเป็นอันมาก ครองนงมีได้มทางชลมารค
พราหมณ์เป็นมคคุเท่นำดตตคตงไปถึงเชิงเขา ดมเด็ดพระเจ้าหุ้หุด
ตรัดทอดพระเนตรเห็นเทวี่ เป็นรอยพระบรมพุทธรูปบาทม ภายดกตั้ง
กงจักรประกอบด้วยยอดตระดตระมหามงคดรอยแปดประการ ดมด้วย
พระบาดีแล้ว คองกับเมืองดังกบอเข้ามาว่า กรุงศรีอยุธยา
รอยพระพุทธรูปบาทมเห็น้อยอดเขาสุวรรณบรรพต ก็ชง โดมมดปรีดา
ปราโมทย์ ถวายทสนั้เห็นอพระอุคมางคดี ไรตมด้วยเบญจางคประดิ
เป็นหลายครา กะทำนมดการสักการบูชาด้วยรูปเทียนสุคันธระนั
มิได้. ทงท้าวพระยาเสนาบดักวราชปราชณบมคตราชทงหลาย ก็ถวาย
วันทนาประนามน้อมเกล้าด้วยเบญจางคประดิ ท่างคนมัจฉาโถมมด
ปราโมทยงนั้ กะทำดักการบูชา ดมเด็ดพระพุทธรูปเจ้าหุ้หุดอุทิศ
ถวายวนาสนั้เป็นบริเวณ ออกไปโยชน์หนึ่ง โดยด้อมรอบ แล้วชง
พระกรุณา ตรัดตั้งให้ ช่าง จับการ สถาปนาเป็น มณฑป ถ่อมพระบรมพุท
บาท. แดง่างพระอุโบสถพระ วิหาร การ ปเวียณคักกวางค กุดตั้งค

ครองกรุงพระนครด้วยอุบายโดยราชประเพณี หยู่มาได้เจ็ดวันพระพนม
 สวัสดิ์เป็นพระอนุชาธิราชซึ่งพระโอรสว่า มุขมนตรีมิได้ยกด้อมบด
 ให้ ก็พาพวกของพระองค์ลอบหนีไปยังเมืองเพชรบุรี ต้องสู้
 พกพลจะยกเข้ามา สัมเด็จพระเจ้าแผ่นดินราชบพเหตุ ให้แต่ง
 กองทัพออกไป พระพนมสวัสดิ์กับทนต์ใจดีใจแข็ง กองทัพล้อมจับ
 ได้กุมเอาตัวมาถวาย ซึ่งพระกรุณาให้ประหารชีวิตเสีย หนัด โศกพระยา
 แดงชาวเมืองเพชรบุรีเป็นใจเข้าถวาย พระพนมสวัสดิ์ป็นน ให้เอาตัวเป็น
 ตะพุกหย่างทางตั้น.

หยู่มาได้เดือนเจ็ด มารดาเจ้าพระยาตากใหม่ถึงแกชพิภคด้วย แต่ง
 การตั้งพลัด แดงเจ้าพระยาตากใหม่สรวงศ์ ออกไปตั้งการปลงศพ
 หนัดมังกุต ข้าราชการฝ่ายทหารหนัดผู้ไทยผู้น้อย ออกไปช่วย
 หนัดคางแวมหยู่เป็นอันมาก ฝ่ายชาห์ดวงเดิมพระเจ้าหยู่หวด กรวยทูน
 ยุงเป็นความตบว่า เจ้าพระยาตากใหม่สรวงศ์ทำการครองนไทยหลวง
 หนัด หากเอการตั้งพลเข้ามาบังใดเห็นทจะคิดประทุสรวายต่อพระองค์เป็น
 หนัด สัมเด็จพระเจ้าหยู่หวดมิได้จรรนให้กองทัพพระททย ครัด
 ให้เหล่าชาวบ้อมดอมพระราชวงชนประจำหนัด แดงเตรียมทหารไว้
 เป็นกองๆ จึงดำหวัดให้ขุนหมานมนตรีออกไปหาตัวเจ้าพระยาตากใหม่
 สรวงศ์เข้ามา.

ขระหนัดหมนดรวเพชฌภคคดลอดหนัดลอดบออกไปก่อนว่า พระ
 โองการจะให้หาเข้ามาคุมวย บคนเตรียมใจพร้อมหยู่แดง เมษเจ้า
 คุมจะเขามาหนน ให้คาดเชือกเขามาทเคยว ครนขุนหมานมนตรีออก
 ไปถึงครนเตรียมตัวพระ โองการให้ท. เจ้าพระยาตากใหม่สรวงศ์เข้า

ทิดได้ นิมิตรเป็นมหามงคลเรีก้อนประเด็ค กัยกพลมาเข้าประตุ
 มงคลสุนทร ให้ททานเอาชวานพันประตุมงคลสุนทรเข้าไปได้ ด้วย
 เศรษฐีคานินหารอนไทยยัง ทามผู้ใดออกค้อคานมิได้ ก็ครุกัน
 เข้าไปตั้งทองต้นามใน ราชดวงเดิมซึ่งนอนแวนประจำของร้องกราบ
 ทานเข้าไปว่า เจ้าพระยาตากโหมด้รยวงศ์ยกเข้ามาได้แดง พระเจ้า
 แผ่นดิน ได้พงคกพระทชนกมโตคคชานทจะคอดี ออกจากพระราชวง
 กบพอกชาหดวงเดิมตงเรือพระทงหนไป เจ้าพระยาตากโหมด้รยวงศ์
 เข้าในพระราชวงได้ รวาทพระเจ้าแผ่นดินทั้น จึงตั้งให้พระยาเดโช
 พระยาทายน่าไปตามแต่ในเพลากลางคินฉนวนน รุงชนเข้าพระยาเดโช
 พระยาทายนาทนพระเจ้าแผ่นดินท้ำไมกนอยลอมจับเอาค้อมาได้ เจ้า
 พระยาตากโหมด้รยวงศ์ ตั้งให้เขาไปดำแห็คโทศตามประเพนักัดตร
 พระเชคถารราชทัญในราชคัมคัมทงกบเจคเดอน.

แผ่นดินพระอาทิตย์วงศ์

ตุศักราช 991 ปีมะเมียเอกศก ฝ่ายเสนาพริกชามาจปโรทิต
 ทงทตาย จึงนำเอาเครื่องเบณจราชกุกุชกนทไปถวาย เจ้าพระยา
 กตโหมด้รยวงศ์มโตรบ ว่าเราทวารการนจะรังเอาคัมคินทวมได้
 เพวระภยมาถงคองแฉกจาเป็น พระอาทิตย์วงศ์ซึ่งเป็นพระราชบุตร
 พระมหาภักัดรนขงมทัญ คองจะยกพระอาทิตย์วงศ์ชนผ่านคัมคิต โดย
 ราชประเพนจจะรอม ปริกดำเสนาบคทงปวงพรอมแฉก กักราชา
 ภักัดพระอาทิตย์วงศ์ ชนผ่านพิภพทงเทพพระนครธรอยชยา พระอาทิตย์
 วงศ์ไดนามคัมคิตรงน พระชนมโตเกาพรด้า ยงรังพระเนจวราช

หยุ่นก มิได้ รุกจะวาระราชการกิจดังใด มิแต่เที่ยวประพาสจับแพะ
 กบแกะเด่น เจ้าพนักงานตองนำเครื่องซึ่งเครื่องด้วยความไปทุกแห่ง
 แดทาดงนเป็นนรนครประมาณได้หกเดือน มุขมนตรีทงปวงปรกติ
 ก็นว่า พระมหากษัตริย์เป็นตงนการแผ่นดินจะเดี่ยไป จำจะยกพระ
 อาทิจวงส์ดงเดี่ยจากเด้อคณิศร ควนจะเอาราชสมบัติถวายแก่เจ้า
 พระยากดาโหมด้รียวงส์ ปรีก่ากนเด็ดเดอกลงเอาเครื่องเบญจราช
 กุฎกษณทมาถวายเจ้าพระยากดาโหมด้รียวงส์ ทนประพรตเหตุซึ่งพระ
 อาทิจวงส์จะครองแผ่นดินไปมิได้ ข้าพระพุทธเจ้าทงหลายขอถวาย
 ราชสมบัติแก่พระองค์ จงซึ่งพระกรณารบทานบารุงส์มนะชพรหม
 อานาประชาราตริ ไฟฟ้าธาแผ่นดินจะได้หยูเย็นเป็นสุขเพราะพระ
 เสดชเดชานภาพของพระองค์นเกิด เจ้าพระยากดาโหมด้รียวงส์ได้
 พงมุขมนตรีทงปวงมาออนอองตงน กรบวาจะครองสมบัติ เด่นาบค
 มนตรมุขทงหลายมความยินดีนิก กอนเซนต์เด็ดเซาหยูในพระราชวง
 แด้ว เด่นาพรทชามาจราช ปโรทิต ทวิชา จววย พรอมกันให้ ทาน โหราช
 บดีหาเรกด์ กตงการพระราชพรปราชิตาภเด็กในพระทงนงคตามหา
 ปราด่าท เจ้าพนักงานทงหลายกจัดแจงแต่งตงสุวรรณบงตงกรต
 ราชอาถัน ดาคด้วยทงราชดีห มพระมหาเด้อคณิศรเป็นคณ
 ธิาพนดอยเครื่องอกรุมช่มส่ายพรายพรวน จำรมาตงกตคตง กรซึ่งแซก
 ดัดบัสตอน บงด้รียนทรววดด้วยมยุรคตพชนพรายเพรามเหาดารา
 คีรทโดยราชประเพน ตงพระราชพรตงแดพร ได้ยเวทเวททางคธาต
 ทกประการแดตงพระยาคชดำรยนตงคชายชอว ทงพระยาอถวราชดีค
 ษามรอาพรอมพดพตพทททงปวงททกระชวงกร.

ครุฑทรงขนรวดาวมหาสุภะเรกต์อันอุดม, บรมทินกรประเวศ์เหนือ
 นภายจารัดทอง. พระมหाराชครูพระครูปโรหิตทวิชาจารย์, ก
 อนเชนส์เคศ ส้มเคศ พระเจ้าหยู่หัว ฉ่าอาง อองคอดงกต พิภูส่าร์รพภากรณ,
 บวรด้วยแก้วกายจนมรินทร์ชวาทโอภาสเด็ด, สัดเคศขงพระรา
 เชนทรยานมาชนอชจนทไพชยนต์มหาปราสาท. พระราชครูทองคบริ
 ไล้คัมพรหมทชาจารย์, ก็เปียมหาสังขทกส์นาวคประ โคมเคศดั่งช
 คุรียคณคร, คือนทเกวเปนมหาปถม ส้มเคศพระเจ้าหยู่หัวกส์เคศใน
 หนาคองชยชาระพระบาท. พระยาขมมารภกรนาธคกตคองชยประ โคม
 เคศดั่งชคุรียคณคร, คือนทเกวเปนคตยวาร. จังสัดเคศชนไพชยนต์
 มหาปราสาท, สัดเคศเห็นอบดลงกฮาดนอถงการ. หมททวชชาจารย์ก
 เป่าดั่งชสังนาวคประ โคมเคศดั่งช, คือนทเกวเปนคตยวาร. ส้มเคศ
 พระดั่งครวราชาคณะทงปวง, กส์คพระพุทชมนคถวยชย. พระ
 มหาราชครูพระครูปโรหิตสฤภาวคส์รชชาจารย์ทงหลาย, กแช่ชองโอม
 อานชิดวรเวทวิสุนคถวยชยพรอมเคศ. กถวยมูรชากิเศกฮาเดียร
 ภาส, ฉ่าหรับการพระราชพิชปราชปตภิกเศกพระมหากถศรดับมา. แดว
 ส้มเคศพระพุทชเจ้าหยู่หัวสัดเคศถดงดิงหมบชรนะพระทงมง คดภิกเศก,
 ชนพจตรคยดวรวรนคในภาส. จังเบกทางพระยาดำมนตราชคระกต
 พรทชามาจมุขมนครถวยชงคม, แดวเบกสมีโทษเตยงตูกชุนทงปวงเคศ.

แผ่นดินพระเจ้าหยู่หัวปราสาททอง

ศักราช 992 ปีมะเมียโทศก, ส้มเคศพระเจ้าหยู่หัวสัดเคศชม
 ถานถอดยวราชพิภพ กรุงเทพทวงราวค สร้อยชยมหา คตภพพนพคณราช

ฐานบรมยอุมพระราชินเฝ้ามหาด้าน, ชงพระนามพระเจ้าปราสาท
 ทอง. พระองค์ชงทศพรราชธมมอินประเล็ด. ครนรุ่งเชือดเค็ดออก
 ชุนนางชงพระกรุณาตรัดปุ่นบาเหน็ด, เจ้าหมนส์รเวชฌภักตเป็นพระยา
 ราชภักตเจ้ากรมพระคตังมหาดมบัติ. พระราชทานเจียดทองกะบเคา
 นาทพานทองเคืองอุปโลกบวิโลกเป็นอันมาก. แดชุนนางชงส์วาม-
 ภักตนน, กตงแต่งโดยส์มคณแก่ถานาดักต, พระราชทานเคือง
 อุปโลกบวิโลกเป็นอันมาก. แดพระอาทจวงส์นชงพระกรุณาโปรดให้
 หยุในพระราชวงกบควยพระนมพเตยง. ส้มเค็ดพระเจ้าหยุหัว, มีพระ
 อนุชาองคหนงชงพระกรุณาตรัดวานองเวาคนน, น้าใจกชดะทยาย
 ชามโตมหร โอคปประ. จะให้เป็นอุปราชแผ่นดินตางพระเนตรพระ
 กรวมมิไต, ให้เป็นเจ้าชอพระรด์ธมราชา. ตงบานหตวงหยุริมวด
 สุกธาจาด. แดทบานส์มเค็ดพระพนบหตวงนน, พระเจ้าหยุหัวให้
 สดถาปนาดังพระมหาชาติเจียมพระระเบยงรอบ, แดนมพระระเบยงนน
 กะทาเป็นเมรุทัด, เมรุรายอันรจนา, แดกอบควยพระอุโบสถ, พระ
 วิหารการปเรยณ. แดดังกตถวยพระดังคเป็นอันมากเค็ดเค็ด
 ให้นามชอวดไชยวชนาราม. เจ้าชกกรนนถวยพระนามชอพระชิตเคเร,
 ราชาคณะเฝ้าอรธจาดชงพระราโชทัดถวยนิจกต, พระกตปนาเป็น
 นรินครมิไตชาต.

ดุด้กราช 993 บมระแมตร์ดัก ชงพระกรุณาให้ชางออกไปถาย
 หย้างพระนครหตวง แดปราสาททกรกมพูชาประเทศเขามา ให้ชางกะ
 ทัพพระราชจิงเป็นทประทบรอนตาบนรมวดเทพจันท ด้าหรบดเค็ดชนไป
 นมิดถารพระพุทชบาท จงเอานามเคิมชงถายมาให้ชอพระนครหตวง แด

ในปีที่ต่างพระนครหลวงนั้น ก็สถาปนาวัดพระศรีรัตนเพศจึงได้กระทำการ
 ถอดของแถมมหรสพส้มโภชเป็นอเนกนุประการ พระกริธาอนุภาพพระบาท
 สัมเด็จพระมณเฑียรบรมพิตรพระพุทธรูปเจ้าใหญ่หัว ดำรงพิภพมหาลดกตต์มา
 ประชากรสัตว์คนละมดขุ่นกุดบาย เพศภยันตรายโรคภัยไข้เจ็บเบาบาง
 อึกหมู่เสนาภคินกรโยธา ทวยหาหนมคง พรัง พรอมไป ด้วย พดช่าง พดมา
 ฝนตกคองตามวิตุภาดขบณาหารกับบริวารนทวประเทศนิคมชนบท พระยด
 แฝไปนานาประเทศทงปวง ครงนนด้าเพาดูกค้ำพานชเชามาค้ำชวยเป็น
 ชนมาก.

ดศักราช 994 ปีวอกจตุวาศก ชงพระกรุนาด้างมหาปราสาท
 ของคหนึ่งดัดเดอดเดอนเด็ด ให้นามว่า สร้อยได้ธรรมหาพิมานบถยงค
 ในเพตาดวงคณดัดเดอดเดอนเด็ดชงพระดubinนมครวว่า สดัดเดอดมรณ
 ทวารราชเจ้าดัดเดอดเดอนเด็ดมาทงแทบพระองคได้ยาดัน ครดบอควาให้ตงจกร
 พยุหะแอดดัดเดอดเดอนเด็ดทวารราชก้หายไป เพตาดเดอดเดอดเดอนเด็ดชง
 ชงพระกรุนาครดเดอดเดอนเด็ดบให้พรทชามาจทงปวงพง พระมหาทวารชคร พระคร
 ปโรหิตโหรพาพรทชารยภจายพยากรนทานายว เพตาดวานนชงพระ
 มหกรุนาให้นามชงพระมหาปราสาทว่า สร้อยได้ธรรมหาพิมานบถยงค
 นนเห็นไมคองนาม สดัดเดอดเดอนเด็ดทวารราชชงดัดเดอดเดอนเด็ดมาบอให้ตง
 จกรพยุหะ อนจกรพยุหะนเปนทตงไทยในมหาพไชยดงครวมอาดชมเด็ย
 ไคชงบจจามครทงทสวช ขอพระราชทานเอานามจกรอนนให้ชอพระ
 มหาปราสาทว่า จกรวัดโพธิยณคณมหาปราสาท ตามตถกถณะเทพดงทให้
 พระดubinนมครอนปรนดัด สดัดเดอดเดอนเด็ดพระเจาห้ชอครดไคชงพงกมพระทช
 ปกคายงนค ชงให้แปดชอพระมหาปราสาทตามค้ำพระมหาทวารชครทงปวง

ในบั้นพระราชเทวประสูติพระราชบุตรองค์หนึ่ง พระนามว่า
 เสด็จประสูติเป็นสักร, แดงปรกคเป็นสองกร, ส้มเค็ดพระเจ้าหยู่หัวตรึก
 แจงความเห็นมหัศจรรย์ ก็พระราชทานพระนามว่าพระนารายณ์ราชกุมาร
 ในบั้นชงพระกรุณาให้ตั้งพระ ทนงไอลักรยทพาอาณัน เกาะ บาง นาง อิน
 มพระราชนิเวศปรากการประกอบ พระกล้าชาครมรณ เป็น ท ตำราน พระราช
 หรทย ประกาศราชตระกูลตั้งรืองคณารทงปวง แดงต่างพระอราม
 เคียงพระราชนิเวศถวายเป็นดังคทาน มีพระเจดีย์วิหารเป็นอาทิสำหรับ
 พระดำเนินแล้วคบริบูรณ แดงให้นามชอวคชมพณกายาราม ในเคอนย
 ปตายบนั้น ส้มเค็ดพระเจ้าหยู่หัวสเค็ดไปโสกันตพระเจ้าตุกเทอพระองค์อน
 นะเกาะบ้านเตน โสกันตแเดงพระราชทานพระนามชอเจ้าฟ้าไชย ๆ นน
 ประสูติคอกคางพระชนนกับพระนารายณ์ราชกุมาร.

ศักราช 995 ปรกาเบมจสค ชงพระกรุณาตั้งนาพระปรารก
 อดมหาชาติคองทาดายตงเกา เดิมในองคสูงลิบเกาว่า ยอคนพญญี่ดามวา
 จงคาคหวดวชงเกาคานก กอใหม่ในองคสูงลิบดองวา ยอคนพญญี่คองโด
 เซากนเป็นเดินหาวา กอแเดงเห็นเพรียอหุให้เขาไมมะคามาเชกคอก
 เขาปุ่นบอดเกาเคอนด้าหเรคให้เกทาการฉดองเป็นอนนมาก.

ในบั้นส้มเค็ดพระเจ้าหยู่หัวมพระราชบุตร ด้วย พระ ต้นม ออกด้าม
 พระองค ชงพระนามพระไตรภวนาทจวงดองคหนึ่ง พระองคทอง
 องคหนึ่ง พระอนทราชาองคหนึ่ง เมออาด้าอหระมาดเจ้าพรวด้า
 ส้มเค็ดพระเจ้าหยู่หัว สเค็ดพระราชคานนคองสนมราชกนยา ออกไป
 นมดการจุกเทยนพรวด้าถวายพระพุทชปคิมากนระวดลัรลัรเพชเม สเค็ด
 ไปประพาดมทนางพระอิหารไทยทอคพระเนตรเห็น พระอาทิจวงดัวราชบุตร

พระเจ้าชงมซึ่งยกออกเดี่ยวจากราชสมบัตินั้น ชนงหอยเทาหยิบนหง
 กาแพงแก้ว ขพระหฤตตรา พระอาทิตย์ส่องอาคมไต่ลงจากกำแพง
 แก้วให้ตา ดดพระอาทิตย์ลงจากยส์ให้ไปปลูกเรือนเส้าไม้ไผ่สอง
 หองสองห้องรวมวดทาชาย ให้พระอาทิตย์ห้อย ให้คนห้อยด้วยสองคนแต่
 พอดกนาหงเขา ดังแควดเค็ดเขาพระราชวัง.

ในเดือนดับสองนั้นขงพระภรรยาตราว่า พันเท็ดภาตราดกรเกี่ยว
 ขาดแคว จะดเค็ดไปนมัสการพระพุทบาท ให้ยกช่างขนไปตกแต่ง
 พระตำหนักไคธารทองแดง แดให้โขนามาแต่ธารทองแดงให้ด้นูกัดนาน
 แดทางลัดถมารคแต่ท่าเจ้าด้นูกขนไปกิงท่ายพักถนุน คิดใหม่หน้าแด
 ด้าดาโดยระยะทางมีคนจะได้อาลัย เด่นาบดรบพระราชโองการแดวักยก
 ช่างไฟรพดชนไป เกนทแบ่งให้ตกแคงพระตำหนักท่าเจ้าด้นูกแต่แบ่งให้
 ท้าด้าดาชุกบ่อบางโชมค คำบนบ่อโล่กนัน ชุกบ่อริมต่นโล่กจิงให้ชอ
 บ่อโล่ก แดให้ขนไปชุกบ่อท้าด้าดากถางทาง พอพระดั่งค แดด้ามเนร
 เคนขนไปเห็นท้าด้าดาห้อย เจ้าด้ามเนรจิงว่า ด้าดาทงหาหองน คนเดี่ยว
 ดั่งด้องหอง พอเป็นฝากรงให้คนจะได้อาลัยนอน ถ้าไม่มฝาดื่อจะ
 กนเดี่ยว ช่างทงปองพงเจ้าด้ามเนรว่าเห็นชอกบดวย ครนทาเค็ดแควจิง
 ให้นมว่าด้าดาเจ้าเนร แดทคาบนหนองคนทนนมนาหยแคว กท้าด้าดา
 ด้าดาห้อย แดไฟรซึ่งท้าด้าดาดงไปตกนากนไคคนทไปหนง จิงให้
 ชอหนองคนท แดช่างกองให้ยกขนไปท้าพระตำหนัก ริมด้าธารท่ายชาร
 ทองแดงคคทคทอนาบคเบคให้ให้ดเชยวมาแต่ชารทองแดง อนพระราช
 นมวดซึ่งทวนนในดงพรวกด้าชาครมวน ชอชคเป็นทด้ารานราชหรัทย พระ
 ป็นนคเวดเกดกัตถวถรรพแค้นด้นูกแคว คิดถ่อนทวงชดชดกาให้ให้ดถน

ดงมายงหวัดสาคราด จังให้นามชื่อพระราชนิเวศารกเดิม แดวไหวน
จรกนำออกไปตกแต่งชารโด้กปลายชารทองแดง ก็เป้นทประพาด
แห่งหนึ่ง แดตกแต่งพระราชนิเวศารกเดิม แดชารทองแดงบริเวณ
พระพุทบาท แดถัดถมารคทงปวงด้ามเดอนกเด็ด.

จึงเด้นาพรทชามาจนารายการมากราบทูนพระกรณาให้ชาบทุกประ-
การ ถ่มเด็ดพระเจ้าหยหัวครดไคซงพง ถ่มพระทยปราโมทยงนถ คงม
พระราชกำหนดตั้งแกัดมหนายกว่า เดือนชนดองคัวจะไปนมถการ
พระบรมบาท ให้เตรียมการโดยชตมารคถัดถมารคให้พร้อม ถ่มหนายก
รับพระราชโองการเดวกำหนดคคหมายตั้งทุกพนกงาน เจาพนกงาน
ทงปวงให้ถวงไปจคเจงการทุกประการ ทุกกระชวงพร้อมเด็ด.

ครนถงณคนมาถชนดองคัว เพดารุงเดวถองนาถกาแปดบาท
ถ่มเด็ดบรมบพตรพระพุทเจ้าหยหัว ชงบาตรเดว ถชงเครองถรรพ
ภรณบวรคถวยแกวกาณจนกนกรคณาไมย ถ่าหรับพไชยราชชชงราชา
ดุชถรรพเด็ด ถัดเด็ดถงถู่พระทงไกรถ่มชพมานไชยจกรวคณพพชนดวย
เครองถู่ถู่ถว บวรทงชยทงถาน ถดงการคถวยเรอคณทงทถายเดยรคาค
เรอเด้นาพรทชามาจราชตระกูลพระถดถวงคณเชอชกปลายเชอชทงปวง ถ
เขาไปจบบถจากเป้นชนคคคแเออรนพ ครบทงเรอประเทยบทุกกรม ถ่ม-
เด็ดพระเจ้าหยหัวกให้เคดชอนชบวณพยหะบาตรา ยาคตราไปโดยทวงแนว
ชตมารค ถ่าหนดระยะทวงเด้ชนานประจำท้าวพระราชวงถดถวง ถงทประทม
รอนพระนคทถวง เป้นทวงถ่ามรอยเกาถบถกเด้น พกพถาพถทงทถย
รับพระราชทานเป้นถู่ถบถาย ครนเพดราชเยแวถองนาถก ถัดเด็ด
กรชาพถาพถนาถดไปโดยถ่าบชตมารคเป้น ระยะทวงทกรอยทถถบเด็ด

๒๕ การกตัญญูจะบังเกิดไปพวยหน้าทวประเทศธานีไทยเป็นอันมาก
 เราคิดว่าจะเลี้ยงบารมดีบดกราช บดินบขานต์มรชชต์กจะเอากน
 เป็นดัมรชชต์ก ขนทอวารจนทเลดงดัก ไทกรุงประเทศธานีคมชนบท
 ทงปอง เป็นดั่งไฟล้งล้งมบูรณจความรายค ทานทงทถายจะเห็น
 ประการใด เสนาบดินมตรมชมาจกราบทนพระกรูนาว่าซึ่งซึ่งพระราช
 คาทรงน เพราะซึ่งพระเมตตาแก่ดักวโดก ไทชอว่าดัมมาดั่งกปะนิมาน
 ดัมปยุตอด้งคารก ประหนึ่งส่มเตดพระเจ้าหย้ทอด้งพระทขบนาเพนการกุดด
 เป็นด่าด้นปถมภกพระพุทชด่าด้นา อุปมาเหมอนเนอนาบรด์ทชดหุ้แเดว
 กิงจะหว่านพชดั่งไคดงจะไคณตเป็นแท ซึ่งพระองคดงพระทขจะบดกกราช
 ให้ประชาราดตเป็นดั่งชนนเห็นเทพเจากจะช่วยให้ดัมพระทขปรากฏา.
 ดัมเตดพระเจ้าหย้ทอ ตรคไคซึ่งพงมชมนตรกรูบทนดงน
 มพระทขได้มนด์ปราโมทขยงนค จึงให้พรทชอารยณูรดาทรบพระ
 ราชพิธิ ไปจคแฉงคกค่างการทงปอง พรทชอารยรบพระราชโองการ
 แเดว ก็ให้กตหมายดั่งทุกพนกงานให้ทาเซาพระดีเนรราชหน้าจกรวด
 ไทชยนคมหาปवाद่าทมิเซาไกรดาด แเดเซาตคพนดอมเซาพระดีเนร
 เป็นชน ๆ ออกมา แเดวให้ช่างกระทำรูปอดุรกมณทคนชรวพิ คน
 ชัพมานพระวิธดีทชวทชกรกนรนาคดบรบนทงทถาย ราชเวียง
 โดยระยเซาตคพนควแเดว ให้กระทำรูปดัมเตดอมรทราชราชดลิต
 หุ้เนรยอคเซาพระดีเนรราชเป็นประธาน จึงให้ทชอารยค่างกายเป็น
 พระอด้งว เป็นพระพิธนุ พระพายุ พระพิรูน พระเพดิง พระยม พระ
 ไทศพ พระจันท พระอากค รูปเทพเจาทงดัมดองवाद แเดดอม
 ดัมเตดอมรอนกรราช โดยอนคบดกกรเทอวาร จึงเซาแผนดั่งกรน

ชาติตลกอดสัตว์ชาติหกรุ่น, เป็นตั้งกราชใหม่บนทศหนึ่ง, เป็นตั้งกราช
เดิมบนทศหนึ่ง, ได้พานจำหัดสัตว์พาว์ควางไวหน้าส่มเด็คอมรินทราได้
มหาเด็คณิศร ยอดเขาดิเนรราช, แดะเชิงเขาดิณททงแปดทศนกะ
ทำรูปร่างอถกขยั้นแปดทศเป็นอาทิ, คือทศบุรพไวพระยาเด็คกฤษ
ทศชากเนโรมทศคินทศพระเพลิง, ทศทกศินรคณากฤษ ดิแกว
มุกดา, ทศหรัต อชชนันนลอบต, ทศปราจินโกมทุกฤษ ดิแกวไพทूरย์
ทศพายัพ ดำรินดาชเวธ ดิแกวอินทนิธ, ทศอคร, ทศอิสาน, เด็คคชา
ราชดิชาวอชน. แดะทวงข้างอถกขยั้น กิดวงอถวราชแปดหมื่นอก
นคองราชวคณิศรทงชยทงประกาก แดะทงกถวยคณอชย ประคบประกา
กถวยพุ่มพนมบบนชาติต่าง ๆ เปนมโหดารคาคาด, แดะทงพิชได้ยดำคร
นระเชิงเขาดิณททงตั้งทศรชบราย. แดะตั้งชคूरियคณศรพนพาทคองชยเกว
บนเตาเรว โทถาทด แดะเวทชบรคพดตงกถาบาทเป็นชน ๆ ออกมามากนิก
แดะในจังหวัด ไพรชนคมหาปราสาท กิจจนาตคแดะพระทงนง บดตงกถาสน
อชวคกรไวเบณจราชกฤษกันท แดะเวชพระปติมากรแดะพระโครบคก
ชมมาตงเป็นประธาน นิมนตพระตั้งคตั้งกราชราชาคณะคามวาคอธอธวาค
มาตงคพระพุทชปิตมทานงคตศุครอันประเด็ค ทอชจรายจคแฉงการทง
ปองนนเด็ค. จงกรวยทงนเด็คพระเจาหุ้ทอให้ชาบทุกประการ. ครนได้
ศุภวารมทานงคตเรกต์ พระบาทส่มเด็คบรมนาคบรมบพิตรพระพุทชเจา
หุ้ทอถอถอของคชงธาคกพิตรอฐาเด็ค, ดิเด็คชงมหาธาเชนทรยาน
กถวยจนอถงกถกรณา พรอมคถวยพรทชจรายทงปอง ดิเด็คมาประกทบ
ถอยนระเชิงดิณททบรพค ดิเด็คบทบาทยาคกราชนไปยงยอดเขาพระดิเนร
ราช, พระตั้งคกถถายคถาตพระบรมทคณคยารคูนคูนททบาท คถวย

แบบจางคปรีดิถอชานบารมีโดยพระทศปรางนา, แดงยอพระกรเบอง
ชวตบตกราชเคมณนเดยเด็ด. พราหมนทแต่งกายเป้นพระอัสว,พระ
นารายณ์ แดเป้นเทพเจ้านน, กอวยชัยถวายพรโดยสารไดตถวิพรหม
ทวิชาจารย์กเบาดังชเตรตรียคนคร. พินพาทคาคคองชยภเวรมันนตพท
กองโกดาหตทงพระนคร แดดมเด็ดพระเจ้าหยหัวดเด็ดกตบยงพระราช
มนเทียรตถาน.

รุ่งชงพระราชค้ำหิระให้ทณแก่มุพรนพกรอบเมือง, จึงม
พระราชโองการให้มหาอำมาตคตแต่งพระนคร, ให้เด็ดแต่ในสามวัน
อำมาจรับพระราชบริหารแดกกให้เจาพนักงานจตแฉงแฉงถถถถถถถถถถ
ทูปราวให้ราบรณเป้นอนค ตงราชวคตคตทงบคตคถถถถถถถถถถ
โดยระยะทาง, ให้ตั้งไมกามพริกตถ้างกนตบวรอบพระนครพร้อมโดย
พระราชบริหาร.

ครนเพดรุ่งเซาแฉงด้ามนาถกาทไดอคมเรกต, ดมเด็ด
พระพุทชเจาหยหัว กชงเครองสำหรบชคตยราชตถถถถถถถถถถถ
ตเด็ดชงพระยาฤคชวคตประเด็ด, แดกตถางชางนนวนางพานทงวอง
หิระสำหรบจะไปรยทณ พร้อมดงยเด่นางคณกรทวยทณ โดยตเด็ดจระนบ
มิได้. ครนออกจกทถวราชวงแฉง พระเจาหยหัวกไปรยทณแก
ยาคพรวนพททงทถวยแฉง ตเด็ดไปตถงกามพริกตถนโตกไทหยค, ให้
พนักงานชงชนหยันนไปรยทณ, แดทถางตถกามพริกตถพระอชกทหยค
ไปรยทณไปเป้นตถบ, จนรอบพระนครแฉงเด็ดตเด็ดกตบพระราชวง ใน
ตถบเตอนนตมเด็ดพระเจ้าหยหัวบวจากพระราชทพยแฉงราชพาทนระกะ
ทถตคกมทททณ เป้นทถนแก่มุพรนทถราชคตแฉงยาคพรวนพททง

ประเศ็ดเปนสรเมืองนน, ฝ่ายกรุงรัตนบุรีของวรมความยนตนก. บดิน
 ใหทตานุตมาถาตามชาวพระดพตามประเพน แต่จำเวินทางพระราชไมตรี
 คอย, ประการหนงซึ่งพระองค์จะให้ใช้สกราชตามพระนครสรอยชยา
 นน ฝ่ายกรุงพุกามประเทศ แดรามันประเทศ ไดใช้สกราชเดิมหลาย
 ซอกดีครมาแเดว, ครนจะไซตามมพระราชดำสนไปนเกรงจะพนเพอ
 ซึ่งพระเจากรุงทวารวดีตบไดกลไพระองค์ไซเถด. ครนแปดแเดวดม
 นายกเอากราบทูนพระกรรนา, ซึ่งเคองพระทยครควา, อายพนามนมไซ
 ตามเรากแเดวไป. ครนหนัดเคดออกมจกรวดโพชยนตมหาปราสาท
 เบกแซกเมืองเซาถวยบงคม. ครตปคสันถารดำนตแเดว ตั้งใหเอยง
 แซกเมืองถัดเคดชน. เจาพนกงานยกของมาพระราชทาน, แซกเมือง
 มิไรบพระราชทานว่าหย่างทำเนยมกรงองวระถาทูตามทุดไปเยยนพระดพ
 หามมิไรบพระราชทาน, เพดาเยนสำนุหนายกกราบทูนซึ่งพระกรรนา
 ใหตอว่าแซกเมืองว่า, หย่างทำเนยมกรงพระนครสรอยชยา, ถาไป
 เยยนสำพยอมแแต่งของบริ โภคเอยงใหอมหน้า, จึงไดชอว่านบตอกน
 นิดวมากรงพระนครสรอยชยาแเดวไมไรบพระราชทานน, ไมนบตอ
 กรงพระนครสรอยชยาหรือ ๆ วาดังของซึ่งพระราชทาน ไมดเหมือนกรง
 องวระ. ถาไปตอว่าแซกเมืองคอดงทอยไมไรบพระราชทาน, ถใหเอยง
 ของวาทดัดสำระดงแเดวชบได้ยจากเมือง. เจาพนกงานกไปตอว่าโดย
 พระราชโองการ, แซกมิไรบพระราชทาน, เจาพนกงานกเอยงของ
 วาทดัดสำระแซกเมืองแเดวชบได้ยจากพระนคร.

ดัดกราร 1003 บมระดงครัดก ถมเคดพระเจทยหวัดเคดพระ
 ราชทาเนนดงไปประพาดพระทงไฮดอกรยทพอาสน. รนหนัดเคด

หุ้ยแรมเพดาค้าออกมายืนหุ้ยหน้ามุข, ส้มเค็ดพระเจ้าตุ๊กเทอพระนารายณ์
 ราชกุมารต้องโคม, อสนีตกตงตองหนามนแฉนประคบริรูปัดควดคกกระจาย
 ดงมารอบพระองค์. ส้มเค็ดพระพุทชเจ้าหุ้ยแฉนส้มเค็ดพระเจ้าตุ๊กเทอ
 จะได้เป็นอนครายหามิได้ ชงพระกรรณาให้พระโหราทำนาย ถวายพยากรณ์
 ว่าเปนมหาสุกนิมิตร จะชงพระกรัดดาชกรยงชนไป แฉนจะได้พระราช
 ตาภต่างประเทศ. ถึงเดือนดับกายนอดมคหิราตุกคาเมืองเตลบนทกพรพน
 ฟ้าแฉนได้มาเทลสูงสำมอดองนอชามาถวายต้องมา กบกนหยนผก
 คากมยาราชวอดประคบนพรพนเตมหนง กบดังของนอกนนเปนอนนมาก.

อุตกราช 1005 ปีมะแมเบญจศก พระโหราถวายเรกต์ดักว่า ใน
 สำมอดนจะเกิดเพลิงไหม้ในพระราชวัง, ส้มเค็ดพระเจ้าหุ้ยทวดครดโคซึ่ง
 พงคกพระทยด้วยโหรากนนทายเม่นยานก. ครงหนงัดเค็ดหุ้ยในพระทง
 ไพรชนคมทหาปราสาท มุติกะตกลดมาชงพระกรรณาเขาชนทองครอบไว
 ให้หาพระโหรามาทาย, พระโหรากำนอนแฉนทวนวาดัดควดเตา, ชงพระ
 กรรณาครดวากควด, พระโหราชบคำนอนแฉนวาดัดควด, ชงพระกรรณาครดวา
 ดัดควดเตานนถูกหุ้ยแฉน. แศทัดควดนผศแฉน, ครนเบคชนทองชนเห็น
 ถูกมุติกะคกตงนหุ้ยสำมควด, กบแม่ควดทงเปนัดควด. กชงพระกรรณาครด
 สันเดินพระโหราชบควด, คูแม่กวดาคาเห็นอถ, ให้พระราชทานเงินตรา
 ชงทงแฉนมาดัดตงดำรบ. แศนนมากเชอถอพระโหราชบคก, ครนชาน
 ฉากกเกิดเพลิงสงมใจพระทย, ไทชนของในพระราชวังออกมา, ไปหุ้ยอถ
 ไชยฉนวนรามทงเรอบตงก, เรอด้ว, เรอคดง, คบคองแฉนคกนหุ้ย แฉนใน
 พระราชวังนนเกนทไฟรัดมพคัดพคดยพราชอครกรอนารกดำ, หามม
 ไทหุ้ยชานในพระราชวัง, แฉนให้เรอควดทวดคคอยบอภเหตุทุกท่มไมง.

ครนลงการบด้ามวนเพดาชายแฉวสนาดกา, เวอคาทรวดตงไปกรายทูน
 พระกรรนาว่าดังบหฺย, ตมเคตพระเจ้าหยหัวครวดา, ครนเห็นพระโหรา-
 ขบคจระมคหฺยแฉว, ตังเวอเกดจระเขาพระราชวง, เจาพนกงานกเคตอณ
 เวอพระทงกเงาเรบตเคต, พระเจ้าหยหัวตเคตมาถนถนนาประจาทา
 พระโหราขบคหฺยทายเวอพระทงกรายทูนว่า, ขอใหยาคองคากอนจจะ
 ตนพระเควาระท. ตมเคตพระเจ้าหยหัวกใหตอยเวอพระทงหฺย, เพดา
 ชายแฉวทานาดกา, เมคตงพยบคตมขนางปราจมทต, ฝนคกพร่า ๆ
 ตงมา, ซงพระกรรนาครคแกพระโหราว่าฝนคกตงมาตนเหตุแฉวกะมิง.
 พระโหรากกรายทูนว่า, ขอพระราชทานงคกอน. พอดนคาง, อดนเปรียง
 ตงมาตองเหมพระมหาปราสาท, เปนเพดงคคพตงโพตงขนใหม่ตามตง
 มา, คนทงทตายซงหฺยในพระราชวงมรุตจะทาประการไต, แดคบูกอน
 คางตงคานนใหตรวดตงมาตงหาฝน. เพดงกใหม่คคตอไปทงทองคตง
 เรอน, หนาเรอนตงรอยเรอนจคบไต. ตมเคตพระเจ้าหยหัวครวดให
 พระโหราคูว่า, เพดงฟ้าใหม่ตงนจะตหรือราย. พระโหรากกรายทูนพระ
 กรรนาว่า, จระมตาภแฉกอบควยอดวระยตพระเกยวคยตจระปรากตไปใ
 นานาประเทศทงปวง, บนตาอวราชไฟจะเกรงพระเศชเคชานภาพเปน
 อนมาก. ตมเคตพระเจ้าหยหัวครวดไตซงพงมพระทยปราโมทยงนค.
 ครนนเพดงใหม่แฉพระทงมคตภาเล็กทขอปราสาททอง, แฉพระทง
 จกรวดโพชยนคมหาปราสาท, แฉพระทงตรวเพชเยปราสาท, จระไตใหม่
 คอยทามไต. ตมเคตพระเจ้าหยหัวตเคตเขาพระราชวง, ซงพระกรรนาให
 ซางจคกรอกพระมหาปราสาท, แฉทวคตงเรอนางในทงปวงตมเคอน

เรือนข้างในเด็ด. แต่พระมหาปราสาทที่หนึ่งจึงดำเห็ด, ให้นำมาชื้อ
พระวิหารดัดเดด.

ตุลักราช 1006 บวออกดัดก ส้มเค็ดพระเจ้าหยู่หวปราสาททอง
ครองพิภพนทดัดบดัดมาอาณาจักร, พรกพร้อมด้วยหมู่จตุรงค์เรือง
พระเคชเคชานภาพเพราะบรมโพธิ์สมภาร, ส้มพระพรหมนาจารย์แดไฟ
ฟ้าชอบขันทเดมาเป็นสุขส้มบูรณทวนามา.

แผ่นดินเจ้าฟ้าไชย

ตุลักราช 1017 บมเมดัดปัดก, ส้มเค็ดพระเจ้าหยู่หวชงพระ
ประชวรหนัก, แปรัดถานตงไปหยู่พระทงเบบจรัตน, ชงพระกรณา
มอบราชดัดมบด แต่พระแดงชวรคไชยดัดให้ส้มเค็ดพระเจ้าดุกเทอเจ้าฟ้า
ไชย. หยู่สามวันเพดายามดัดมกัดเค็ดดัดจรวกต. พระเจ้าหยู่หวปราสาท
ทองหยู่ในราชดัดมบคยดัดบหกพรวรดา เจ้าฟ้าไชยกโคกรองราชดัดมบด.

แผ่นดินพระศรีสุธรรมราชา

ครนหยู่มาตุลักราช 1018 บวออกดัดก ส้มเค็ดพระนารายนเป็น
เจ้าทไทคนดัดชดแนมชอกมา, คัดวารการควยพระศรีสุธรรมราชาผู้เป็นพระ
เจ้าอา ๆ กกาทนคเขาไป. ครนเพดาค่าพระนารายนเป็นเจ้า กัพ
พระนิตถารชงพระชงคดอบทนชอกทางประคตคดัดระแกวไปหาพระเจ้าอว.
พระศรีสุธรรมราชากับพระนารายนราชนคดา, ชุมผู้คนพร้อมแสดกยกเขา
มาพระราชอง, กุมเอาคัดเจ้าฟ้าไชยไปดัดจเห็ดทอชดัดเย็นระดค โลกพระยา.
พระศรีสุธรรมราชาโกน่านพิภพกรุงเทพทวาราวคดัดรอยชญา, ครต

ให้สมเด็จพระนารายณ์ราชนคดาเป็นอุปราช. ส้มเค็ดพระนารายณ์เป็น
 เจ้ากัณฑ์เด็ดย่นพระราชวงษ์บวรสถานมงคล. หยุมาตองเคอนเค็ดส้ม
 เค็ดพระร็ดร็ดมราชาพระเจ้าแผ่นดิน, ทอดพระเนกรเห็นพระราชกถยาน
 นองพระนารายณ์ราชนคดา, ซงพระรูปด้รวดาด์เค็ดดกถนระนาร, กมี
 พระทยเค็ดนหาผูกพันปราดจากดจซ่มโลก, จงไหหาชนไปบนททอง
 จะรวมร็ดดงวาด์ดวยพระราชกถยาน ๗ มีโคชนไปหนตงมาพระคานัก
 แดวบอกเหตุกับพระนม ๗ จงเสนพระราชกถยานเขาไว้ในตุพระด่มุดหาม
 ซอกมา, เค็ดวจะเขาพระด่มุดไปยงพระราชวงษ์บวรสถานมงคล. นายประ
 ตุกมีโคดงดัย. ครนไปยงพระราชวงษ์บวรสถานมงคลเค็ด, พระราช
 กถยานกออกจากคเขาเค็ดส้มเค็ดพระเชศถาธิราช ซงพระกันเค็ดงทูนประ
 พรตเค็ดทงปวง, ซงส้มเค็ดพระเจ้าอาเป็นพาดทจรวด. ส้มเค็ดพระนา
 รายนบรมบพตรเป็นเจ้าโคซงฟงก ซงพระโทมนถนอยพระทยนกกจครด
 วา, อนจจาพระเจ้าอาเรานคควาด์ส้มเค็ดพระบิตุราชดวรวรดเค็ด, ยง
 เค็ดพระเจ้าอาทเหมือนบรมราชบิตายงหยุ, จะโค ปกบองพระราชวงษ์
 นองดัดบไป, ควนทรอมาเป็นดงนโค. พระองคปราดจากทรโศคบปะ
 เค็ด, ไหนจะครอบครองราชด่มบคเป็นยุคครมโคเค็ด, นาทจรวนอก
 ด่มนะพรพาทมน อานาประชาราด์ครโพพชาแผ่นดินเป็นแท, จะโค
 มิโค, คดยพระองคกอเค็ดจาจะดำนควม, จะเค็ดยงเขาพระบารม
 เป็นทพง. พระนารายณ์ซงพระราชคธาทรเค็ด, จงไหหาชนนางเขามา
 ในพระราชวงษ์, ครดเค็ดงประพรตเค็ดซงจะทายชนน. ชนนางทงทอยโค
 เค็ดในรบดงดงนน. ควณกนทูนขอธาขอเขาชวคเป็นเค็ดนแทนพระคณ
 ทุกคณ. ส้มเค็ดพระนารายณ์เป็นเจ้าโคซงฟงกพระทยปราโมทยงนค.

ครัดให้กระทำการมงคลแต่งให้พัดทงปวงได้เป็นสำนักแล้ว, ให้เอาใบเตย
เป็นประเจียดดำหีบเมอจะยูนัน, เพราะเหตุว่าพระรวิธรรมราชา-
ธิราชใช้, พระชนมวารวันศุกร์, แต่ใบเตยนั้นเป็นนามแห่งอิริราช.

ครั้นแล้วสมเด็จพระบรมพิตรพระนารายณ์เป็นเจ้า ก็ให้ตั้งการบูชา
พระรัตนตรัย, แด่พระอิศวร, พระนารายณ์เป็นเจ้า, แด่เทพดาผู้ม
วิจิตรศักดิ์กาทางปวงดาหรดตั้งขุนเสนาชย์, ขุนจันทราเทพ, ขุนทมนตร
ขุนเทพมนตรี, ขุนสังกษรรัตน, ขุนเทพธรรมรัตน, ให้คุมไพร่พลร้อย
หนึ่งห้วยกล้าพระราชองบรรดากันมงคล. ในวันพรหมศกเดือนดับของ
ขึ้นดับคา, เพลาช้ายแฉวงหานาดกาเด็ส, สมเด็จพระบรมพิตรพระเป็น
เจ้า, ก็แต่งพระองค์ดำหีบการพิชัยยุทธ, จึงส่งพระดีโตทกอธิ
ธาน แดว, กัดเศกขงข้างตนพดายมงคลโดยเร็ด ครัดให้พระเทพเดชะ
เป็นกลางข้างพระทง, ขุนพระรวิควาน. แต่ครัดให้สมเด็จพระอนทรา
ธิราช, ผู้เป็นอนุชาขงข้างตนพงกะพดทอง, ขุนพรหมขมาตเป็นกลางข้าง
พระทง, หมนเทพกฤษรัตน. ครัดให้เมืองมโนรมยขงคนพดาย
พรหมพิตร, นายไทยมหาดเล็กเป็นกลางข้าง, มะปรางควาน, หมน
ราชกฤษรัตนขงคนพงคตบนาขงพระทง. ครั้นได้ฤกษ์ฤกษ์
เพลาอนประเด็ค, กัดเศกกราพดพหยาตราด้วยเครื่องราไชโปก
แด่พระโคมกองกตองแควตั้งข, จึงเศกพระราชดำเนินโดยทวารพิพิช
ยาศราไปโดยทางหนาวตพดบพดาย. จึงพระยาเด่นาพิมุข, พระยา
ไชยสุร, คุมขมุนต์ดับมากرابขงคนทงขออาถรรพการ. แดวหตอง
พิชิตเศกขออกมากราบขงคนทงขออาถรรพการ, แต่เศกเศกพระราชดำเนิน
โดยทางขมุนต์ ฝ่ายสมเด็จพระบรมพิตรพระรวิธรรมราชาธิราช, สมเด็จพระ

บรมพิตรพระเป็นเจ้าได้เคยเข้ามาแต่พระราชวังบวรสถานมงคล, ก็
 ตั้งแก่พระมหาเทพ, หลวงอินทเรศให้เอาขุนบำเรอภักดี, แด่อายมณูทนต์
 ขุนบำเรอภักดีไปพิลาศเสี้ยหน้าบางตรา, แด่ขุนบำเรอภักดีกัณหรอด. จึง
 กราบถวายบังคมส่มเศ็ดพระบรมพิตรพระเป็นเจ้า ถึงหน้าวัดคฤหบดีได้แต่
 อายมณูทนต์ขุนบำเรอภักดีหนีไปพิลาศเสี้ย, แด่ส่มเศ็ดพระบรมพิตรพระ
 เจ้ามายุทธราชคนหน้าพระที่นั่งจักรวาล, พระยาอนันทกระยอด้ พระยาอนันท
 กระยอลาง, พระราชมนตรี, หลวงโยธาพิท, หลวงอมรวงดำ, หลวงพิชิตเศษ
 ขุนศรี, ขุนชงพานิช, ขุนสีนชวาท, มีรายายนเมาตามกเมาระคาด
 คุมไฟร์พลให้ไปหุ้พระคานสาตาตุกขุน, ให้รายาตุคุมสร์รัตน, แด่แขก
 ชวา, แด่แขกจามมาหุ้พระคานหน้าพระที่นั่งสรวเพชฌปราสาท, ให้หลวง
 เทพวรขุนคุมไฟร์พลหุ้ประคูล์รัตนพทวาร. ให้พระจุดาพณคุมไฟร์พล
 หุ้พระทางสะแกจ. หลวงวิสุทธสังกรม แด่ขุนพรหมธิบาตคุมไฟร์
 สรววัด หลวงวศรามาจารย์, แด่ประคูล์แดงราม, คนถึงประคูล์หอยพระ.
 แด่ฝ่ายไฟร์พลข้างส่มเศ็ดพระสร์รัตนราชราช, แด่ไฟร์พลข้างส่มเศ็ด
 บรมพิตรพระเป็นเจ้า ก็ได้รบพุ่งกันแต่คางจรุง, แด่ยบุนคุมกัณหาม
 ชาติได้เขาช่วยรบพุ่งพระคานรายาตุคาน, ไฟร์พลคัมคายบาตเจมทง
 สองฝ่าย. จึงส่มเศ็ดบรมพิตรพระนารายนเป็นเจ้า ครัดตั้งขุนจนทรา
 เทพ แด่พณทพรราช เออเป็นไทย ส่ามกระบอกตง นะ ทองคานาม ยิง เขา ไปใน
 พระราชวงเป็นหลายนค. ครนยงเขาไปครั้งใดคณเพดงนนเป็นไซคิไป
 ประคูล์ตร, ส่าแดงสูกัณหมตรซึ่งจะมชยชานะ. จึงส่มเศ็ดพระบรม
 มพิตรพระเป็นเจ้าซึ่งชางคนพระที่นั่งครัดตั้งให้พระเทพเศษเป็น กถางชาง
 พระทรง, ขุนพระสร์รัตน. ให้ขุนอินทนิบาตเป็นกถางชาง ส่มเศ็ด

พระอนุชาธิราช, ทมหนเทพกษัตริย์, แด่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช, ทรงตั้งพระทัยหมายหน้าพระ
 ทนงจกวรรดิ. ครั้นเพลาชายแดงประมาณขนาดกาเด้อ, มนุมากราบทูล
 ส้มเค็ดบรมบพิตรพระเป็นเจ้าว่า, ส้มเค็ดพระสร้อยสุวรรณราชาธิราช
 ชงชาง ออกมายืนหน้าธาดาทองดุกขุน. จึงส้มเค็ดบรมบพิตรพระ
 เป็นเจ้าทรงชางพระทนต์เขาไปถองนอกกาแพงหน้าธาดาทองดุกขุน. ไพร่พด
 ทรงต้องฝ่ายได้รบพุ่งคยแยงกัน, แด่ททานธาดาส้มเค็ดบรมบพิตรเป็นเจ้า
 กยงบนนกดบคองพระพาส้มเค็ดพระสร้อยสุวรรณราชาธิราช. ฝ่ายททาน
 พระสร้อยสุวรรณราชาธิราชกยงบนนกดบคองหงพระบาทชายส้มเค็ดพระบรม
 บพิตรพระเป็นเจ้าเผนไซ้หนอยหนึ่ง. แด่ส้มเค็ดพระสร้อยสุวรรณราชาธิราช
 ก็กดบชางเขาไปในพระราชวัง. แด่ไพร่พดฝ่ายชางส้มเค็ดพระสร้อยสุ
 วรรณราชาธิราช ก็แตกฉานชานเซ่นหนเขาไปในพระราชวัง, แด่กบคยประค
 พระราชวังไว้. จึงส้มเค็ดบรมบพิตรพระเป็นเจ้าก็เสด็จหมายงพระทนต์
 จกวรรดิ. จึงพระโคตรภูวนาธิราชเสด็จชางคณออกมาแต่ในพระราชวัง,
 ก็ออกมาถวายบังคม, ส้มเค็ดบรมบพิตรพระเป็นเจ้า. จึงครัดไซ้
 ให้ททานธาดาคุมกันไปทาดายประคพระราชวัง, ก็กระตุงประคพดทวาร
 พอพระดีทริชย์เบ็ดประคพดทวารออกมาได้บอกว้, ส้มเค็ดพระสร้อยสุ
 วรรณราชาธิราชหนึ่งไปหย่นวงหง, แด่ททานกครกันเขาไปในพระราชวัง
 ได้. นายแก้วมทวดเต็กกนาพระดีทริชย์ออกมาถวายบังคม, ส้มเค็ด
 บรมบพิตรพระเป็นเจ้านพระทนต์จกวรรดิ. นายแก้วจงกรบาททนต์
 ส้มเค็ดบรมบพิตรพระเป็นเจ้าว่า, ททานธาด่าเขาไปในพระราชวัง
 ได้แต่, แด่พระดีทริชย์บอกว้, ส้มเค็ดพระสร้อยสุวรรณราชาธิราชหน
 ึ่งไปดังหง. จึงส้มเค็ดบรมบพิตรพระเป็นเจ้าเสด็จเขาไปในพระราชวัง

เพลิง, ส้มเค็ดพระพุทธรูปเจ้าหลวงได้ตั้งพระศอกด้วยเครื่องราชูปถัมภ์
 ทงหลายหมายเป็นอาทิ, คือพระเมรุมาดสูงส่งเห็นด้วยเขาควักอกคืบ
 แดเมรุทนต์เมรุรายประดับด้วย ฉัตรทอง ฉัตรนาก ฉัตรเงินฉัตรเบญจรงค์
 ทงเทยวบนคาการ. จึงอนเช่นพระศพได้เห็นอบดับกพมาน แดประดับ
 ด้วยกตงกต จามรมาดบวรมนค พระทนมยด้วยกาณจนตเวกคิริยาคคน
 ตรี นรนาทเคยรดาตด้วยภาพนคมนคปอนรจนาคาง ๆ คงประดับ
 เรียงรายย้ายโดยชบวนชายชวา, ทงทาวพระยาตำนตราชพรทชามา
 ราชเต็นาบคมนครมชทงหลาย, มาประดับแทเห็น โดยหน้าหลังดับก
 พมานน, แดอนเช่นพระศพได้ตั้งดาตดาเคตอนเครองแทเห็น โดย
 ชบวน, สดเคตรถยาราชวคไปยังพระเมรุมาด, แดให้บาเรอด้วยคิริย
 คนคร์เคเรตงชคอง กตอง โชนนง รบانبพอนมโหดาร มทรตทงปอง
 แดณมนคพระตงคตบตั้งควัดหมนหนง ถวาทกต่นากานบชวแกพระตงค
 ทงปอง ด้วยเครองไทยทานโดยโบราณราชประเพณพระมหากตตราชราช
 เจาเคตอง, จึงพระเจาทยทวกถวายพระเพลิง, แดให้รบพระยคตชวค
 เขามาฉพระตงคตบปกรนแดกประจุพระ
 อดคชวค. ส้มเค็ดพระพุทธรูปเจาทยทวกบาเพนพระราชกตตนาพาประการ.
 แดกตตเคตพระราชคานเนอออกไปหยุพระราชองบวรตถนงกต, แดย้าย
 พระไตรภูวนาทกจจงต กให้ไปหยุคานกจจงต.

หยุมาในเคอนยนน อางคองแกนพเปนชวาพระไตรภูวนาทกจจงต
 เอนเนอความอนเปน โกหกมาอูบายทูนแกพระไตรภูวนาทกจจงต, ชว
 หลงย้ายพระบาทสมเด็จพระบรมพิตรพระพุทธรูปเจาทยทวอยอมา พระไตร
 ภูวนาทกจจงต, แดราไทยทงปองนชวคองสมเด็จพระตงคตบมราช

ธิราชช่วยรบพุ่ง. ครั้นสมเด็จพระธรรมราชาธิราชปราชัย, พระไตรภู-
 วนาทกิจวงศ์แต่ชาติไทยทรงปวงกมาบนจบเขาตวยซาหตวงเด้า, แด้อาแดง
 แก่นทูนยุงเป้นหลายครั้ง, พระไตรภูวนาทกิจวงศ์กมไคพจรรนาฟังแต่
 คนถอยน่น, กัดคิด้องส้มคนไว้นอกกรงเทพมหานครเป้นอนมาก. จึงซา
 หตวงกเขาเนอความน่นกราบทูนพระเจ้าหยู่ทวให้ซาบ. จึงชงพระกรุณา
 ตรดั่งให้ซาหตวงอนมใจซอดจัน, ออกไปพงกตดัดพทจวงมนแม่น,
 ถาแม่นจงไซกให้ซาหตวงคิดกลอุบายว่าจะเขาคอย. ครนซาหตวงออก
 ไปไคแจงเนอความน่นเป้นหลายแห่งวา, พระไตรภูวนาทกิจวงศ์ให้ด้อง
 ส้มคนเป้นมนแม่น. จึงซาหตวงชงออกเป้นกแต่งอุบายว่าจะเขาคอย
 จึงให้ด้องพานตวงคนแกกนว่าจะยกเขามา. แด้อาหตวงน่นกตกลับ
 กนเขามากกราบทูนพระกรุณาตามเนอความน่น, ครนไคตาหตซาบเนอ-
 ความทกประการจวงพระราชโองการตรดั่งแกมหาดเด็กวา, ให้เอาเงิน
 หตวงร้อยชั่งไปให้แกพระไตรภูวนาทกิจวงศ์วา, พระราชทานให้ออกมา
 ให้จกแจกแก่ชาติไทยทงปวงนจนจทกน. หยุมาพระยาพิชัยสงคราม
 พระมหามนตรทูนแต่สมเด็จพระรามราชาธิราชวา พระยาพทตุงแดพระ
 สรรกูรปราชชงชงพระกรุณาตรดั่งวา ให้ไปกินเมืองน่นกมไป. แดคน
 ทงด้องนกรนถางคณยอมตงไปดวงหตวงมไคซาค แด้คิดฮานคดวยพระไตร
 ภูวนาทกิจวงศ์จะคตวายแกแผนคิน. จึงสมเด็จพระรามราชาธิราชก้เอา
 คคณทกร บตุนพระกรุณา, จึงมีพระราชโองการตรดั่งวาจะให้ดาระแแดงฟัง
 เนอความน่นจวงมนแม่นก่อน. หยุมาจนหนิงนายสุกเต็มเป้นมหาดเด็ก
 เป้นไคด้องสมเด็จพระพุทธเจ้าหตวงปรวด้าททองให้ดักเป้นหมเรือพระ-
 กนง, แด่นายสุกมามออกแกพระยาจกรพระยาพระคตงวา พระยาพทตุง

ครนเห็นพระสุรินทภักดีกกดคนเขาไป. แด่ขุนเหล็กมหาดเล็ก
รับงานพระนพิตพระสุรินทภักดี, แด่พระไตรภูวนาทกิจวงศ์ให้
พระองค์ทองออกมาเอาพระแสงหอกคันของทวดง, ซึ่งหุ้พระทง
มุขเตคนนไป.

ครนพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว ได้เตคนจาก
พระบาทสมเด็จพระนพิต, จึงขุนเหล็กมหาดเล็กกราบบังคมทูลพระกรุณาพระองค์
ทองออกมาเอาพระแสงหอกคัน, ซึ่งหุ้พระทงมุขเตคนนไป. จึง
ซึ่งพระกรุณาตรึกว่า ซึ่งพระแสงหอกคันใช้ จะได้เป็นสำหรับองค์พระ
ไตรภูวนาทกิจวงศ์ห้ามได้, แด่ซึ่งให้มาเอาพระแสงหอกคันเขาไปได้
ตงน, เห็นว่าพระองค์ไตรภูวนาทกิจวงศ์จะครรายคอรเราเป็นนมแม่.
จึงพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว กรมพระราชโองการ
ตรึกสั่งให้พระยาพิไชยสงครามคุมไพร่พลหุ้รักษำประตูหน้าพระราชวัง,
ให้พระสุรินทภักดีคุมไพร่พลหุ้รักษำประตูพระราชวังฝ่ายซ้าย, ให้
พระชนบุรีคุมชาวดองหุ้รักษำประตูนอก, แด่ให้พิทกัรักษำหยาให้
ผู้คนแปดกปดอมเขาออกได้. จึงกรมพระราชโองการตรึกสั่งพระยาจักรี
พระยาพรตภักดี, พระมหามนตรี, ทวดอินทเตชะ, ให้เป็นพนักงานคุม
พระไตรภูวนาทกิจวงศ์, แด่ให้พระสุรินทภักดี, ทวดเทพดัมบดี,
ทวดงำแพง, พระราม, หมันมโหดวราย เป็นพนักงานคุมพระอินทราชา
ให้ทวดงวิชิตสงคราม ทวดงรามภักดี ซึ่งเอาดาบของพระอินทราชา แด่
พระไตรภูวนาทกิจวงศ์, ซึ่งให้ถอยหนีไว้. ครนเพลาเช้าหน้าตกร
จึงพระอินทราชา, พระไตรภูวนาทกิจวงศ์, พระองค์ทองออกมาเฝ้า
พระทงนอมน. แด่ราชทวดงผู้มหรือซึ่งได้เป็นพนักงานคุม, ก็มาเฝ้า

พร้อมกันหฺยันะทณนณน. จงพระยาจักรกราบทูนพระกรูนาว่าคน
 ชาพระพุทฺชเจานมคเปนมทฺหฺจรวย. ชาพระพุทฺชเจาจะขอแกณถวาย,
 จงมพระราชโองการตรดแกพระยาจักรว่า, ให้แกนมคไปเถด. พระยา
 จกรกราบบงคทูนว่า ซึ่งจเรแกให้คนทงหลายเจงเหอความนนคุมควน
 ขอพระราชทานให้เฝ้าเอดระของชดพระบาท. ครนพระยาจักรเขามาเฝ้า
 เอดระของชดพระบาทแถว, จงมพระราชโองการตรดถามว่า, ทจจะดง
 ไปนจะไปโดยทางชดมารคคหรือๆ จะไปโดยชดมารคค, แถจะไปโดย
 ทางชดมารคคคได้ ด้วยชางมารพดพร้อมกันหฺย. พระยาจักรกราบทูนว่า
 ชดมารคคคนโคตนถุมนค, ขอพระราชทานช้เคดโดยทางชดมารค. กม
 พระราชโองการตรดว่าชอบแถว. พระยาจักรกราบทูนว่า มใจความผู้
 เขาพระแ่งไปม้งไว, ขอพระราชทานให้ชดเขา. พระราชโองการตรดว่า
 เขาเถด. พระยาจักรแถเขาหดวงผู้โคพนกงานกกรมพระองคโคทรภูวนาท
 ทจจวงถันน. พระสรนทภกคแถเขาหดวง ซึ่งโคพนกงานกกรมพระองค
 อินทราชานน กชวยกนกรมพระองคอินทราชา.

ฝ่ายพระองคคทองผู้เปนมพระอนุชา กเขาชวงซึ่งพระโคทรภูวนาททค
 จงถ, แถทบคชาหดวงผู้กรมพระโคทรภูวนาทจจวงถ. ชาหดวงกกรมเขา
 พระองคคทองนคดอย, แถวกเขาพระโคทรภูวนาทจจวงถแถพระองคคทอง
 นนถ่าเทรตโทถไนทนน. แถพระอินทราชาชวชนชงพระกรูนายกโคต
 ไถ, เพราะความเขาด้วยพระโคทรภูวนาทจจวงถ. จงพระบาทช้มเคดบรณ
 บคทวพระพุทฺชเจาหฺยทวดเคดดงเรอพระทง, เขาพระอินทราชาดงเรอ
 พระทงมคดอย. แถเรอเด่นาบคมชมนทวทงปดง กเขาชวอนโดยช้เคด
 ชานชวาทนาทตง, ช้เคดพระราชทานเขามายงพระราชองบดธถาน

เห็นลงไปเป็นรูปภาพ. อนึ่งพระดำริปรึกษา หาดวงกตาโหม นายเพชร
 ทูนคิดด้วยกัน, แดวจงทูนพระไตรภูวนาทกิจวงศ์, จะเขียนชื่อพระยา
 จกร พระยาพิชิตภักดี พระสุรินทภักดี หาดวงอินทวณิช แดชนนเหล็ก
 ชุนเทพรัตนลงในราชเอาดีลาทัพไว้, มิให้คนมขอทงนอกปากคิดอ่าน
 ได้ เพื่อจะระวังภัยความทั้งปวง, แดพระไตรภูวนาทกิจวงศ์เห็นชอบ
 ดวย. จึงพระดำริปรึกษาเอาตำราราชของตัวให้แก่ นายเพชรทูน, ให้
 เขียนชื่อคนทงนลงในราช, แดวกให้หาดวงกตาโหมเอาดีลาทัพไว้ในพระ
 คาหนกน. อนึ่ง หมันทพลเสนา หมันราชามาจ ลงไประวงหลังขอ
 อาสา, แดพระไตรภูวนาทกิจวงศ์ให้ผาดายแด่เอกาดำคนดะล้ารับ.
 อนึ่ง มคำอแก่น แดนายบุญเกิดให้การว่า พระไตรภูวนาท
 ทกิจวงศ์ว่า ไซ้อแก่นแดนายบุญเกิด เอาน้ำสับไปให้แก่พระยามหา
 มนเทียร, พระยาสุโขทัย, กนถถึงจวน. อนึ่ง ค่ายแก่นให้การว่าผู้ลงไป
 ระวงหลังน คือภรรยาพระยาตากตาโหม, นางน้อยตฤพระยาตากตาโหม
 ภรรยาหาดวงราชบุตร, แดภรรยาพระยาตากตาโหมผู้มระภาพไปกับ
 นางเชยค, ทาฉราชอุทัยภรรยาพระยาพิชิตภักดี, แดตฤดะไฟแม่มนมุด
 แม่พระดำริปรึกษา, แดหาดานแม่สุรอุทัย แม่พระดำริภักดีภรรยาพระยา
 พิทตุง, ภรรยาพระยาสุโขทัย, ภรรยาพระยาพระคตัง, แม่พระยาพระคตัง
 แดภรรยาพระจอมเมืองนน พระราชทานกำไตของคาคูหนง. ครนถาม
 ผู้มชอทงนกราบบงคมทูนพระกรุณา, พระเจ้าหยูหวงจึงมพระราชโองการ
 ตรัดตั้งให้ท้าวพระยาเสนาบคมนตรีมขทงปวง, พิพากัดว่าโตดซึ่งไปมา
 แดคคค่านคดวยพระไตรภูวนาทกิจวงศ์, จะทำร้ายในระของชดพระบาท
 นน, เปนมหนักโตดถึงด้นชอด, แดผู้ไปมากบหาพระไตรภูวนาทกิจวงศ์

ซึ่งมีได้คิดเป็นใจคิดร้ายด้วยนั้นเป็นแต่สาธาโทษ, แลซึ่งพระกรุณาโปรดให้ตั้งพระราชอาญา แลตั้งประทานชีวิตไว้.

แต่ในเดือนยบออกพรรษา พระบาทสมเด็จพระบรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว บำเพ็ญพระราชกุศลदानาประการ, แลให้หล่อรูปพระอิศวรเป็นเจียนตั้งสักคบบมเด็จพระองค์หนึ่ง, รูปสวาทักษณตั้งสักคบบมเด็จพระองค์หนึ่ง, รูปพระมหากษัตริย์พระองค์หนึ่ง, รูปพระเจ้านครราชสีมาพระองค์หนึ่ง, แลรูปพระเป็นเจ้าทรงศีลพระองค์หนึ่ง, แลเครื่องอาภรณ์ประดับนกรมราชวาศ, ประดับด้วยแหวนทุกพระองค์ไว้บูชาสำหรับกรพระราชมหาราช.

แต่ในเดือนยบออกพรรษา พระบาทสมเด็จพระบรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว, มีพระราชโองการตรัสตั้งเจ้าพระยาจักร, ให้แต่งโรงพระราชพิธีเบญจาพิธี, แลประดับด้วยราชวาศตรึงทองกต การมหามหรณ์พวงปวง. แลเมื่อแรกแต่งการพระราชพิธีเบญจาพิธีนั้น, ให้พระเมืองขุนหมื่นคุมไพร่พลไปทำโรงพระราชพิธี, แลพระคานหาคามนระชามหยอง.

ในเดือนยบออกพรรษา พระทนายนา ขุนอมรินทร์ ขุนหมื่นทงหลายเห็นเป็นไรครั้งเรื่องตั้งคนตาง ตั้งขึ้นไปในที่จะแต่งการพระราชพิธีก็ปรากฏในราชวาทนเป็นอันหนักหนอกม ซึ่งจะจาเรนพระสร้อยดัดพพรรณมกตอันประเด้นน. ครั้นแต่งการตั้งพรตแล้ว, ถึงวันตั้งกระเคณฑ์ขนหาคาเพดาร์งแดงแปดบาท, พระบาทสมเด็จพระบรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวก็ตั้งเคณฑ์ด้วยเรือพระที่นั่งศรพาทนะ, แลประดับด้วยเรือตงเรือกัน แลเรือขมรูปตั้งทรงปาง, แลเรือท้าวพระยาตามนครราชเด้นนายคมนครมทงปวง แลท้าวทงคชคงเปพนมมาก. ครั้นตั้งเคณฑ์พระคานหาคามน

พิศพอก, แดทาด์หลวงแล้วศกเชนทร, ซึ่งได้ช่วยในการข้างนห ก
พระราชทานด้วย.

สมเด็จพระบรมพิตรพระพุทธเจ้าข้างเผือก ซึ่งพระเศษานุภาพอน
ประเลศ, จำเริญพระราชกุศลตั้งจิตรชม, แดกอบด้วยพระราชดำทศา
กให้สถาปนาพระพุทธปติมากรห้ามสมุทรพระองค์หนึ่งหมื่นทองคำ, แดซึ่ง
อาภรณ์ประดับด้วยแหวนมณีค่า ซึ่งพระนามสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
พระองค์ตั้งตั้งออกคบบมเสด็จถาน, แดซึ่งพระราชดำทศาตรัดให้สถาป-
นาพระพุทธปติมากรพระองค์หนึ่ง, หลุดด้วยทองนพคุณทองแท่งซึ่งพระ
นามสมเด็จพระบรมพิตรพระพุทธเจ้าตรีภพนาถห้ามสมุทร, ตั้งตั้งออกคบบ
เกานน ซึ่งเครื่องอาภรณ์ประดับพระอนาโตมเพชรแหดมเท่ามรกต้าใหญ่
แเดกตั้งสถาปนาพระพุทธปติมากรห้ามเงินสองพระองค์, พระองค์หนึ่งตั้ง
ตั้งออกคบบมเสด็จถาน, พระองค์หนึ่งตั้งตั้งออกคบบมเสด็จถานแเดว
ตรัดให้หัดอพระบรมกมพระองค์หนึ่ง, ตั้งตั้งออกทงถาน, แเดออกเล็ก
เล็ก, กให้รบไปประดิษฐานไว้ในอารามพระรัตนรัตนาคำบนชัฏน, แด
ตรัดให้หัดอพระเทวกมพระองค์หนึ่ง, ตั้งประมาณตั้งออก, ไว้ในพระ
เทวกม.

ในขณะนั้นกลอ ขาปรากฏ พระยัดพระ เกษรต พระบาท สมเด็จพระบรม
บพิตรพระพุทธเจ้าข้างเผือก, ซึ่งพระเศษานุภาพอนยังไปทงนา น
ประเทศทงปอง. ฝ่ายเมืองกมพูชาประเทศนั้น, นกจนณเป็นราชบุตร
พระยากมพูชาประเทศได้ปกครองเมืองกมพูชาประเทศ, กมความพิโรช
กนคบบนของชนนทประทุม ๆ ไทหนึ่งตั้งไปแก่พระยายวน, ไทมารบเอา
เมืองกมพูชาประเทศ, พระยายวนกไทองคเจองทชกทพมารบเอาเมือง

กมพูชาประเทศ ได้นักจณญ์ครองเมืองกมพูชาประเทศนั้นไป, แลวเอาแต่
ทวพยดังของแตบไปเมืองยวน, แลวถ้งนกงคนให้กลบมาเมืองกมพูชา
ประเทศเดา, ครนถงเมืองจาปาละราชนกงนกกงอนจกม, แลนกงปรทุม
ผู้อง กคุมฉาดวงดัดมคพคพวกเจดรอยเจดส์บถามคน ด้องดุมไฟ
พดไปหยังเมืองปะทายเพชร.

ในบัจอด้มวทชด์กนหม แลนแม่นางกระเบาอนหยังเมืองกมพูชา
ประเทศหัทพทพานกมไค. แลพระยาราชภักคหนึ่ง, พระยาโคระกาหนึ่ง,
พระยาโคระปะเกะหนึ่ง, พระยานครหตวงหนึ่ง, ดร์กกาหนึ่ง, ไปช่างหนึ่ง,
คุมฉกนอพยพเจดรอยเจดส์บถามคน, มาขอเปนชาด้พระราชด์มถาร
แลชงพระกรรณาพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภค, แลอาหารทงปวงแด
ไรนาให้ทากนเดยงอาตมาภาพทุกคนมิไคแคนเคอง.

ตุด้กรวช 1021 บักนเอกถัก หลวงกำเรบพระไฟรหนึ่ง, หลวงจจ
ราชาหนึ่ง, หลวงโล่มหนึ่ง, หลวงราชกุมารหนึ่ง, หลวงราชเด้นาหนึ่ง,
หลวงเด่นาวชัยหนึ่ง, แลขุนหมนกกบดวยฉกนด้องพนด้องรอยด์บถคคน
อพยพมาด้พระราชด์มถาร, แลตั้งควราชด้คนชอนเปนฉาคัดมคพคพวก
ดวยนกงนกกบดวยนกง, แลนกวรอุทย, แลนกอฉาหุดาน, ทงนหัท
พานกมไค, กนาคัดมคพคพวกทงหลายมาด้พระราชด์มถาร. ชงพระ
กรรณาไปรด พระราชทานเครื่องอุปโภค บริโภคทงปวงแก ตั้งควราชด้คนช,
แลฉาคัดมคพคพวกทงปวงชงมาด้พระราชด์มถารน, ไครบพระราช
ทานโดยอนคบถวนทงปวง, แลให้ตั้งควราชด้คนชหยังนะอารามวัดพระ
นอนแทบอารามวัดเจ้าพระยาไทย. แลพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภค
เจยคแดเครื่องเจยคแก่นกน, แลนกวรอุทยนกอ, แลพระราชทานแก

หลวงชนหมนุญความดีความภาค, แดงกนอพยพทองปอง, ให้ทำมาหา
 กิมในถิ่นสถานชอบกต, มีให้เคนเคองสิ่งใดได้. แต่ขุนทองพระไพบรมา
 ดุ้พระราชสมภาร, ด้วยสังคราชาลคณชนนให้การว่า, เมื่อครั้งสมเด็จพระ
 พระพุทธเจ้าหยูหิวปราสาททองลวกรกาศยแก้ว, แดงมเกิดพระสร้อย
 ราชาธิราชเสวยราชสมบัติ, ราชวโปลงนักษณเป็นพระยากัมพูชาจับตัว
 กัไซขุนทองพระไพบรเดไพรหาคณ, ให้ตอบปลอมเข้ามาฟังกจการนกรุง
 เทพมหานครร้อยชยา. ขุนทองพระไพบรกับไพร่หาคณ เดินลัดป่ามาโดย
 ทางนครนายก, แลมาถึงทุ่งพระแก้ว, จึงเริ่ไพร่ดำมคน ซึ่งมาด้วยน
 ล้องคน แดงอเชอกเดินมาประคองหวอด.

ขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหยูหิว ได้คิดปราบ
 ตาภิเสกแก้ว. แต่ขุนทองพระไพบรมาพบสังครามรูปนระทุ่งวัดเดิม, ได้
 จรจากด้วยพระสังค ๆ ก็บอกว่าพระนราชนเปมเจ้าไตเสวยราชสมบัติแด
 ชงพระเดชเดชาบุญญาภาพหนักหนา, แดงพระหลขาางหน่งจะให้เป
 ล้องพระหลกัได, แดงพระกรณาแก่พระราชารัดตรงปอง แต่ขุนทอง
 พระไพบรก็เอากจณไปบอกแก่นกจณ.

ในบงกนเขกตักเตอนเกา นริอตาไดยนปรากฏพระเกียรติยศอัน
 ประเด็คออกไป กิมความดีความภาค, แดงจณแก้วหมแ่งกของประคย
 มรกด, แดงแหวนแคงทองปองร้อยยลัปลอย, ขอให้โกถ่าจับคทูนเกดาทูน
 กะหม่อมถววย, แดงบงกนนพระยารกคุดความภาค แดงแคงแหวนพลอย
 เพชรแหตมประมาณเทามตลวาคคิตราคาแปลขงเจตควดงทอง, แหวน
 พลอยเพชรมรกดเทามวอชนใบหน่ง, ราคางตลปลควดงทอง, ให้คบถมุด
 ฟ้าเข้ามาให้พระยารามกาแห่งคทูนเกดาทูนกะหม่อมถววย. ในบงกน

นางพระยาอาแจแต่งแหวนเพชรตอกแดงเท่าผดุมระฆังทองเปิดอก, เป็นค้ำ
 ดับคำตั้งทอง, ขอให้โกล้ายับค้ำทูนเกล้าทูนกระหม่อมถวาย. ในปีเดียวกัน
 นั้นพระยามหมัตตูกาณะเมืองสดมความดีความภักดี, ก็แต่งตาบทองกลม
 เป็นรูปนกยูงใน, แด่ประทับพดอยเพชร แด่พดอยแดงมรกต แด่มุกดา
 ราชดำงาย, พดอยแหวนประดับไข่มุกน้อยจ้อยเจดีย์พดอยขอให้
 โกล้ายับค้ำทูนเกล้าทูนกระหม่อมถวาย. แด่ประเทศทงปวงมีความดีความ
 ภักดี แด่แต่งเครื่องบรรณาการรจนานอภิศวรรคต่าง ๆ เข้ามาทูนเกล้าทูน
 กระหม่อมถวายเป็นอันมาก. ส้มเค็ดบรมบพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่หัว ก็
 ชงพระกรุณาพระราชทานให้ตั้งของตามปราถนาในทุกประการ ยิ่งกว่า
 ตั้งของทูนเกล้าทูนกระหม่อมถวายนอก.

ตุลศักราช 1122 ปีชวดโทศก มีหนังสือพระยาเด่นหุดวงนะเมือง
 เชียงใหม่ ให้เด่นดิรันทไมตรีถองมาถองขคมหาเด่นาบคั้นะกรุงเทพพระ
 นครบวรทวารวดีศรีอยุธยา. ในถัดณะหนังสืออนนวาชาวเมืองจันหอย
 ตรีพดจะมาตอมเอาเมืองเชียงใหม่, แด่พระยาเด่นหุดวงเดชาวเมือง
 เชียงใหม่ทงปวง, หาทพงทพานกไม้, จึงเลี้ยงทายในอารามพระพุทธ
 สี่หังค, ซึ่งหยนะเมืองเชียงใหม่ว่า, ถ้าประเทศใดจะเป็นทพงทพานก
 ไม้ไซ้, ขอพระสี่หังคเจ้าเด่งให้เห็นประจกัต์. แด่อาพระพุทธสี่หังค
 นน, บายพระพกตรมายงกรุงเทพพระมหานครบวรทวารวดีศรีอยุธยา.
 พระยาเด่นหุดวงขุนเด่นหุดวง แด่หมนทงปวงมีความยินดีนถ, จะขอ
 พระเคช เดชานุภาพพระบาท ส้มเค็ดบรมบพิตรพระเจ้าชางเมือกเปทพงท
 พานก, ขอพระราชทานชาหุดวงเดชางมาไพรพดด้พดอยเครื่องดีรวพา
 ญไปช่วยบั้งกนเมืองเชียงใหม่ให้พนภยอนตราย, จะไต่เป็นราชนทด้มา

มณฑลกรุงเทพพระมหานครบรรพตวารวดีศรีอยุธยา. จึงพระยาจักรีเอา
 กราบทูลพระกรุณา, พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรพระเจ้ายางเือก จึง
 พระราชโองการตรัสว่า ซึ่งพระยาเด่นดวง แด่เด่นหมื่น แด่ชาว
 เมืองเชียงใหม่ทงปวง, หาทพงทพานกมไตนนควนแดงทาวพระยามนตรี
 มุข, แด่ชางมาไพร่พลทหานต์พดวยเครื่องสรรพาวุธทงปวงไปช่วยบ้อง
 กนเมืองเชียงใหม่ตามปรากนาชาวเมืองเชียงใหม่ทงปวง. แด่กรมพระ
 ราชโองการตรัสตั้งให้พระยาดุสิต, พระยาทายนานาเป็นนายกกอง
 พระยาพิชัยเป็นยกบัตร, เมืองนครนายกเป็นยกกาย, ดัมิงพระราม
 เป็นกองหน้า, ดัมิงพดบะเป็นกองหลัง, เมืองคยอยเป็นบักขวา, เมือง
 ยโสธรเป็นบักซ้าย, แด่ขุนหมื่นเป็นกองใช้กองแดน, ชางเครื่องแปด
 ชางมาดบหกมา, พดดับพนบ้นไทยยดับเกาบอกบ้นนกดบรอยดดับด
 บอกเป็นทพหนง. แด่ให้พระยารามเดโชเป็นนายกกอง, พระสรบุรี
 เป็นยกบัตร, พระสรวัดดเป็นยกกาย, พดรบพหนง ดัพดวย
 เครื่องสรรพาวุธ, บ้นไทยยดับบอก, บ้นนกดบรอยบอก, ชางเครื่อง
 หกชาง, มาดบมาเป็นทพหนง. ให้พระยาทายนานาแด่พระยารามเดโช
 ทงดองทพน, ยกไปจากกรุงเทพพระมหานครบรรพตวารวดีศรีอยุธยา
 ในเดือนดับตอง, ให้เด่นสุรินทไมตรีนำทงไปเมืองเชียงใหม่.

ในเมื่อเดือนช้ายบชวดโทดกนน พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
 พระพุทธเจ้าชางเือก ซึ่งพระเดชานภาพอนประเด็ค, มีพระราช
 ทริทชงพระราชดำทราจะถวายดักการบชชาพระชินราช, พระชินสีห
 ณะเมืองพระพลนุโลก, ครนถนนวนนอทจเดือนช้ายแรมด้ามค้ำ, ก
 สัเศ็คดวยเรือพระทงดัมถชย, ไปโดยชลมารคอดดับดเวณ, กลง

เมืองพระพิณโดก, แดงตาทนคาบหน้องตา, แดงวายด์กการะ
 บูชาพระชินราชพระชินส์ห, แดงวายพระพุทธรัดมโกชค้วยการมหรัดพ
 ด้ามวัน.

ฝ่ายพระยาทายนหาแดพระยารามเดโช, พระยาพิศตรบอกหนังสือ
 มาถึงสมุหนายก, ให้กราบทนพระกรณาว่าโดยกทัพไปถึงคาบหน้อง
 ชย, แล่นสุรินทไมตรีผูกทางหนน, จึงมพระราชโองการตรัด
 ดั่งใหม่ตรตอบไปถึงนายทพนายกอง, ให้ติดตามเอาควแล่นสุรินท
 ไมตรีนให้จงได้, อนึ่งพระยาแล่นหดวงนะเมืองเซียงใหม่, แดง
 หนังสือให้แล่นสุรินทไมตรีถืออดวงแดหวดกหนน, เมืองนคร
 แดเมืองเถนชนแกเมืองเซียงใหม่, จะไวเมืองนคร แดเมืองเถนชน
 มิได้. จึงตรัดให้พระยาตากาโหมนเป็นนายกอง, หดวงรัมไครโดก
 เปนยกบัต, พระยาเด่นาพิมุขเป็นเกยกกาย, ดมิงพระรามเปนกอง
 หนา, พระมวิทเป็นกองหตง, เมืองนนทราชธานีเป็นบักชวา, พระ
 วิชาจารย์มนตรีเป็นบักชวย, แดกองแดนกองชยพดทาพนเด็ด, บิน
 ไหยบบนกดบแดชางเควองแตมาด้รวพดด้วยดำคราอุชเปนทพหนง. แด
 ให้พระยานครราชด้มาเปนนายกอง, เมืองอินทบุรีเปนยกบัต, พระ
 ด้พรรนบุรีเปนเกยกกาย, พระกฤษบุรีเปนกองหนา, พระกตางยรวพด
 เปนกองหตง, พระพดเทพเปนบักชวา, พระมหาดไทยเปนบักชวย
 พดด้องพนบนไหยบบนกดบชางเควองหกร้างมาแปดมาเปนทพหนง. ให้
 พระยายมราชเปนนายกอง, หดวงรามเดชะเปนยกบัต, พระชัยนาท
 เปนเกยกกาย, พระอนนทกระยอด้เปนกองหนา, พระด้วมทราชา
 เปนบักชวา, ขุนโคมจตุรงค์เปนบักชวย, พดพนหนงบนไหยบบนกด

ตั้ง, ข้างเครื่องหกข้างมาแปดมาเป็นทพหนึ่ง. แดให้พระยาราช-
 ด้งตั้งเป็นนายกอง, พระด้วงรวกบุรีเป็นยกบัตร, หดวงวิจิตรด้งคราม
 เป็นเกยกกาย, พระนนทบุรีเป็นกองหน้า, พระยาราชภักดีเป็นกอง
 หดง, พระยาศุภกาดเป็นปีกขวา, หดวงรามภักดีเป็นปีกซ้าย, พดด้ม
 พนบมไทยบมหนักัดบ, ข้างเครื่องหกข้างมาแปดมาเป็นทพหนึ่ง. แด
 ให้พระพิชัยด้งครามเป็นนายกอง, หดวงด้วงด้งครามเป็นยกบัตร,
 หดวงราชมนตรีเป็นเกยกกาย, หดวงกำแหงด้งครามเป็นกองหน้า,
 หดวงนเรนทภักดีเป็นปีกขวา, ขุนพพชรนรงค์เป็นปีกซ้าย, พดหารอย
 บมไทยบมหนักัดบ, ข้างเครื่องหกข้าง, มาแปดมาเป็นทพหนึ่ง, ด้ง
 เป็นทพห้าทพยกชนไป.

ครนถงเมืองนคร เมืองเถนไซ, ด้งด้งเขตกายแดแหงในชิ่ง
 หยุในเมืองนคร, กพาดกนอพยพเมืองนครแดเมืองเถน, ออกมา
 หานายทพนายกองชาหดง, ขอเป็นชาด้วงรวกด้มภกร, แดพาดาย
 ชาชิ่งหยุรกด้มเมืองนครน, กพาดกนอพยพไปพงหยุระเมืองเซียง
 ใหม่, นายทพนายกองกแดงหนงด้งควดเขตกายแดแหงในกบถกน
 อพยพทงปวงตงมายงทพหดงระเมืองพ็ดนโดก้า, ไตเมืองนคร เมือง
 เถน, ด้มเคตพระพุทชเจ้าหยุหดงมพระราชาโองการครดด้งก้า, ด้มท
 นายกใหม่ครวคอบ, ให้พระยาภดาโหมพระยารวมเตไซ, พระยา
 พชัยด้งครามหยุรงเมืองนคร, ให้ด้งด้มชาวเมืองนคร, แดครว
 อพยพทงปวง, ชิ่งแตกฉานชานเซ้นออกไปจากเมืองนครน, ให้
 เจ้ามายหยุตามภูมิตาเนาคุนแตกอนน. แดวให้พระยานครราชด้มา
 พระราชด้ภักดี พระด้วงรวกบุรียกไปเอาเมืองคง, แดอมพระราชา

โองการตรึงให้พระยามหาเทพ แดขุนหมื่นชาติดวง แดพดหารอย
 ด้รวพดวยเควของด้รวพาวุชไปเอาเมืองตอง. ก็ไดควแดนเมืองตอง
 แดกนอพยพคุมตงมาถววยขงทพหตวงนะเมืองพระพิศณุโลก. ขง
 พระกรุณาตรึงให้ขุนราชเสนา, หมนอินทสรแม่นไปฟังข่าวพระยานคร
 ราชเสนา, แดพระราชสุภวอด, พระด้พรอนบวขงขกทพไปเอาเมือง
 ตองน, แดให้สังคราชาเขมราช แดเมืองตง หมนจครกับไพร
 ทกดับแบก, มาขงทพหตวงนะเมืองพระพิศณุโลก.

ถึงวันจกนทเกอนตำแรมล่องคว พระบาทด้มเคคบรมบพิตร
 พระเจาชางเผอก ก็ด้เคคพระราชาเนนกราชพด แดเมืองพระพิศณุโลก
 ไปยังด้ชอทย, แดด้เคคหยคากนคตบนชาน, จึงมีพระราชโองการ
 ตรึงให้พระยาเกยวตเป็นนายกองทพหนา, ขุนวเชยรโยธาเป็นบีก
 ขวา, ขุนรามโยธาเป็นบีกซ้าย, ส้มิงด้มแหตกเป็นเกยกกาย, พด
 รบหารอยด้รวพดวยเควของด้รวพาวุชทพหนง. แดให้พระยากาแพง
 เพชรเป็นนายกองไทย, ขุนเมืองเป็นบีกขวา, ขุนราชาเป็นบีกซ้าย,
 หตวงอนนคแดนแดงเป็นเกยกกาย, แดขางมาไพรพดพนหนง, ด้รวพ
 ดวยเควของด้รวพาวุชทงปวง. แดให้ทพลองทพยกไปคเมืองรามค.
 แดฝรเกล้าเมืองนชอโลกกาเกยว, ครนรกวพาดกนอพยพนไป
 จากเมืองรามค. จึงชุนแดด้มิงแดจาทงปวงด้บหาคนนเป็นนายหมวด
 แดดูกหตานนายหมวดด้บหาคนออกมาหาพระยากาแพงเพชรว่า, จร
 ขอเป็นชาชนทได้มาพระราชด้มการ, แดกนนำด้บดแดวคไทมมไค
 เป็นด้าคน ตามประเพนตะวาชงด้ฉฉน, แดถววยอพยพทงปวง
 พนด้รอยเกวด้บด้มคนขอเป็นข เชนชนทด้มการทงเทพ พระมหานคร ด้ร

อยุธยา, จึงพระยากาแพงเพชรให้มาเดื่อเป็นรางวัล, แจกนาย
 หมอดแต่ตาทถานายหมอด, ผู้มีความดีความภาคคนทุกคน. แล
 พระยากาแพงเพชรบอกหนังสือมาถ่มนาย, เมื่อทพหดวงดีเด็ค
 หยุตบ้านนน, พระยาจักรจงกราบบังคมทูน, ชงพระกรุณา
 ไปรคนายหมอดว่า, ผู้มีความดีความภาคซึ่งมาสู่พระราชดำการ แด
 พระราชทานมาเดื่อแดเงินถนทุกคนแดว, กัดเด็คพระราชดำเนน
 กตบมายงเมืองพระพินโลก. จึงได้เด็คแต่เมืองพระพินโลกโดยทาง
 ชตมารควกแปดวนกถงกรุงเทพมหานครร้อยชยา.

ส่วนพระยากาแพงเพชรแกงชุนโชคกคค, ชุนสุระนรินทร์, แด
 หมนมหาเกาถน, คุมไพรรอยหนังสือพดวยเครื่องดำครวช, ไปจค
 ตองพระยาพรหมคร, แดชุนหมนนายหมอดพระยาพรหมครแดดระว่า
 ชุนหมนดมิงนายหมอดทงปวงยดบคนผอออกมาหน้าดบถน, พระยา
 กาแพงเพชรให้รางวัลเดื่อมาแดเงินตราแกพระยาพรหมคร แดดระว่า
 นายหมอดทุกคน พระยาพรหมครแดดระว่านายหมอดทงปวงถวชถน
 อพยพนแปดร้อยคน, เป็นชาชบชนทลมานกรุงเทพพระมหานคร
 อยุธยา, จึงพระยากาแพงเพชรให้ขุนราชาเมืองเชยงเงิน ชุน
 ทนแดไพรรอยยดบคนคุมเอาพระยาพรหมคร แดดระว่าชุนหมน
 ดมิงนายหมอดทงปวง มายงกรุงเทพมหานครร้อยชยา. แดพระราช
 ทานชอแกพระยาพรหมครนนเป็นพระยาอนชตชตท. แดพระราชทาน
 เจชดเงินเหตุยมาจาทถกถรรพวงคจกทของมาเดื่อเงินตรา, ดงชองแด
 เครื่องเรอนแกพระยาพรหมคร, แดชุนหมนดมิงดระว่านายหมอดนนมาก
 มค, แดให้ไปหยุตตามถุมถานวดจกอน. ส่วนพระราชดำการค แต่เมือง

พนหนงนนไท. พระเจ้าองวะไม่ตั้ง, กองทัพฮ้อจตงตอมเมืองฮงวะได้.
 ฝ่ายนางนทมิตรผู้เป็นอาพระเจาองวะ, ซึ่งตงมาครของเมืองเมาระตมะ
 แจงเหตุตงนน, จึงเกนทคนชงชนแกเมืองเมาระตมะต้ามตบตองเมือง
 ไตคนต้ามพน, ให้ไปช่วยบองกนเมืองฮงวะ. ยกมาตามทางมอน
 กองทัพไม่เต็มใจ, ก็ชวกนหนกตบมาเปนนมาก, นางนทมิตร
 จึงจบเอามอนทหนมานนได้ตรงไวเพื่อจะคตอกเดี่ยว. ฝ่ายต้มงเบอแจง
 ตงนทคตกนกับพวกเพอนต้มงตบเขตคน, ก็มมอนไพรหาพนยกเขา
 ไปเผาเมืองเมาระตมะไหมแดง, จบไตตวมางนทมิตรมตจวใจ แดง
 คตกนจวเราทาการทงน, การตงพระเจ้าองวะ, ก็จระพากนตายเดี่ยวตง
 เราหาทพงมไต, ครงนจจจะไปพงกรงพระนครต้อยชยาจจจะพนภย.
 คตพวอมกนแดงค้อมกน อพยพ หาพนกวาดครว ทงตวมางนทมิตรกับ
 ครอบครวประมาณหกพันเตต, รับหนบอกเขามาให้เตนบค่นวกราย
 ทูนพระกรุนาทกประการ, จึงชงพระกรุนาตงให้ต้มงรามนเกาทงนาย
 แดไฟร, ออกไปรับเขามาทางเมืองกาณบวรแดงจคแจงให้หยุต้าม
 ไคก, ไปรดให้ต้มงตวนายตบเขตคนเขาเผากวรายตถายบงคม, ไปรด
 พระราชทานเงินตราผาเตอเปนนมาก, แดตวมางนทมิตรนนบงย
 ตงตงอนจกมตาย.

ฝ่ายเจ้าเมืองหงต้าวต เจ้าเมืองยวงกุง เจ้าเมืองตเวียงวุดา
 มอนเมืองเมาระตมะ, แดเมืองชนเปนกบคกกวาดครวหน, จึงบตก
 หนงตอไปตงเมืองฮงวะ. พระเจ้าองวะชวบพอกกองทัพฮ้อจตอม
 เมืองฮงวะชวตตเบียงเตกทัพไป. พระเจ้าองวะจจตงเจ้าเมืองหงต้าว
 เจ้าเมืองตองอู เจ้าเมืองปรอน เจ้าเมืองตเวียง เจ้าเมืองยวงกุง เปน

ทัพตามพันแต่ชกไปตามเขาตวงรามนทหน้ให้จงได้. ให้เอาคิงจาไป
เมยอุนเป็นทพหนา, ถอพตหมนแต่ข้างเคร องทกดับแปดมาด้องร้อย
โหมางด้รราชาเป็นไปชกแม่ทัพ, ถอพตด้องหมน, ซ่างเครองร้อย
หนงมาด้ามร้อย, ยกมาประชุมพรอมทเมืองเมาะตมะคายด้าน.

ฝ่ายกองทัพกรุงเทพมหานคร ไปเกดยกลตอมระว่าแต่ดาวมอ
ไต้ในแดนเมืองนคร เมืองด้าพูน เมืองเซียงใหม่ไต้มากแเดว, มีทง
คราไปรคชนไป ไ้ยกไปค้เอาเมืองด้าพูน เมืองเซียงใหม่ให้จงได้,
กองทัพยกไปตามทองครา, ฝ่ายชาวเมืองด้าพูน เมืองเซียงใหม่
กับทวนเมืองไทยให้ยฝ่ายเห็นอชงชนกับองวะ, ตกใจกลัวกองทัพช่อชง
มาถอมเมืององวะจะมายายควย จึงคคชานให้แ่ณด้รันทไมครถอ
หนงด้อตงมาเอากรุงพระนครด้ร้อยชยาเป็นทพหน, ครนแ่จวากอง
ทัพช่อเตกไปแเดว, ด้บรวาพระเจ้าองวะให้เกนทกองทัพมาไปตาม
มอหนทหนน, กตกใจกลัวพมาควยเมืองเหตานชนแ่องวะ จึงตอบ
ยอกไปให้แ่ณด้รันทไมครหนกองทัพไทย. แ่จคคชบายด้อตง
ทงจกองทัพไทยไว้ให้ชา, จะไต้คคการบ่องกนเมืองด้าพูนเมืองเซียง
ใหม่ได้, ถ้ากองทัพมามาชวยทน. จึงนมนคพระด้งคณุราชชนดาด
เจรจาดรูปถอหนงด้อออกไปหากองทัพไทยว่า, แ่ณด้รันทไมครชง
นำกองทัพชนมามได้บอกกถาวหนมามน, เบาคความนกไม่ชอบ, ทา
ใหญ่ไทยไต้คความนคคค, จะให้กระทำไต้จงด้าคด้, แ่จจะด้งค
ออกมาไ้กองทัพ. อนชาพเจานรวุจกพระเคชพระคุนพระบารมพระพทช
เราหยุทงมาคุมครของปกับอง กองทัพช่อชงจะมาเอาเมืองเซียงใหม่หน
จงถอยทน เพราะบารมพระพทชเราหยุทง กับชานวคททนผู้เป็น

แม่ทัพไทยนั้นด้วย, ขอทานอัครมหาเสนาแม่ทัพหลวง ผู้มีเศษานุภาพ
ได้อันเคราะห์, หย่าให้โดยยากลำบากแก่ไพร่พลเลย, ให้ยืมขงกองทัพได้
แต่ได้เมืองด้าพูนก่อน, ขอได้บอกเรื่องราวตรงไปให้น้ำกราบบังคม
ทูลพระกรุณาให้ทราบ.

ฝ่ายกองทัพไทยได้แจ้งในหนังสือเจ้าเมืองเชียงใหม่ อูบายบอก
มานนหาตั้งตั้งไม้, แดวปรกตำแห่นพรอมกนฉา, ครนเราจะทำการเข้า
ทักเอาเมืองด้าพูน เมืองเชียงใหม่ตามทองคำซึ่งไปรคมานน, บคนม
หนังสือเจ้าเมืองด้าพูน เมืองเชียงใหม่ ตำราภาพโต้ออนน้อมออกมา
แล้ว บอกเหตุพิพพมายกตามรามนเป็นการลักข้อยไทย, เราจะยกเข้าตี
เมืองด้าพูน เมืองเชียงใหม่ยังไม่ทันถนัด จำจะบอกตรงไปกราบทูลพระ
กรูณาก่อน. ปรกตำพรอมกนแล้วแคงบอกตามเรื่องราวอูบายชาวเมือง
ด้าพูน เมืองเชียงใหม่ ให้คนถือตรงมากราบทูลพระกรูณา ณ กรุงเทพ
พระมหานคร.

ฝ่ายกองทัพพม่า รามนยกจากเมืองเมาระตะมะ เมืองด้าฉั้น มา
ตามทางเมืองกาญจนบุรี, พมามหนังสือขอเข้ามาให้ตั้งมอหนทหน
ถ้ามตั้งจะยกกองทัพเขารบเอาให้จงได้. ชาวกาญจนบุรีบอกเข้ามาให้
กราบทูล, มาถึงก่อนหนังสือบอกกองทัพฝ่ายเหนือตั้งตั้งด้ามวัน
ตั้งมุนายกมากราบทูลพระกรูณา, ซาบในหนังสือบอกตั้งตั้งฉบับแล้ว
ซึ่งพระกรูณาตรัสตั้งพระยาจักร, ให้เกณฑ์ทัพหัวเมืองปากใต้ชายทะเล
ตะวันออกตกตาเครือของด้ามพนแต่ตั้ง ซึ่งเครือของตั้งร้อยหกตั้งห้า มาด้ามร้อย
ให้ขุนเหล็กซึ่งเป็นพระยาโกด้าฉั้นเป็นทัพหลวง, พระยาเพชรบุรีเป็นกอง
หน้า, พระยาราชบุรีเป็นกองหนุนถือพลห้าพันแต่ตั้ง, บันไทยน้อยครอง

นายนายกองแดงไฟร์ดมตายแดงได้เป็นอนมาก. พมารามนแดงไป
 กิ่งช่องแคบ, กองโจรก็ออกแดงแยกจบ จบไดมอนพมาคาคเดียวบางมตมา
 บ้าง, มางสุระราชาไปชุกแม่ทพลูกบ้นบวยไป, กองทพมชยไตชางมา
 เครื่องดำตราวรุณคนเป็นอนมาก แม่ทพแดงกองฮาด้าหกเหต๋า ฮาด้า
 จามชามหวเมือง คนหมนแดง, ไปตามคทพพมารามนกงเมืองดำมิง
 แดคไตชเดย, ชางมาคคนดำตราวรุณเป็นอนมาก. พระยาโกด้าเหล็กแดง
 นายนายกองทงบวง แต่งหนังสือบอกเข้ามาไทกราบทพพระกรุณา
 ชาบเหตุทุกประการ, ด่มแดงพระพุทเจ้าหยุ่หวดพระทยนค, ตั้งใหม่
 คราหากองทพกตบยงกรงทงต้น พระยาโกด้าเหล็กแดงนายนายกอง
 ก่นาเอาเขาชองชางมาเครื่องดำตราวรุณคนชเดย, ทนเกดาทนกะหม่อม
 ถวายเป็นอนมาก. ด่มแดงพระพุทเจ้าหยุ่หวดพระทยนคเป็นหนักหนา
 ดวยชาราชการทะเลแดงททานทการมชยชานะแกชาดักดีคร, พระเจ้า
 หยุ่หวดจิงพระราชทานรางวัล เครื่องอุปโภคแก่นายนายกองโดย
 ด่มคณ ตามผู้ไทยผู้นอยเป็นอนมาก.

เมอครงดัดกราช 1019 บัระกานพลัดกน มฝรังแดงนากำบ
 ผู้นง บนทกต้นคชามาคชายนะกรงเทพมหานคร. ครนนด่มแดง
 พระเจ้าแผ่นดินไทคอกำบไทยตาทนง, ครนแดงแดงจะเอาออกจกอยู่
 จงให้ตามทามฝรังแดงพอดานนฉว, นะเมองฝรังแดงเอากำบนออกจก
 อกระทำหย่างไรจงเอาออกโดงาย, ฝรังแดงผู้นนเป็นคนมดคยฉฉวมาค
 ชวนายในการรอกกงาน. จงให้ตามกราบทพพระกรูณารับฮาด้าจะเอา
 กำบนออกจกอยู่, แดงแดงการมชยรอกกงาน แดงกรชกกำบนออก
 จากอยู่ด่งได้โดยคคก, ด่มแดงพระเจ้าหยุ่หวดชงพระโด้มนด์พระ

ราชทานรางวัลเป็นอันมาก, แล้วโปรดตั้งให้เป็นหลวงวิชาเยนทร์
 พระราชทานทนายเรือนแร่เครื่องยศให้ห้วยทำราชการในกรุง. แต่
 หลวงวิชาเยนทร์นั้นมีความฉลาดมากก็อด้าหะในราชกิจต่างๆ มีความ
 ชอบมาก, จึงโปรดให้เลื่อนให้เป็นพระวิชาเยนทร์. ครั้นนานมากระทำ
 การงานว่ากล่าวได้ราชการมากขึ้น, โปรดให้เลื่อนให้เป็นพระยาวิชา
 เยนทร์ ห้วยมาวหนงจึงมพระราชโองการตรัสถามว่า, ในเมืองฝรั่ง
 เด็ดโนนมของวิเด็ดประหตาดประการไต่บ้าง. พระยาวิชาเยนทร์จึง
 กราบทูลต้นเด็ดพดั่ง, แดชางทานาดกา บินตม บินไฟ กตองต้อง
 ของโกดให้เห็นโกด, กะทาชองวิเด็ดได้ต่าง ๆ ทงเงินทองกมมาก. ใน
 พระราชวงพระเจ้าฝรั่งเด็ดนั้น หดอมเงินเป็นทอนแปดเหตยม ไหย
 ประมาณด่ามาก, โดยยาวเจ็ดดอกแปดดอก, กอห้วยตามริมถนนเป็น
 อันมาก, ประตุจทอนเด็ดอันกอไว, กาดังคนเค็ดบด่ามคนดัดบดักจะ
 ยกทอนเงินขนมิได้ไหว. พายในท้องพระโรงนนดาตพนคดวยดัดดา มัด
 ต่าง ๆ จาหดกตาย ผงคดวยเงิน แดทอง แดแกดคางดัดเปนดดาวด
 แดคณไมคอกไมพูเราแดรูปดคดวต่าง ๆ. พนพงนนทประตบคดวยกระจก
 ภาพกระจกเงาชนวจตรคดวจะพดั่ง, เบองบนเพดานนให้แผแผนทอง
 บ้างคุดแผนทององกริต, ตดเปนเด็ดน่อย ๆ แดผูกเปนพู่พวงห้อยช้อย
 แดแขวนโคมแกวมัดนถานต่าง ๆ ดัดแกดเด็ดทงกรังเรองโอยาดังาม
 ยงนท, ดัดเค็ดพระพุทชเจ้าห้วยหัวโคตรงพงพระยาวิชาเยนทรกราบทูล
 พรวนนาดมคเนะเมืองฝรั่งเด็ดวิเด็ดต่าง ๆ, มิได้ชงเชอ, พระราชคำ
 ทรจะใครเห็นคดวามจง, จึงมพระราชดำหวดแกเจ้าพระยา โกด้ารบคดา,
 เราจเรเกงกำปันให้ไปถิงเมืองฝรั่งเด็ด จะได้ผู้ใดเปนนายกำปันออกไป

ดับคูของวิไลต์, ยังจะมีใจดีเหมือนคำพระยาวิชาเยนทรหรือประการ
 ไต. เจ้าพระยาโกธ่าจึงกราบทูลว่า, ข้าพระพุทธเจ้าไม่เห็นผู้ใด ซึ่ง
 จะเป็นนายกำนันไปถึงเมืองฝรังเดส์ไต, เห็นแต่ชายป่านผู้ของข้าพระ
 พุทธเจ้าผู้เดียว หากไปดับชอราชการ นะ เมืองฝรังเดส์ไตจะแต่พระราช
 ตำหรไต. จึงมีพระราชโองการตรัสสั่งให้หานายป่านเข้ามาเฝ้า แล้ว
 ตรัสว่า, นายป่านมั่งคั่งคบบิณฑาหุ, กุจะไซให้เป็นนายกำนันไป นะ
 เมืองฝรังเดส์ไต, ดับคูดับคพระเจ้าฝรังเดส์ไต, ยังจะมีดีมตงคำพระยา
 วิชาเยนทรกต่าง, หรือจะมีดีมประการไต. นายป่านกราบทูลพระกรุณา
 รับอาดำ, จะไปเมืองฝรังเดส์ไตให้ไตราชการตามรับสั่ง. แล้วกราบ
 ถวายบังคมลาออกไปจัดแจงการทงปวงในกำนัน ให้ทยอดดับหากนดี
 มวิชา ก็ไตอาจารย์คนหนึ่ง, ไตเรียนในพระกมถานชำนาญงานกดิน
 แตรูราชการต่างๆ แต่เป็นนักเลงดูรายอมจะไปคอง, นายป่านมีความ
 ยินตนก. แล้วจดหาพวกฝรังเดส์ไตเป็นตาตาคนหนคนทายตกรือพรอม
 เด็ด, ก็ให้เจ้าพระยาโกธ่าพาเข้าเฝ้ากราบถวายบังคมตา, ซึ่งพระกรุณา
 ตรัสสั่งให้แต่พระราชดำذن, แล้วแต่ตงให้นายป่านเป็นราชทูตกับ
 ชาหลวงอันเป็นอุปทูตแตรทูต ให้จากุนพระราชดำذنคุมแตรองมต
 ราชบรรณาการออกไปจำเรินทางพระราชไมตรี นะ เมืองฝรังเดส์ไต ตาม
 ราชประเพณ, แตรพระราชทานรางวัลแตรแตรองยดแกทูกานทูตโดย
 ควนแก่ถานาดีกต.

ครนไตเรกดี นายป่านราชทูต, กับอุปทูต, ตูทูต, กราบ
 ถวายบังคมลาพาพวกกำบ่าไพร่มาตงกำนันไทย, ไซไซออกจากพระ
 นครไปไนทองทตประมาณ 4 เดือน, กับนตงจนไทยไถไตปากน้ำเมือง

เมืองฝรั่งแล้ว, บังเกิดเหตุเป็นลมพายุใหญ่พัดพากำปั่นไปในกลางวง
 เหยนหยูถงดำมวน, บันตาคณในกำปั่นรอรองไห้รกรชวตอออกไป, ด้วย
 กำปั่นดำโดลงสู่ฉนวนนแหกจมตงดำกำปั่นทุก ๆ ลำ, ซึ่งจระรอดพัน
 ฉนวนไปนมโตมดักตาหนง. แต่นายปานราชทูตยงมดักหยุ, จึงปรักดำ
 อาจารย์จากกำปั่นของเราตงเวณหยุในฉนวนถึงตงฉนวนดำมวนแล้ว ท่าน
 จระคิดอ่านประการใด, กำปั่นจจะพันฉนวนได้เราทงหลายจจะรอดจาก
 ความตาย. ฝ่ายอาจารย์จงเด้าโตมเอาใจราชทูตว่า ท่านหย่าตกใจเรา
 จจะแก้ไขให้พนภยจงได้, แล้วให้แกงเครื่องดักการบุชาจจุชูปเทียน
 แดวอาจารย์จงนงชาวหมซาว, เซาหนงดำมาจเเรนพระกมถานทางวาโย
 กัดินนระครุหนง จึงบันดานเกิดมหาวาตระพายุใหญ่ หวนหอบเอากำปั่น
 นนชนพนจากฉนวนได้. คนทงหลายมความยนคยงนถ กแต่นโยไปถึงปาก
 หนามเมืองฝรั่งแล้ว. จึงให้บอกแก่นายคานแดมูรดำเมืองกรมการจ
 กำปั่นมาแต่พระมหานครดำร้อยชยา, โปรดให้ทูกานทูกจาทุนพระราช
 ดำด้นคุมเครื่องมจคตราชบรรนาการมาจเเรนทางพระราชไมครพระเจ้า
 กรุงฝรั่งแล้ว, เจาเมืองกรมการกบอกชอราชการชนไปไห้กราบบังคม
 ทูลให้ทราบ.

พระเจ้าฝรั่งแล้วจึงโปรดให้เสนาบดีจคเจงเรอแห่ตงมารับพระ
 ราชดำด้น, กบทงทูกานทูกชนไปยงพระนคร, ให้ดำนถหยุนะคกดำหรบ
 รับแขกเมือง, แดวโปรดให้ทูกานทูกเซาภัดเคคออก, จงถวายพระ
 ราชดำด้นแดเครื่องมจคตราชบรรนาการ, พระเจ้าฝรั่งดำหรดพระ
 ราชปัดฉนการไห้เตยงทูกานทูกตามทวนนยม, ตั้งไห้ตามถานทูกตงทาง
 ฉนวนในทถนฉฉวคตหรือหรือ ๆ ความเหตุประการใดบาง. ครนได้ขง

ชาวเวียงจันทน์ยกทัพมาตีเวียงจันทน์จากทางใต้, ซึ่งตั้ง
 ดัยพระทัยหนัก, ด้วยแต่ก่อนแม่เจ้ากำปั่นดำได้ตกลงในอนันต์แล้ว
 ก็ตกลงไปสิ้น, มีอาตราชั้นใดแต่ได้กาดำหนึ่ง, จึงให้ตามชกตาม
 ทูตออก, ทูตก็ให้การยื่นคำหุยมุใดซึ่งเชื่อ, จึงให้ส่งตามบันดาฝรั่งแต่
 ถูกเรือ ๆ ก็ให้การล้มการราชทูตทั้งสิ้น, เห็นเป็นมหัดจรรยา, จึงให้
 ชกตามราชทูตว่า, คิดอ่านแก้ไขประการใดกำปั่นดำรอดพ้นจากอนันต์
 ราชทูตให้กราบทูลว่าพระเจ้ากษัตริย์เจ้าจางาน, ขอเอาพระกรัดดา
 นุภาพแห่งสมเด็จพระพุทธเจ้าหยู่หัวทั้งสองฝ่าย, ซึ่งเริ่มแรกจะผูกพระ
 ราชสัมพันธ์กัน, ขอจงหย่าได้โดยดีด้วยชาติทางพระราชไมตรีจาก
 กันเถย, เอาความดีจาขอเป็นทาน, ด้วยพระเดชพระคุณพระ
 พุทธเจ้าหยู่หัวทั้งสองฝ่าย, กับนาคเกิดเป็นมหาดูตพายุไทย พัด
 หวนหอบเอากำปั่นชนพนจากอนันต์. พระเจ้าฝรั่งแต่ได้ซึ่งฟังการราชทูต
 ก็เห็นจึงด้วย พระราชดำริว่าพระเจ้ากรุงศรีอยุธยาไม่ยอมมาคบแต่เมื่อ
 ด้วยพระองค์, ก็ซึ่งพระมหากษัตริย์เจ้าราชทูต, พระราชทานรางวัล
 เป็นอันมาก.

หุยมานเวียงจันทน์จึงให้หาทูตตามทูตเข้ามาเฝ้าหน้าพระตำหนัก
 ให้หาพดทหานฝรั่งแม่บับนหารอยเข้ามาขังให้เชกเมืองต, ให้แบ่งกัน
 ออกไปเป็นสองพวก ๆ ละสองร้อยห้าสิบคนเป็นสองแถว, ยิ่งบับให้
 กระสุนกรอกเข้าไปในตักตองบนแห่งกันแต่กันทั้งสองฝ่าย, มิได้พลาด
 ผิดแต่สักครั้ง. แดงให้ตามตามราชทูตว่าทหานแม่บับตองพระนคร
 ด้รยขุขามหรือไม ราชทูตให้ถามกราบทูลว่า, ทหานแม่บับนททยาน
 พระเจ้ากรุงศรีอยุธยาโดยนตอไซ้ด้อย พระเจ้าฝรั่งแต่ได้ซึ่งพงเคอง

พระทนต์, จึงให้ชกถามทูตว่าพระเจ้ากรุงไทยนับถือทหานมณมอประการ
 ไตเตา, ราชทูตให้กราบทูลว่าพระเจ้ากรุงไทยซึ่งนับถือไช่ด้อยทหาน
 คนคมีวษา, อนททานแมนบนเหมอนคองน, จะยังโกดเตโกดกมิได้
 ถูกคองกายทหาน, บางจำพวกเจ้าไปในระหว่างชาติกมิได้เห็นคว, ดอบ
 คคเอาดีดะนายทพนายกองพวกชาติกมาถววยไต, ทหานบางจำพวกก็
 คองทนอาวคต่าง ๆ จะยังพันแทงประการคมิได้เข้า, แดทหานมวิชาหย่าง
 น, จึงชงพระกรณาสบเตยงไช่ด้อยดำหรบพระนคร, พระเจ้าฝรั่งเดดี
 มิได้ชงเชอ, ตรคควาราชทูตไทยเจรจาอางอวดเกินหนก, จึงดั่งให้ชกถาม
 ว่า ทหานไทยทมิวษาเหมอนวณน, นมาในกำบนบางหรือไม, จกให้
 ดำแดงถววยจะคไหรือมิได้, ราชทูตได้เห็นวษาของอาจารย์ จึงให้ทูลว่า
 ทหานทเกินทมาดำหรบกำบนนเปททานกอนนอกมวษาเตหย่างกลาง จะ
 ดำแดงถววยไปวากคกได้, จึงดั่งให้ถามว่าดำแดงได้หย่างไร, ราชทูต
 ให้ทูลว่า, ขอรบพระราชทานให้ทหานทแมนบนทงทวอยน, จงระคค
 ยิงเอาทหานของข้าพระพุทธเจ้าโดยโกดเตโกด, ทหานข้าพระพุทธเจ้า
 จะห้ามกระดุนบนเดยทงด้นมิให้คคคองกาย, พระเจ้าฝรั่งเดดีคชงพง
 เกรงพดทหานฝรั่งจะยังทหานไทยตาย จะเดยทงพระราชไมตรีไป จึง
 ดั่งให้ททานการนเดย, ราชทูตให้กราบทูลว่าพระองค์หยาชงพระวคค
 เตย, ทหานข้าพระพุทธเจ้ามวษาอาดจะห้ามคชงกระดุนบนมิให้คคองกาย
 ได้เปนเท จะเปนนควายนนห้ามคได้, เวตาพรงนชอให้คงเบญจาดมชน
 ในหน้าพระदानให้คาคเพคานมาชว, แดบักราชวคคคทงดอมรอบ
 แดงให้คงเครองโกชนาทวรมจระมั่งดำดวยานไว้ให้พร้อม ให้เปารของ
 ชาวพระนครมาคชยคทหานข้าพระพุทธเจ้า, จะดำแดงวษาไปวากค

กตบไปตั้งที่นั่น. จำเดิมแต่แรกมากซึ่งเชือกถอยคาราชทูต, จะเพ็ดทูน
 ประการใดก็เชื่อมได้มีความดั่งนี้, ซึ่งพระมหากษัตริย์ภาพแก่ราชทูตซึ่งนี้.
 หยุมาจนหนังสือตั้งให้ถามทูตว่า ทหานไทยทมนุชชาวได้ประเด็ด
 คิงน, ในพระนครตั้งรียชยามแทนแต่หรือ ๆ ยงมทหานอนหุยกมาก
 นอยเท่าใด, ราชทูตให้กราบทูว่า, ทหานเหตานเป็นแต่กองนอกดำหริบ
 เกนทจายมากบเวอดูกคานช, มิวชาเพียงนเป็นแต่หยางตา. อน
 ทหานกองในดำหริบรค้ำพระนครน, มิวชาการต่าง ๆ ใดได้กานม
 มากกว่ามาก. ไคซึ่งฟังกเชือก, พระราชดำหริบเกรงมมอทหานไทย
 ยงน. แต่พระเจ้าวังได้ด้น, ได้เคิดออกเห็นอราชชาอ้านอนดั่ง,
 เพตาเขาแต่เห็นดพระกายแดง, เพตากลางจนเห็นพระกายมดอันเขยว,
 เพตาเขนเห็นดพระกายขาว, ราชทูตเขาเฝ้าเป็นหลายเวตาใดเห็นคิงน
 มีความดั่งนี้.

หยุมาจนหนังสือตั้งให้ถามทูตว่า, ทหานเป็นขุนนางผู้ใหญ่
 หรือเป็นขุนนางผู้นอย, กตบถอยคำดั่งจึงยงน. อนงหิยวงทาเนยม
 พระนครตั้งรียชยา, ถ้าแต่ขุนนางผู้ใหญ่. พระเจ้ากรุงตั้งรียชยาซึ่งพระ
 เมตตาไปรดปรานมากกว่าราชการทงปอง, แต่พระราชทานอภัยแก่ขุน
 นางผู้นนเป็นประการใด, เราจะไปรดปรานปรทานอภัยแต่ทานเหมอน
 ธรรม. ราชทูตคคจะไคว้เห็นพระกายซึ่งมดตวงกนหลายจนมาแต่
 ครนใด ไคคำดั่งใจให้กราบทูว่า, ชาพระพุทชเจ้าเป็นแต่ชาราชการผู้นอย
 ดำหริบไซแต่ไปมาค้าขายในนานาประเทศ, ทงดตบถอยนอยน, อน
 ชาราชการผู้ใหญ่ซึ่งมดตบถอยน กชชาพระพุทชเจ้านมเป็นอนมาก.
 อนงหิยวงทาเนยมราชกรุงพระนครตั้งรียชยา, ภาพของทซึ่งพระมหา

กรนาขุนนางผู้ใดมากกว่าราชการทั้งปวง, ก็พระราชทานอภัยโปรดให้
 ฝนเขาเผาไถลพระองค์, กราบถวายบังคมถึงพระบาทยุคลดทุกครั้ง, พระ
 เจ้ามืดได้ฟังก็เชื่อ, จึงโปรดพระราชทานอภัยให้ราชทูตเขาไปถวาย
 บังคมถึงเจ้าพระบาททุกเวลาเผา, ราชทูตจึงได้เห็นราชาอาถรรพ์น้อยรายไป
 ด้วยทบทมิโดยรอบในเวตาเขา, เพตาดวงฉนวนน้อยรายไปด้วยพดอย
 มรกต, เพตาเขียนเรียงรายไปด้วยเพชรแดงแถวชนจบพระองค์ จึงมั่ง
 ต่าง ๆ หย่างตะเพลาปรากฏ,

ครนหม่อมมาตย์, ได้เกิดออกประพาศพระอุทยานซึ่งมาตย์ชาวเป็น
 ราชพาหนะ, ประดับด้วยเครื่องมาตย์แว่นด้วยแก้วต่าง ๆ, แดนมพดอย
 ทบทมิดวงหนึ่ง, ไห่เท่าผลหมากดั่งทงเปลือก, ผูกห้อยคอมาพระทนต์.
 แดงทบทมิชนจบพระองค์, แดงมาตย์แดงไปทงสั้น, พรอมด้วยราช
 บริวารแท้แท้ไปเป็นอันมาก, โปรดให้ราชทูตตามได้โดย. ครนถึง
 พระอุทยาน, จึงตรัสตั้งให้ถามทูตว่า, พดอยทบทมิดวงใหญ่เท่านี้, พระ
 นครรัยชยามมากหรือน้อย. ราชทูตให้กราบทูลว่า, ข้าพระพุทธเจ้า
 เป็นแต่คนพายนอก, มิใช่ชาวพระคตง, ซึ่งจะกราบทูลความมากน้อย
 เท่าใดนเกรงจะเป็นเทิด. แดงพระราชทานเห็นดวงหนึ่ง, เมื่อพระเจ้า
 กรุงไทยได้เกิดออกไปประพาศพระอุทยานซึ่งมาพระทนต์ชาว, มีพดอย
 ทบทมิดวงหนึ่งผูกคอมาพระทนต์, มีต้นถ่านใหญ่ประมาณเท่านี้. พระเจ้า
 มืดได้ฟังก็เชื่อพระทัยในคำราชทูต, ซึ่งพระโถ่มนตรีตรัสขึ้น
 ว่า, ราชทูตเจ้าไฟเราะ, คงจะเอาใจเป็นหย่างได้. ดังให้จดหมาย
 เอาถ้อยคำใจเป็นฉบับส่งไปพวยหน้า, แดงได้เกิดเทยวประพาศอุทยาน,
 เพตาเขียนถนัดเกิดถนเขาพระราชวัง.

เวลาอันหนึ่งราชทูตเขาเฝ้า, จึงให้กราบทูลพระกรุณาว่า, ถูกคานะเมืองนเร้าไปคานายะพระนครสร้อยบุษยา, กราบทูลพระเจ้าหยู่หัวกรุงไทยขึ้นเดินของวิเสศต่าง ๆ, แดพายในพระราชนิเวศว่างามหาที่สุดมิได้. ส้มเค็ดพระเจ้าหยู่หัวจะใคร่เห็นความจริง, จึงดำหริดใช้ชาพระพุทฺชเจ้าให้จากทูลพระราชดำรัส, กับทงเคืองมงคตราชบรรณาการ, ออกมาจำเริญทางพระราชไมตรีด้วย. พระเจ้าฝรังเดส์ไตซังฟัง, ก็ชงโล่มันส์ดำหริดสั่งให้ชาหลวงพาทคานทูตเขาไปเทียบชม ท้อง พระโรงข้างใน, แดพระราชทานทองตั้ง. ครกตั้งว่าให้จาเอาไปทูลพระเจ้ากรุงไทยเถิด, เจ้าพนักงานกรมวงกพาพวกแขกเมืองเขาไปชมพระราชนิเวศตั้งถานที่ข้างในตามรับสั่ง. ราชทูตก็จดหมายเคียบนคาทโคเห็นนทุกประการ, ถูกคอส้มเค็ดชาพระยาวชวยนทรชงกราบทูลนน. แดวกถบออกมาเฝ้าทูลขึ้นเดินส้มเค็ดในพระราชทานว่า, งานเล่มอทธิพิमानในเทวโลก. พระเจ้าฝรังเดส์ไตซังพระโล่มันส์เชอถอถอยคาราชทูต, ชงพระการุณภาพเป็อันมาก, มีพระราชประสงค์ใคร่ใคร่ได้พชพนชู่ได้. จึงพระราชทานนางชาทอดงให้เป็นภรรยาคนหนึ่ง. แดวพระราชทานเคืองแต่งคองหย่างฝรังเดตนประดับคองพดอยต่าง ๆ, กับถนองพระองคชงองคหนึ่ง. แดวให้เขียนรูปราชทูต, แดจดหมายถ้อยคำไว้ทุกประการ. แดราชทูตส้มเค็ดตั้งวาล์กับคองภรรยา, จนมีบุตรชายคนหนึ่งมีรูปร่างเหมือนบิดา.

หยุมาประมาณสามปี, ราชทูตจึงให้กราบทูลบังคมลา, แดให้ฝากบุตรภรรยาด้วย, พระเจ้าฝรังเดส์ไตซังพระราชทานเงินทองเตือฝ่า, แดตั้งของวิเสศต่าง ๆ แก่ทูลคานทูตเป็อันมาก. แดให้เค็งพระราชดำรัสคอบ โดยทางพระราชไมตรี, กับทงตั้งของเคืองราชบรรณาการคอบแทน

มา, ถวายพระเจ้ากรุงศรีอยุธยาหนักมาก. ทูลตามทูลก็กราบถวายบังคม
 ดา, อินเช่นพระราชดำรัสตอบ, ก็ทรงเครื่องมั่งคั่งราชบรรณาการมาถง
 กำปั่น, โปรดให้จัดแห่เรือมาตั้งถงเมืองปากน้ำ. ครั้นถึงจวนรุ่งมั่งคั่ง-
 เรือ, ไซ้ใบออกท้องทะเลใหญ่เด่นมาในมหาสมุทร, หาดอันทรายมิได้ทรายเท่า
 ถึงกรุงเทพมหานคร. นายปานราชทูต, แดอุปทูต, ครทูต, ก็ชวนเฝ้าถวาย
 พระราชดำรัส, แดเครื่องราชบรรณาการ, ซึ่งพระเจ้าฝรั่งเสด็จตอบแทน
 มานน. แดทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย, ให้ซาบซึ้งทุกประการ. พระบาท
 ฑมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว, ก็ทรงพระปรีดาไฉน, ครัด
 ด้นเสด็จกลับนิพนธ์นายปาน, แดพระราชทานรางวัลแก่ทูลตามทูล,
 โดยอันสมควรความชอบ, ซึ่งไปได้ราชการระเมืองฝรั่งเสด็จมานน.

ตุลักราช 1124 บัชานจตุวาลัก, พระบาทสมเด็จพระบรมนาถบรม
 บพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว, มีพระราชดำรัสโปรดเกล้าด้วยท้าวพระยาเด่นา
 บคมนตรีมูรตงหลายว่า, พระเจ้าองวะระกะทางบังอาดให้กองทัพพมามอน,
 ยกติดตามครวรามนซึ่งหนองจอกแดนเราเขามามได้ยาเกรง, คณ
 เราจะแต่งกองทัพยกไปกระทำตอบแทนแก่แดนคเขาเมืองให้จงได้. มุข
 มนตรีทงปดงก็เห็นพร้อมกันโดยพระราชบริหาร ครั้นถึงฮาดุชมาด,
 จึงมพระราชโองการมารพระบรมทูตผู้ระดั้หนาทดาหรดเห็นเอเกด้า, โปรด
 ให้พระยาโกธ้าซิบดเป็นแม่ทัพไทย, ถอพตณกนดาเครื่องธองหมมเสด,
 ฆางเครื่องรอยเสด, ม้าดองรอยเสด, สัพคณยเครื่องธรวพด้าครวฐ,
 ใ้พระยาวิชิตภักดเป็นยกบตรทพ, ถอพตหมนเสด, ฆางเครื่องทก
 ด้มแปด, มารอยเสดทพทง. ใ้พระสุรินทภักดเป็นเกยกกลน, พระยา
 ด้หวราชเคไซเป็นกตงหน้า, พระยาด้ระดั้กรมเป็นทพทง, ถอพต

25800

ข้างมาเทากนกับทพขบศร. แดวไปรดให้พระยาเกียรติ, แดงมีงพระ
 ราม, กับมีงรามนเกาใหม่ทงปองถอดพรามนยกถ่วงไปก่อน, กวาดเอา
 พดเมืองทวาย, แดเมืองเมาระคมะกับเมืองชนด้ามดับดองทงเมือง, ให้
 ไตพดหมนเด็ด, มาบจับทัพเจ้าพระยาโกดำรบตี, ยกไปทางเมือง
 เมาระคมะทางหนึ่ง, แดวไปรดให้พระยารามเดโช, กับพระยากำแพงเพชร,
 แดทงเมืองเหนือทงปอง, ถอดทพนดัพควยข้างมาเกรของเจ้าครว
 พรอมเด็ด, ให้ยกไปเกนทงทพเมืองเชียงใหม่, เมืองลำพูนชัย,
 เมืองนครลำปาง, ให้ไตพดหมนเด็ด, ยกไปฝ่ายเหนือทงหนง.

ครนถึงอรกนมาได้เจ้าครวรดทพขบศร, เจ้าพระยาโกดำ, แดทวด
 พระยานครนายกทงทงปอง, ถกรายทวายบังคมตา, ยกพดโยธาทัพแยก
 กันไปทางด้านพระเจดีย์ด้ามองคบาง, ทางด้านเขาปูน, แดด้านดักพระ
 แดนเมืองอุทัยธานีบาง, ทางทวายบาง. เกนทกวาดเอาพดเมืองทวาย,
 แดเมืองเมาระคมะกับเมืองชน, ไตพดหมนเด็ด. แดทงทพฝ่ายเหนือแลนท
 เอาพดถาวทงด้ามเมืองไตพดหมนเด็ด, ยกมาด้านพระหนงบง, ทางด้าน
 เมืองเหนือแลนเมืองนครลำปางบาง, ไปพรอมทพทวยเมืองจคคองดาม
 ด้โคง. แดทงทพทงปองประชุมพรอม, วดโยธาททวนประมาณเกา
 หมนเด็ด. เจ้าพระยาโกดำรบตีแม่ทัพไทย, ถจคแรงทัพคามาคหรั
 พชยสงครามพรอมเด็ด, แดยกไปคเมืองทงดัก, เมืองด้เวียง,
 เมืองขางกุง. เจ้าเมืองทงด้ามด้รบบางไม่รบบาง. เกนทถอดทงคานท
 มีไต, ถแตกพ่ายหนี. พดกรามนทงปองพาทนมาขอเอาควยถองทพโดยก
 มนท. นายทพนายกทงปอง, แดเมืองคองอ, คไตทงเมืองทมวราม
 ราชทง, แดครอบทวดเป็นอนมาก, ถงด้คองขงยกทงไปทงเมืองอจจ

แม่ทัพให้ตั้งค่ายใหญ่, แลค่ายครัวกองทัพเมืององครักษ์ทางโยชน์หนึ่ง
 ทพหนาแดงของเกยกกายบกซ้ายบกรขวา, แลยกบครยกเขาดังค่ายราย
 รอบเมืองทางด้านซ้าย, ห่างเมืองประมาณสองร้อยเส้น, เปิดไว้แต่ด้านริม
 ฟ้า, ให้เก็บเรือใหญ่ร้อยลำพัดไปค้ำเอาใต้เมืองจกกายฝ่ายปากข้างโน้น,
 ตรงเมืององครักษ์, แลให้ตั้งค่ายใหญ่เป็นหลายค่าย. เกนทพตททาน
 แยกกันไปตั้งบ้านใหญ่ในชัย, ในแคว้นแคว้นแดนเมืององครักษ์, ได้ครอบครอง
 แลคนชดเชยเป็นอันมาก, แลให้ลาดตระเวนทางบกทางเรือบนชัยถึง, มี
 ให้ชาวเมืองออกลาดหากินได้สดวก, ให้เที่ยวกวาดครอบครองรวบรวม
 อาหารมาได้ยุงนางไว้ในค่าย, ก็ได้น้อยนัก, ด้วยบนเมืององครักษ์เกิดฝน
 แดง, ชาวกล้าในท้องนาจึงได้ฝนน้อยมิได้บริบูรณ์.

ฝ่ายพระเจ้าองครักษ์ให้มังจาเดราชบครยกพตททานหมื่นหนึ่งออก
 ตั้งค่ายรบนอกเมืองเป็นหลายค่าย. พระยาดักราชเดโชยกองหนายกพต
 เขารบกับกองทัพพม่ากลางแกลงเป็นหลายครั้ง. พตพม่าต่อรบเป็น
 ด้ามาถตามทวนมิได้, ก็แตกฉานหนีเขาค่ายทุกครั้ง. วันหนึ่งนายทพ
 พม่าคิดถนัด, ชุ่มพตททานไว้ในค่ายเปิดประตูหลังค่ายหนีไป. พระยา
 ดักราชเดโชมีทันแจ้งในกลอุบายขาด, ชุมชาวควนรับนำพตททาน
 ประมาณห้าร้อยเข้าไปในค่าย, พตพม่าซึ่งตั้งชุ่มซ่อนอยู่ในถ้ำนามเพดระ
 พวยในค่าย, ถอนจากถ้ำนามเพดระพร้อมกันไล่ตอมพตททานไทยๆ ตูรับ
 ถึงตระกูลมบอน, พตพม่ามากกว่าหลายเท่า, ก็เขากดุมรุมกันจับไทยได้
 เป็นอันมาก. แต่พระยาดักราชเดโชยกบกระคน, มอชทายศกได้อุดใจ
 หนึ่ง, ก็ยหอกควนรับมาชวด, ได้แทงพม่าล้มตายเป็นหลายตี. พม่า
 เห็นศึกยังไม่เห็นจบ, ก็ไล่ตอมรบเป็นหมู่ๆ ไป. แต่พระยาดักราช

เดโชได้รับจนต้นกาตง, กตกตงจากหงมา, จะกตงอดัดาวะปัดดัดาวะ
 กเรวเขาตอญกาตงเหนอย. พมาแดเห็นคณนค, กเขาตอมกตุมรมจับ
 คอไตพณณาไวแฉว, ชวนกนพนเทงมิไตเขา, ดวยมวชาคททอวช.
 แดพอกพดททานไทยหารอยกตงนคกพะพทงตง. อวชชาตักมไต
 บาดเจบกาย. แดตรับกบพดพมาคัพพมาเดยเปนนอนมากจนต้นกาตง.
 พดพมา มากถา มากเขยคยค หนูน เหนง กนเขา หอมตอมจับ เปน ไตตง,
 ชวนกนทบคพนเทงมิไตเขาจบบมคไว.

ฝ่ายกองทัพไทยซึ่งยกติดตามกนมาข้างหงจะแหกเขาคายพมา ๆ
 คานทานตรับเปนต้ามถ, หักเขามไต, กถอยออกไป. แดวให้มาไซรบ
 ไปแจงราชการแกกานเมทพ ๆ จึงตั้งพระรัตนทภคคณายกของเกยก-
 กาย. ไหยกหนนมาช่วยแกเขาพระยาดัหวราชเดโชคินมาให้จงไต. แดว
 แดงหนงด้อยอกให้มาเรวต้ามตบมา, กอรับตงมายังกรงเทพมหานคร
 กราบบังคมทูนพระกรุณาให้ซาบ. ด้มเด็คพระพททเจาหยัหว, ไตซงซาบ
 วา, เดยพระยาดัหวราชเดโชชาตักจบบไต, กตกพระทชนก. จงคาคหค
 ตั้งคาคหวอดให้ออกไปนิมนคพระพมตชมราชาคนระ อดระคังเขามาจะให้
 จบบยามคไทรเหตุตระหนกเน. ดวยพระพมตชมราชาคนระองคณ, ดวยาม
 แมนนกไตเคยซงเซอมาแคกอน. ครนพระเณเปนเจาเขามาถงพระราช
 นเอด, นงเหนยอชานระ, จงคทบออกวาบคณ, พมาชาตักจบบพระยา
 ดัหวราชเดโชททานเอกรวาไปไต, จะเปนคายประการไต, นิมนคพระนุ
 เปนเจาพจจขนาดไทรจงเน. พระพมตชมราชาคนระจงพจจนาตาม
 ยามคเรเนตร, กรูแจงเนยยามน. แดวถววยพระพรพชากกรนวา, ซง
 พระยาดัหวราชเดโชชาตักจบบไตนคจจ. แดทวามคณแกคยออกไต

พจนจากอำนาจชาวดักแดว, กตบไตชยชานะ, แดไตตลกเปนนอนมากอก.
พระราชดำการเจ้าหาชงพระวคกเดี่ยพระทยเดย, ในยามนหาอนคราย
มิไคเปนนเท.

ฝ่ายชางกองทัพพม่า, ครนจบพระยาดัหราชเดโช, แดพตททาน
ไทยหารอยพนธนาไวไตذنเดว, กจคเจงกนจะใหคุมตวตั้งเขาไปนะ
เมืององวะ, พตางเกนทกนใหชนเอาดีพพม่าทตายออกไปเดียนอกคาย,
พอกกองทัพไทยชงยกทนนมาชวยนหมากง, กเขาถอนชวจากแหกคายเยอ
คายนคาย. พวกนายทพพม่าดำระจนไต้พตออกคอรบยงบั้นไหยนอย,
แดพงชิตแหตนหดาวดำตราวชเปนอดหมาน. ล้วนพระยาดัหราชเดโช
คองพนธนาหุยจิงพจารนาคูเมชนายในอากาศ, เห็นดำนมิตรเดวราย
พระพทธมนคากาถาดเคาระพนธนาตยหตุคออกจกกายไตذن. แดวตุค
แดนไปชงเอาดาบพม่าไค, กไต้พพม่าชงคุมหยนนตายเป็นหตายคน
พวกพม่าวงนกระจายกนออกไป, กเอาดาบเขาคคเชอกชงผูกมคพวก
ททานออกไต้ประมาณสิบคน. ททานแหตานนกเขารวงชงเอาอาวชพวก
พม่าคคเชอกมคกนคอกๆ กนไปจนذن, กพรอมกนแดนไต้คัพพพม่า
ในคายนนตมตายเป็นอนมาก, แดกนไปذن, ชงเอาควยนนไต้. นาย
กองทัพทนนเห็นพมามอนแดกนทงควยคายนนเดี่ยเดว, แดพระยา
ดัหราชเดโช, กบพวกททานแกตวไตเดว, กชวยกนคลายอนคอกๆ ไป.
พวกพตพม่าพวกนคนคกใจ, เดี่ยทไมเปนนจระดำรบ, วงกจคพตพราย
กนไป. กองทัพไทยไต้คคคความคัพพพม่าเดี่ยครนนเปนนอนมาก. แด
นงจาเดรราชบุตรเจ้าองวะ, ชงเปนนเมตพไทยทนมทน, กตวยทญในคาย.
นายทพนายกองพม่าตยตงเปนนตายคน, กเดี่ยคายทงذن, พวกทนน

เจ้าเมืององวะ. ทพไทยได้ชยชานะจับได้พม่าชเตย, แต่ชางมาเครื่อง
 ตำตราอุกมาก, ให้คุมส่งตงไปยังท่านแม่ทัพ, แจงชอราชการทงปวง
 ให้ชาบ. เจ้าพระยาโกศลคุมความยินคนก, จึงแต่งหนังสือบอกให้มาเรอ
 อักด้ามตบมา, ถอหนังสือรบเวอตงมากราชทูตพระกรรณา, ยิงกรงเทพ
 มหานครในอนน. แต่มาไซชงถอหนังสือบอกพวกตง, เรอรบมาตง
 พระนครร้อยชยาในอนนเดยอกนกับพวกตง, คตาคถนประมาณตม
 นาตกาตต.

ตมเคตพระพทชเจ้าชยทงตมตทกกับพระพมตม, พอนายเว
 มหาดไทยนาตงถอหนังสือบอกตบตง เขาเผากراب บงคตมทูนพระกรรณา
 ชานหนังสือบอกถวย. ได้ชงชาบคพระทชนท ตมตตตตตตตตตตตตตตตตตต
 จา, ตม
 เปนบาเทมค, นมตคไทกตบไปอารม. แต่พระราชทานรางวัลแก
 มาไซตงถอหนังสือบอกตงตงพวก, ไปรคไทกตบคนไปยงกตงทพ,
 พตางตมตตต
 ชนชาก, แต่ตตตตตตตต.

ฝ่ายทางพระชานายทพนายกตงตงปวง, กยทกพตททานเขาไปตง
 ในคายพมาชงแตกหนไปน, แต่ไทตงคายนอยไทยรายชอเบเมืองไป
 ทงตมตม, ไกตเมืองเขาไปกตวาคายเคม. พมาชางเมืองตงปวงกตต
 ตมตททานไทยยงนท, มีชาคมาคตมตมตมตมตมตมตมตมตมตมตมตมตมตมตมตม
 เกนทททานชนประจาทนาทชงเตนรอบเมืองรคตมตมตมตมตมตมตมตมตมตม
 ไทชยทเขาทตเขาเมืองเปนชตยคตง, ชางเมืองคตมตมตมตมตมตมตมตมตมตม
 เขาเมืองมไต, ถอชยออกมารคตาคามนทญ. แต่พตพมาชางเมือง

จุดแจ้งการร้องกนเมืองมณฑล, มิได้ประมาททางกตางวันกตางคน.

ขณะนั้นในเมืององวะชาวแพ่งเปนนานละต้องบาท, ชาวเมืองอด
อาหารชูปณมตมตายเปนนมมาก. ฝ่ายกองทัพไทยกนคารชคตนด์เบียง
อาหาร, เกนทกนไปเที่ยวเสาะแสวงหาอาหารตามบ้านน้อยเมืองใหญ่ใน
แคว้นแควนเมืององวะ, ก็ได้มาบางแห่งดะน้อยๆ ไม่พอแจกจ่ายรพตใน
กองทัพ, พดททานอดหยากด่าบักบ้วยเจ็บตมตตายกมาก. ท้าวพระยา
นายทพนายกองทงปวงจรงปรกต่างนว่าตเบียงอาหารเรากกนคารนก, เทน
ตเอาเมืองมโตในครงน, จระตองตาทพกตบไป, จงฟ้ากนเขาไปแจ้งเหตุ
แก่เจ้าพระยาโกธ่าแม่ทัพๆ ได้แจ้งตงนจงเตยใจนก, จงคตการทจระ
ตาทพ, หย่าให้พมาคตตามได้. แดวปรกต่างกนนายทพนายกองทงปวงจรง,
บคนรพตเรากนคารอาหารดอยกาดง, ทงไซเจ็บกมาก, แดเราจระตาทพ
กตบโดยครงนนมโต, พมาชาวเมืองจระได้ทยกออกคตตามคตคตทายรพต
เรา, จระพินาตบหายเปนนมมาก. จจระคคกตอบายตอดวงให้พมาเชค-
ชยาคผมอเราเตยกอน, จจระผนผอนตาทพกตบไปได้โดยตคตงกไมมกษ
อนตราย. แดท้าวพระยานายทพนายกองทงปวง, ก็เทนชอบคดวยพรตม
กน. เจ้าพระยาโกธ่าแม่ทัพ, จงแตงทงงตอชบมทง, เปนใจคความ-
จาทนงตอเราผู้เปนมทาจครงคบรนายก, ตจจกรแกวอนปรคตตทานได้
เบองบงกชเรณูมาตพระบาทตมเตคบรมพคทระพทชเจ้าทขุท, กรุงเทพ
ทจจระจคตงอชชยา, ผู้เปนอกคตราชปคยในไทยปรเทตเชคชมทตม
ปรจจกนทต, มาตงเตนนายคตกรจกนบระจจจ, คดอยเรากรวมทงนพระ
กุนนรบช่าด้วยกพชชโยธาทพมาครงน, ทมายจระคกรจกนบระจจจ
ทงนเกดากวายตงพระคตทระกุนให้จงได้, จระให้เมณนพระราชชามา

เขต, ปกครองครอบงำไปในพยามประเทศ, แดรามันประเทศที่ดัดตั้ง
 คดอภัยทวงตั้ง. แดพทวยหามพม่ากับไทย, ก็ได้อพยพเห็น
 กาดงแดณมอกนเป็นหลายครั้งแคว, ซึ่งใครจะมีชัยแดปราชนน,
 ก็ยอมแจงหทัยแก่ใจตวยกนแคว. แมจะรบเคียวกระทำการสงคราม
 กนสืบไป, มาตราว่าเราจะไดเมืองกเหมือนหนงไม่ได้, ตวยในเมือ
 องวะชด้นดเบียงอาหารกนคารนก, ฝ่ายเราจะหัยรักษำเมืองกยาก.
 ประการหนงกองทัพเราเกิดเคืองชด้นดอวยดเบียงซึ่งจะเตียงกน, จะ
 กวาดคอกนครอบครวชเตยไปนกกตวยมาก, ควดยอดหยากอาหารดมตาย
 มากกวามากนก. แดครงนเราจะไม่ไดเมืององวะ. ครนจะตาทพลชย
 ไปเต่า, ก็เกรงพระราชอาณาจะตงโทษโดยพระอยการัดกตงตั้งชวค.
 จะเตกทพกตบไปก็ไม่ได้. แดบั้นคาวพำนายไพรในเมือองวะ, ไม่มี
 ไครรักษำ, ลวณแควมต้นคานชวคคุดจิดครต้นแควหรือประการใด,
 จึงไม่ออกมาตทพเรา, แดไม่ออกมาแควจากความเมือองวะเรา, ชวณ
 กนหนงชอนหนายหัยเตในเมือองได้, ชวณกรไรไม่มีความตระอวยผลควดยชวย
 ชวคททาน, คดการตงนคควนหนก, จึงเห็นแก่ทางไมครทได้เคยเป็น
 คัดนถควดยกนในการสงคราม, ขอไหยกพลโยชวคทานออกมาคตทพ
 เราอถัดกรงหนงเตด, พอจะได้เอาเหตุบอกหนงอถัดแคว, ตั้งตงไป
 กรวยทูนพระกรนายงกรงเทพมหานคร, พดพมาออกมาตทพไทยเป็น
 อนมากหลายครั้ง, เหตุอากตงทจะตूरบ, ทงชด้นดเบียงอาหาร,
 ขอรบพระราชทานตาทพลตบไปตงทวไรนาทปตวยเคน, ใต้เบียงอาหาร
 นารุงชวณารพด, ไหมกตงบรบุรณพอมแคว, จึงจะยกพยุหะโยชวคท
 กตบไปคเมืององวะในครงทตงไหจงได้.

ครนแดงหงส์อืดแดง, ก็ให้พมาชเดยกอหงส์เข้าไปแจ้งแก่
 เสดนาบดีในเมืององวะ. แต่เจ้าพระยาโกศวิชัยดิษฐพมาชเห็นพมาชพูด
 ภาพถ้อยกำลัง, ทงเกรงกลัวฝีมือพลทหารไทย, เห็นจะไม่ฮาดยกกองทัพ
 มาตอศเป็นแท้, จึงแต่งแดงหงส์อืดแดงไปในเมือง. ฝ่าย
 เสดนาบดีพมาชไต่แจ้งในหงส์อืดแดง, ก็พิจารณาเห็นว่า, เป็นกตอุบายล่อ
 หลวงกมไต่แดงกองทัพออกไปตอศตามหงส์อืดแดงให้เข้ามา, เกรงจะเสีย
 ทวงท. จึงปรึกษากันว่า, ถ้าเราจะยกทัพออกไปตอศตามหงส์อืดแดง, ฝ่าย
 กองทัพไทยคิดกตอุบายไว้, ก็จะได้ตอศที่เราแตกฉานแล้ว, จะได้ตอศ
 ตามมาเข้าเมืองได้. จึงเอาหงส์อืดแดงกราบทูลพระเจ้าองวะ ๆ ก็เห็น
 ว่า, เป็นกตอุบายล่อจุมุขนครทงปวงปรึกษากันพร้อมกัน. ฝ่าย
 เจ้าพระยาโกศวิชัยดิษฐพมาชคอยหุ่ยประมาณสองวันสามวัน, ก็มิได้เห็น
 กองทัพพมาชยกออกมาจากเมือง, จึงแต่งหงส์อืดแดงไป, ตั้งให้
 พมาชเดยกอเข้าไปถึงเสดนาบดีในเมืององวะเหมือนครั้งก่อน. เป็นใจ
 ความว่า, บันดาพมาชในเมืององวะทงนายและไพร่, ไม่มีใครของฮาดกล้า
 หานในการสงคราม, ดอนแต่มีสันดานพुरुชาติชดาดดุจอึดตรทงต้นเป็น
 แท้. แต่เราจึงวอนฮอนงฮอให้ยกกองทัพออกมาตอศครั้งทง,
 จักพงพอเป็นเหตุได้ตงไปบอกตงตงไป กราบทูลพระกรุณาจะชดาดทัพเท่า
 ๕, ก็ยังหาออกมาไม่. ช่างกระไรไม่มีความเมตตาการุณภาพแก่เราบัง
 ๕, มาตอศทางไมตรีเคตเคตเดียวไปเดี่ยวฉะหมกมกอน. ถ้าแต่จะไม่ฮอนเคราะห์
 แก่เราโดยแท้แล้ว, ก็จงเร่งบอกออกมา เราทงหงายก็จะดาพระเจ้าองวะ
 ๕, ตอศพมกตบไปโดยเร็ว. ครนพมาชเสดนาบดีทงปวงไต่แจ้งในหงส์อืดแดง
 ๕, ก็คิดเชคชามความกตงเหมือนครั้งก่อน, แดงมิได้ออกมาตามหงส์อืดแดง

แต่จะเซ็ดจะชยาตมีอาตออกมาคิดตามได้, กองทัพเราก็จะยกไปโดยสะดวก
แต่ซึ่งเราความาทงน, ทานทงหลายจะเห็นเป็นประการใด จึงท้าวพระ
ยานายทพนายกองทงปวง, ก็เห็นพร้อมโดยความคิดเจ้าพระยาโกษาแม่
ทัพหลวง, แดจะท้าวความถ้อยคำทงปวงได้ดั่งทุกประการ.

ฝ่ายพมาชาวเมืองทงหลายมิใคร่ในอุบาย. ครนเห็นแจ้งเพลิง,
แต่โดยนเด็จพระบดินทร, ก็ล้าคนว่ากองทัพถาหนีไปแล้ว, ก็มีความ
ย่นตหนัก. ต่างคนต่างอดอาหารกันดารหนักก็เบ็ดประตูเมือง, คร
ก็หนีเอาหาบคอนออกมา, ปรากฏจะเก็บเอาตบะียงอาหาร, แดตั้งของ
อันเหตอหยาในกาย. ครนมาถงคายนางซึ่งเปตาทยนั้น, ก็ครกนเขาไปใน
คายนกมโตตั้งของอันใด. แดชวณกนแตนออกไปคายนนอก, ซึ่ง
กองทัพไทยซุ่มหยาใน ครนเห็นแจ้งบดักหยา, ก็มิได้พิจารณา, แด
เบ็ดประตูครกนเขาไปในคายนทุก ๆ คาย.

ฝ่ายกองทัพไทยซึ่งซุ่มหยาในคายนทงหลายนั้น, ก็วางปืนจวางค
มหนักนถัดบรมคมเอาพมาชาวเมืองทงหลายตมคายนอนมาก. บางก
ออกได้รุกรนพนแทงไป. พมาทงหลายมทนรูด, ก็ดงระดำระดำไป
เป็นชดทมาน. แดจะหนักถบเขาเมือง, พตททานไทยซึ่งหยาตั้งชาง
เมืองนั้น, ก็ออกกวกหง, ได้รุกรนพนแทงพมาตมคายนทงนเป็นอัน
มาก. แดจบได้เป็นตั้งมายงคายนทงนมาก. กองทัพไทยคำพมา
เสีย, แดจบเป็นไตนั้น, ก็มากกจทมน. พมาทงหลายซึ่งรอดไปได้
บางน, ก็ทนเขาเมือง. พตททานไทยได้คคตามไปถงประตูเมือง.
ชาวเมืองมคประตูเมืองเดยทน ก็รนประจรรกล้าหนาทเชิงเทนทอรบ,
นธงกนเมืองเป็นตมาถ. ทพไทยกมฮาทเขาเมืองได้, ก็ถอยถบออก

มายังกาย. แดพมาชาวเมืององวะทงทหาย, ครงนถงพนาต์ฉบหาย
เป้นอนมาก. ทเหตอหยุ่นนต้งคกใจกตทพไทยยงนถ, ค่างคนค่าง
รองไทรารกมาตทงทหาย, อนถมคายหายจากกนนทกบ้านทกเวอน.
แต่ใน เมืององวะครง นนเงยบเหงาเส้า ได้กวิโยค พดตพราก ซงกนแดกน
เป้นอนมากนถ.

ฝ่ายเจ้าพระยาโกศลราชบค, กต้งทงต้อเขาไปอกถบบทงเงา.
ในถกต้งนงต้งอนถา, พมาชาวเมืององวะนมโตมตคตบถบถา, หนา
ไปโดยโมหะครอบงำหยุ่นนต้งคก, มิได้รู้ในการต้งครามทงปถง, มิได้
ถดถาในถกพิชชต้งคราม. แต่เวลาดองใจทดอกถ่นทนอยทงเงา, ก
ยงทาร์ไม, ซอนกนเทเมองออกมาทหาเราถคาย. เขาซอถออกมาพถกม
อาวธพถททานแห่งเราจนเบอถาถระน, ถุมคถนยงนถ. อนถพมาชาวเมือง
องวะทงทหาย, ซงพถททานแห่งเราถาถถย, แดจบบเป็นโตมถกนถ, ก
เป็นประเวณต้งกมาถกถอน. พระเจ้าองวะแถถ่นาบททงทหายทหาได้
โทมนต้งชคเคอถกแก่เราถย. จงหยุ่นนต้งชต้งอถต้งคตพิชชถนถก, เราจจะถา
ถ่าทพถถบไปเวถแถถ.

ครนพมาถ่นาบททงทหาย, ได้แจงในทงต้งคกนถ, กถ่าคถนถ
ถอถถงอถ, ไทถคเชคชามคถวถนถยถคยงนถ. จงปรกถ่ากถนถา, ควถ
กถอนทพไทยทากถอชบายทาทประทงจจะถ่า. ฝ่ายเรามทนจจะพจถนถให้
ถอถถถ, กถจจจกชงกนเทเมองออกไป. ทพไทยได้ทได้พคถาคถถถ
คย, แดจบบโตมถกนถมาก. แต่ทถนถแถถยงมทนาชได้คคคถถมถถ
เมอง. นทากถ่าเราบคประคเมองถถยทถ, ทาไมถจะถถยแถถจถกคค
ในเพถถนถครงทงเงา. แถถคถนถอให้ทงต้งอถบรถถถพถถถถถถ

ทุกประการ. พระยาแสนหวดวงเจ้าพระนครเชียงใหม่ชาวเขตุงนน,
กัถดุงตักใจกตวพระเจองวระยงนถ จงตั้งไททาวพระยาแสนดาวตง
ทตาย, ไททรวดจกททานชนประจวรกถำหนาทเซงเทนปรากกรโดยรอบ
ประกอบคตวยเครองสรพวาวชนไทยนอยพรอมเด็ด, แดบองกนเมอง
เปนถำมก, คอชกองทพไทยอนจระยกมกคตตามน.

ถ่วงกองทพพระยากำแพงเพชร, แดพระยารวมเตโช, กัชกคค
ตามทพตวไป. ครนไมทนทกถางทางแถว, กัชกคตามไปถิ่งเมอง
เซียงใหม่. เห็นชาวเมองชนประจวรกถำหนาทเซงเทน, แดบปีตประต
เมองหญ, กรววพระยาแสนหวดวงกตบเปนกบคเซงเมองจระคอรบ. จง
ชบพถททานเซตงคตยตอมเมองไว, แถวแถงหนงถ้อตั้งเซาไปใน
เมอง, เพอจะไทเรเหตุตระหนักเน. ในหนงถ้อนนว, กองทพพระยา
ถวซึ่งยกไปชวชน, หนกถบมามีคอบอกถวไทเรว, แดบคนพระ
ยาแสนหวดวงคตอานเปนปรากกรไค. แถจระกตบเซงเมองไมชนเก
พระนครถ้อยชยา, จระคอรบเรวหรือกให้เรงบออกออกมา, เรวก็จระยก
โยชาทานเซาเทกทกเอาเมองให้จิงไค.

ครนพระยาแสนหวดวงแจงในหนงถ้อตงนนแถว, กให้หนงถ้อคอบ
ออกมายงกองทพ. ในหนงถ้อนนว, เรวชววาทพไทยจระยกไปคเมอง
องว, กคควจระไคเมององวระหญ. จงจคแจงแถงกองทพไทยยกไปชว
เพอจะเอาพระนครถ้อยชยาเปนทพง แดบคนทพไทยไปคเมององว
กมไค, แถกตบถวถอยมา. ฝายเมองเรวถเปนชวชบจกนถถำมาองว
หญกอน, เรวถถถวถนถเป็นถ้อถวชบคในทพกามประเทถ, จระแถงทพยก
มวคเมองเรว ๆ กจระคตมทวถมมไค, จงจระเอาพระเจองวระเปนทพงท

พานกเหมือนแต่ก่อน. ถ้าแดงกองทัพไทยจะยกมาช่วยเราได้, เมื่อพระ
 พมาจะมานน, เรากจะเป็นชาวขอบขันธ์มาพระนครสร้อยธยา, จะ
 เอาพระเศษานภาพดมเศษพระเจ้าเหี้ยหวงไทยเป็นทพทพานกกลับไป
 ครนแม่ทพไทยไคเงงในหนงล่อดงน, ก็เหินว่าพระยาเส่น
 หดวงเจ้าเมืองเชียงใหม่, จะตอรับเป็นแทหฺยแฉว. ครนเพดากตางคน
 กชบพดทหนงล่อดงนเซาบายบปดนเอาเมือง. ชาวเมืองกรบพง
 บองกนรกด้าหนาทเซงเทนทงกตางจนกตางคนเป็นล่ามาก, กองทพไทย
 มอาดแหกหักเอาเมืองไค, กถอยกตบออกมายงคาย. แศยกเซาปดน
 ดงนหนหลายครง, รพดของล่าดรารูชชาวเมืองบาดเจบตมตายเป็นอน
 มาก, จะปดนเอาเมืองเชียงใหมมไค. นายทพนายกองทงหลายจงปรกกล้า
 ว่า, รพดเราอดหยากอาหารบ้วยเจบทพดภาพมาคตเมืององวะมากหฺย
 แฉว. แศบคนเรามาตอมเมืองเชียงใหมกจาดบวณแฉว, กยงไมไค. จา
 จะตองแฉงหนงล่อดงน, ไหมเราเวลล่อดงนไปกราบทูนพระกรุณาขงกรุงเทพ
 มหานคร, ไช้ชาบเหตทงปจ. แศเราจะคิการเณเมืองในเพดากตางคน
 จะเซาปดนเอาเมือง. ถงมาคคว่าไมไคเมือง, เราจะต้องดาทพกตบไปกต,
 แศกระทำไช้ชาวเมืองทงหลายไคทงทพทนาดายากมากหฺยแฉว, กมอาด
 ล่ามากจะคคตามไค, กองทพเราจจะกตบไปโดยล่อดงน. ครนปรกกล้าเหิน
 พรอมกนแฉว, กจกเงงทพคุมเซาขางมาพดทพดเคนเทาทงหลายอนบ้วย
 ทพดภาพหฺยน, ดาดงไมไคยก่อนล่อดงน. แศจจให้ล่อดงน
 พนหนง นกเพดงองเพดมทุกๆ เณพรอมล่อด. ครนควาดงเพดอประมาณ
 ยามหนงจชบพดทหนงเซาแหกหักเอาเมือง, แศยงดกธนทงหลายเซาไป
 ในเมืองน, ล่อดงนทงหลาย, กคกดงนทงคาเวอนทงหลายในเมือง

เชียงใหม่, แด่เพลิงของแควมซึ่งผกตกชนทงหตายน, กคคชนใหม่ไปทุก
 คายนเป็นอดหมาน. พตตางชาวเมืองซึ่งรกล้าหนาททงปวง, เห็นเพลิง
 ใหม่ดงน, กคคใจต่างคนต่างจะไปบ้านเรือนแห่งตน ๆ แด่จะทงหนาท
 ด้ย. ทาวพตเด่นาดวงนายคานนายกองเจ้าหนาททงหตายมิให้ดงจาก
 หนาท, แด่ไทรบพุงบองกนเมืองไค, มิไคฮตายในดงของเยาเรือนทงปวง
 ดุคแทเคหยาให้ด้ยเมืองแกวด้กไค. ทเหตจากหนาทน, กชวดยกน
 คบเพลิงบาง, บางกเกบดงของทงปวง. แด่เพลิงนไซเกิดแต่แห่งเคยว,
 เทยวถูกตามใหม่ไปเป็นทตายแห่ง. ชาวเมืองมทนจะคบบไค, ก็ใหม่
 เรือนทงหตายในเมองนหมากกวาน. ทหยรกล้าหนาทน, กรบพุง
 บองกนเป็นคามาต. ทพไทยมีฮาดเทกฮักเอาเมืองไค, ก็ถอยกตบ
 ออกมายงคาย. ครนเพตยปรมาณดงยาม, กเดกทพกตบมาโดย
 ดาคบมารคฉฉ, ครายเทากังเมืองเกน. แด่กคตงหนงดอบอกใหม่มาเรว
 ถอดงมา, กรายทนพระกรรนาขงกรุงเทพมหานคร, ให้ชาบเหตการน
 จงยกกของทพทงปวงดงมทตประเทต, มาพรอมทพนะเมืองกาแพง
 เพชร, แด่คชยพทงทวาคระคอบรณมาเป็นประการไค.

ดงนดาวชาวเมืองเชียงใหม่ทงหตาย, เพลิงใหม่ถุ่นวายไปดง
 ทงเมอง, ไคทงเวทนาดำบากเป็นอันมาก. แด่เมือทพไทยดำไป
 นน, มีฮาดคามาตจะคคตามไค. ฝ่ายมาเรวชงถอหนงดอบอกน,
 กรบมาโดยดาคบมารคฉฉ, ครายเทากังพระมทานคร. แด่ชนเฝ้า
 กรายทนพระกรรนาตามหนงดอบอกน. จงพระบาทบรมบพตรพระ
 พุทธเจ้าชยทวคระชาบเหตคดงน, กมีพระรารโองการค้ำหวัดให้ดงมท
 นายถ มีตราคอบรณไปยงกของทพ, ในทงครานนถว, รพตทงหตาย

อดหยากอาหารทพตภาพมากหย้แด้ว. อนึ่งก็เป็นเท็ดกาดฟ้าฝนความ
ไซเจบจะม่มาก, แดให้กองทพทงหลายรบดงมายังพระมหานคร โดย
เร็วเกิด.

ครนทาวพระยานายทพนายกองทงหลายไคแจงในทองตราดงน, แดยกยกกองทพดงมายังกรุงเทพมหานคร. แดกองทพทงหลายซึ่ง
ยกกดับมาโดยทางปากไคมายเหนอนน, ก็มาถึงพระนครเป็นลำดับกัน.
เจ้าพระยาโกธา, แดทาวพระยานายทพนายกองทงหลายชนเฝ้าสมเด็จพระ
พุทธเจ้าหย้หัว, กราบทูนประพรตเทคทงปวง. แดถวาย
ช้างมากนชเดย, แดตั้งของทงหลายอนตไคน. ต้มเค็ดบรมบพิตร
พระพุทธเจ้าหย้หัวตรศษาบเทคทงปวงดงน, ก็ชงพระโถมนัดยงค์
ยงน. แดพระราชทานรางวัลแก่เจ้าพระยาโกธา, ทาวพระยานายทพ
นายกองทงหลายเป็นอันมาก, โดยต้มควนแก่ความชอบน.

ตุลักราช 1022 ปีชานโหดก, กรมการเมืองนครดอรรคบอก
ดงมาถึงต้มนายกว่า, นายกองช่างผมชอ, คดองคองช่างเผอกผดง
ประมาณดีดอกมเด็ด, ตัรบพคยคชดกตั้งนระงามบริบรณ. แดคดอง
ไคเนบ้ำาแขวงเมืองนครดอรรคน. จึงเจ้าพระยาโกธาขบคเฆาขอ
ราชการดาร์เด็ดชนกรายบงคทูนพระกรณา. ต้มเค็ดพระพุทธเจ้า
หย้หัวชงชวบเทคดงน, ก็ชงพระปราโมทยงน. จึงมพระราช
คัทรตให้ทาวพระยาเด่นาบค, แดพระทอองชุนหมนกรมชางทงหลาย,
ชนไปรบพระยาเด็ดคฤชชวคคิควประเด็ด ดงมายังกรุงเทพมห
นคร. แดให้เห็นแหบประดับประดาโดยชดमारค, ตัดमारค, คม
หย่างแต่ก่อน, แดให้ตั้งคหุ้ระ โรงนอกพระราชดง, ชง
พระกรณาไคทงการพระราชพดงค, แดพิชได้บเวต, แดการมทรดพ.

นน. ส่วนข้าราชการซึ่งเป็นโทษ, แต่ได้พ้นโทษแล้วก็ให้ตั้งของ
 ทงปวงแก่พระยาข้างเผือกตามหนังสือบนนน. จำเดิมแต่นั้นมา
 ราชการผู้ใดหนังสือเป็นโทษ, ก็มาบนเจ้าพระยาเดีวค, เพื่อจะให้
 ขอโทษให้เหมือนดั่งนน, แดชพระกรุณาโปรดพระราชทานโทษ
 ให้แก่พระยาข้างเผือกนนเป็นหลายครั้ง. พระบาทบรมนาถบรมพิตร
 พระพุทธเจ้าอยู่หัว, ซึ่งพระมหาบุญณาธิการ, แดมีเดีวคชัสดำ
 พลายพงทงคูปเน็บบรมราชพาหนะพระทงง. ครงนนพระราชกฤษฎีกาเตชา
 นุภาพ, แดไฟลัดไปในนานาประเทศชานไหยนอยทงปวง, บันดา
 อีรราชปรบักดักเขตชานความพระเดชพระคุณเป็นอันมากนค.

ตุลักราช 1023 ปีฉลุครัดค. ขณะนนเจ้าพระยาโกธำธิบคบค
 ดง, ซึ่งพระกรุณาให้พระหุดวงชุนหิมแพทยทงทตายไปพยาบาล, แด
 ไรคนนเป็นดัมยกาตแห่งชวคชย, กคองแก่นจกม. ดัมเดีคพระเจ้าอยู่
 หวมอาตกตนนหาพระเนตรไวได้, ซึ่งพระอาลัยไนเจ้าพระยาโกธำเป็
 อันมาก. แดเจ้าพระยาโกธำชุนเหตักคนนเป็นลูกพระนม, แดได้รบ
 พระราชทานนมรวมเดีวมาแต่ยงซึ่งพระเยาวนน. แดชพระกรุณา
 พระราชทานชานะกคตามหยางเดีนาบคเดีคเดีค, คคังมพระราชโองการ
 ครคปรักดำ, คคด้วยทาวพระยาเดีนาบคมนครมชทงททวยดำ, พระยา
 แด็นหุดวงเจ้าเมืองเซียงใหม่คคคชานตอดวงเวาเป็นหลายครงเดีว, ชง
 มหน้าชากตบแขงเมืองคอรบอกเดา, แดเวาจะเดะพระยาเดีนหุดวง
 ไวนนมคค, จำจะยกพยหะโยธาททานไปคคเอาเซียงใหม่ให้จงคค, ทท
 ทงททวยจะเห็นเป็นประการคค, คคจททาวพระยาเดีนาบคมนครมชทงททวย
 นเห็นพรอมโดยพระราชดำททนน. ไนมฉลุครัดคคนน. ดัมเดีคบรม

บพิตรพระพุทธเจ้าทรงเผือก, กัมพระราชดำหริทให้ท้าวพระยามร
 มนตร, ทรงจกกองทัพตชนตาเครื่องสหมน, ช่างเครื่อง
 ดองรอย, มาดรอย. สรรพด้วยเครื่องสรรพาวุธ, บนไทยบนนอย
 กระตุนกินประสิดให้พร้อมไว้, แด่คำหริทให้หานายปานผนของเจ้าพระยา
 โกธ่า, อนถึงแก่นจกม, ซึ่งรับอาดำออกไป, ไต่ราชการ ณะ
 เมืองฝรังเดัดนนเจามาเผาแแล้ว, กัมพระราชโองการตรัดเห็นอเถตา,
 โปรดให้นายปานเป็นเจ้าพระยาโกธ่าธิบดี, แด่ซึ่งพระกรรณาคำหริทว่า,
 ชุนเหตภพทานชงถึงแกมรณะภาพนชานชานาบในการอนเป็น แม่ทัพ.
 แด่ตนเราจะให้ทานเป็นทเจ้าพระยาโกธ่าธิบดี. แด่จะให้เป็นแม่ทัพ
 แทนพี่ชายไปตีเมืองเชียงใหม่มงจะได้หรือมิได้. จึงเจ้าพระยาโกธ่า
 ปานกราบทูนพระกรรณาว่า, ข้าพระพุทธเจ้าจะขอตองตั้งกุดก่อน, แด
 จะขอรับพระราชทานพระราชอาญาตั้งเหมือนพระโองการนน. ถ้า
 แดเห็นจะกระทำดังคร้ามได้แแล้ว, ก็ขออาดำไปตีเมืองเชียงใหม่มง
 เถตาถวายให้จงได้. ส้มเค็ดบรมบพิตรพระพุทธเจ้าหุหิวตรัดได้ชง
 พงดงนน, ก็ขอบพระทัยในถ้อยคำเจ้าพระยาโกธ่ากราบทูนนน. ซึ่ง
 พระโธมณัดคำหริทตั้งเดินดตีบณบนาเป็นอนันมาก, แด่ซึ่งพระกรรณา
 พระราชทานพระแสงดาบตบอินชงนน, ให้แก่พระยาโกธ่าธิบดี,
 เพื่อจะให้ตีทชชาติพระราชอาญาตั้งท, แด่โปรดพระราชทานให้รับ
 พระโองการตงนน, แด่คำหริทอนุญาตว่า, ทานจงไปตองตั้งกุด
 ตามคจามปราถนาเถด.

จึงเจ้าพระยาโกธ่ารับพระราชทานพระแสงดาบแแล้ว, ก็กราบ
 ถวายบังคมตออกมายังดำตาลุกชุนใหม่. จึงตั้งมหาตไทย, กตาทอนให้

แจกพระราชกำหนด, ขาทุนตะของชุดพระบาททรงหลาย, ฝ่ายท้าน,
 พดเวอน, กะเกณฑ์พลสามพันโยยกไปตั้งค่ายตามนทโกลพระเนยค
 โดยกว้างสามพัน, โดยยาวสามพันสี่วา, แดให้คิดไม้ไผ่มาตั้ง
 ค่าย, เอาปดายปักธงให้สั้น, ชุดมุดคินถมเป็นช่สนามเพดาะ, บัก
 ขวากหนามตามท่นิยมพร้อมลัด, ให้ตั้งแหรคแควนพุงรังแคว
 สามนาถกา. ถ้าแควเราไปเฉียบค่าย, หนาทมุดไม้ตั้งแหรคใน
 เพดานน, ก็ระดงโกล์เกนูนถงสั้นชวค. ส่วนเจ้าพระยาจักร,
 กตถาใหม่, แดทวงพระยาขาราชการทรงหลายโตแฉงพระราชกำหนด
 ดงนน, ก็ตั้งคกใจกตวยงนถ. คางคนคางเรงกะเกณฑ์กนทุกหมู่
 ทุกกรม, ในวอนนโตพดสามพันแคว. ก็ให้ไปคคไม้ไผ่อันจระมา
 ทาเป็นเส้าคายนนคนดระดงทอน. แดวกยกขนไปขงทโกลพระเนยค
 แฉงบนหนาทกนตั้งคางคเตในเพดากดางคนวนนทุกหมู่ทุกกรม. แด
 บักเส้าเอาปดายดงคิน, เอาคณชนสั้น, ชคกนเป็นกองแควคแต่
 เบองบน. เบองดางนหนางกนไปเป็นอนมาก, แดกระทำการทงปอง
 พอรุงกตั้งแหรค.

ในขณะนั้นหมื่นเจ้าหนาทมุดหนึ่ง, เห็นเชิงคางทงหลายทาง
 กนนถ, จึงบกกตบเอาคณดงคิน, แฉงเส้าเส้าหนึ่งนระหวางอน
 ทางนน. แดกวาทหย่างคแต่ก่อนเขาทามาคงน, แดชงเอาปดายปัก
 ดงคินน, มีคยเห็นทามาคแต่ก่อน. จึงเจ้าพระยาโกล์คังแฉงเจ้า
 พนกงานทงหลายให้คระเตรียมราชพาหนะ, แดคเวของชคคยราชา
 นริ โกล์ทงปองได้รบโดยทางชดมารค, คังถนมารค, พร้อมคัดแคว.
 ทนรุงเขาแฉงเพดาสามนาถกา. เจ้าพระยาโกล์รบคกถงสู่เวอพระ

ทนงนพรัตนพมามาณภณจงดงกต,   มหานาจาเวไชยนคือนอาไฟ
 ไปด้วยเสด็จคณัตพรพัตโปกจามร,   บังพระสุริเยนทรบังแซกแซงดัดอน
 ดัดบดพิศวยอกรวมชมด้ายพรายพรน,   กตคกตงกนซึ่งมาดัดคาค
 คาคคุมโหดารเด็ดพนตอกอกคดวยเรอกน,   แดเวอทาวพระยาชาราช
 การทงทตายรายเรียงเปนชนิด,   โดยชบวนพยุหะบาตราหน้าหงพรอม
 เด็ด,   ก็เหมือนตมเด็ดพระเจ้าหยูก,   อนต์เด็ดพระราชาเนนน.
 ครนได้ฤเวกต์,   ก็โหดนคองชย,   ประโคมเตรดั่งชคฺรียงคคนคฺร,
 ดันนภาทตกกคองกคองชนะโครมครนเพยงพนนทชารจจะทาดาย,   ให้
 ชยายพยุหะบาตราคตาเคตอนเลอนคಾಮชบวน   แท้แทน   แน่นไปโดยชล-
 มารค,   ตราบเทากตทประทบคายนพะเนยค,   เจ้าพระยาโกธำธิบค
 กชนจากเวอพระทง,   ดัดคยงพดบพตาอนเปนทราชาฮาดัน,   เดยรคาค
 คดวยทาวพระยาชาราชการทงปวง,   แดคตอมโดยชยชวาหน้าหง.
 แดวคชนชางพระทงบรมราชคชาราดำรคค   ประเด็ดเพรคพรอม,
 คดวยเครองสูงแดทงชานทงชย   คุได้ไฟโรจนคดวยทาวพระยาเด้นา
 บค,   พวยโยชานแทนเปนชนิด,   โดยชบวนบรมราชพยุหะบาตรา
 สดถมารค,   เดยบคายไปจิงเห็นไมเด้าคายดาหนง,   บกเอาคนตง
 คน,   ก็โหดคคเจ้าหนาทนชามา.   แดจกถามว่า,   ทานกระทำ
 คงนจทรอ,   เจ้าหนาทกรวยเวยนจาง.   เจ้าพระยาโกธำธิจงวา,
 คคทงนจะเมคมิได้ทาคตามพระราชโองการแห่งเรา,   โหดทงนคิงตาย.
 แดวคไทประทวราชคคเดย,   แดโหดคเอาคคเดยบใจทปลายไมเด้า
 คายคานน.   แดวคคนตงคเวอพระทงกคณชามายงพระราชจ.
 เจ้าพระยาโกธำทวกรงน,   เพยจะโหดทงทตายเชคชม.   คววม

อำนาจอาณาจักรราชธานีในราชการงานตั้งกรมหน. ครั้นมาถึงพระราชวัง
 กษณเฝ้าสมเด็จพระพุทธเจ้าใหญ่หัว, ถวายพระราชโองการอาณาจักร,
 แดพระแสงดาบคนเสี้ยมแล้ว, ก็กราบทูลแถลงการทางปวงซึ่งไปตอง
 ดักหนให้ซาบต้นทุกประการ. แล้วบังคมทูลพระกรุณาขออาสาไปตีเอา
 เมืองเชียงใหม่ทันเกล้าถวาย.

จึงพระบาทสมเด็จพระบรมพิตร พระพุทธเจ้าใหญ่หัว ตรัดไต่ซึ่งพงดง
 หน, ก็ซึ่งพระไถ่มนต์คำหริดต้นเดินเจ้าพระยาโกดำเป็นอันมาก.
 แดวกรมพระราชโองการตรัดเห็นเกล้า, โปรดให้เจ้าพระยาโกดำรับต
 เป็นแม่ทัพหลวง. แดให้พระยาวชิรภักดีเป็นยกบุตร, พระยา
 สุรินทภักดีเป็นเกยกาย, พระยาดุสิตเสนาเป็นกองหน้า, พระยา
 สุรสงครามเป็นกองหลัง, ก็อพยพลงมาพตานกรแดนเทาทงหลาย,
 ยกชนไปตีเอาเมืองเชียงใหม่. ครั้นถอออกมาสู่ภักดี, ไต่มหา
 สุรสงคราม, เจ้าพระยาโกดำรับต, แดท้าวพระยานายทัพนาย
 กองทงหลาย, ก็กราบถวายบังคมลายกกองทัพกลับไปจากกรุงเทพ
 มหานคร, โดยดำดบขตมารค ดัดมารค. ไปพร้อมทพนะเมืองเกษ,
 แดวกให้ตรวจจุดกองทัพแยกกันออกเป็นหมวดเป็นกอง, ตามพิชัย
 สงครามพร้อมเด็ด, ยกพิไชยระชาทหารชนไปโดยวิถีถัดมารคควาบ
 เทาทงเมืองนคร. แดหยุดทัพบังคดกายมหนยไถ่เมืองหน, ฝ่าย
 แดท้าวพระยาดำเจ้าเมืองนครก็บอกหนังสือไปขงเมือง เชียงใหม่
 แดวกแต่งค่ายประตูหอรบ, แดตรวจตรวจจุดพตทหาชนประจำ
 รักรักษาทางเชิงเทน, บองถนนเมืองตามทาแนม.

ดังนั้นกองทัพไทยยกเข้าเหกหักเอาเมือง, ชาวเมืองรบพุ่งบอง

กัณฑ์สวนทวนหยู่ดำม้วน. ครั้นเห็นเหตอกวางทจะคอด้, ก็เทครัว
 อพยพออกจากเมืองหนไปยงเมืองเซียงใหม่บาง, บางก็ออกหากอง
 ทพ ทพไทยได้เมืองนคร, แด่ได้ช้างมาเครื่องดำตราดูช, แด่ดาว
 ษเดยเป็นอนมาก, กัยกตบ้านน้อยบ้านใหญ่, ตามระยะรายทางชนไป.
 พดดาวคานทานันมีไคกแตกฉานพ่ายหนี, แด่คตบ้านไคกได้คานนน,
 ดยอำนาจอาณัติทเจ้าพระยาโกศลารบคแม่ทพหลวง. ครงไปดอง
 ด้กคานพะเนยด, แด่คนทงหลายเขตชามครามกตวแต่ครงนนมา,
 จะวาราชการตั้งไคในงานดังครามทงปอง, กัดทชชาคดำเหรีดไคดวย
 ษานาดสั่งนนทุกประการ. แด่ยกพยหะโยธาห่านชนไปคเมืองดำพูน,
 แด่ให้ตงคายดอมเมืองไว.

ฝ่ายท้าวพระยาเด่นาดวงเจ้าเมืองดำพูน, ก็กระเกณฑ์พดทห่าน
 ชนประจาร์กดำหนาทเซงเทนปรากการบองกนเมือง. กองทพไทยกยก
 ษายายบ้นปดนเอาเมือง, พดดาวชาวเมืองรบพ้งคานทานหยู่ไค
 เจ็ดวัน, แด่คองดำตราดูชชาดักบาคเจบตมคายนนมาก, หนี
 เหตอกวางทจะคอด้, ก็แตกฉานพ่ายออกจากเมืองไนเพดากตางคน,
 แด่หนีไปยงเมืองเซียงใหม่บาง, บางกหนีชชายาแต่ ออกหากองทพไทย
 เป็นอนมาก ทพไทยได้เมืองดำพูนได้ไค ช้างมาเครื่องดำตราดูชคน
 ษเดยมาก. แด่ยกยกชนไปคเซียงใหม่. ไนขณะเมอทพไทยไค
 เมืองดำพูนนน. พระยงแด้นหลวงกเดยใจ, จึงแต่งกองทพไทยก
 อยกไปคตงคายรบ โดยระยะรายทางชนมา, ครบทเทาดังเมืองเซียงใหม่
 เป็นหลายแห่ง, แด่ให้คกแต่งคักยค, บักชวากหนามคานทานอง
 ด้กพรอมเด็ด. ด้วงนกองทพไทยกยกชชาค คายดาวทงหลายอนออก

มาตงรบหน, แต่ได้รบพุ่งกันถึงโรมรณพันแทงทุก ๆ ตำบล, พลดาวคอรบคานทานมิได้, ก็แตกฉานไปจากค่ายแฉะพายหนกตบเข้าเมืองเชียงใหม่.

พระยาแฉ่นหวดวงเจ้าเมืองเชียงใหม่, ก็ให้แฉ่นทาวแฉ่นดาวตงปวงตรวจจุดพตททานชนประจักษ์กำหนดเชิงเทินปรากฏการโดยรอบ, ประกอบด้วยเครื่องธรรพาวุธ, บนไทยบนน้อยตงปวงกันเมืองไว. แต่กองทัพไทยได้ค่ายรายทางตงหลายแฉะ, ก็ยกติดตามเข้าไปตงค่ายดอมกชานเมือง. จึงเจ้าพระยาโกธำรบคแม่ทพหวดวง, ก็ให้พตททานก้อกำแฉงโอบเมืองเข้าไวกิงหนง, ในตวนชางทกคั่นทตแฉงเมืองเชียงใหม่หน. แฉะก็ให้ตงค่ายหวดวงแฉะค่ายหนาทงหลายดอมหยุในทหน.

ส่วนพระยาแฉ่นหวดวงเจ้าเมืองเชียงใหม่, ก็ให้ทาวพระยาแฉ่นดาวยกกองทัพออกไปตทพไทย, อนมาตงดอมหยุหนเป็นหลายครง. พตททานไทยเข้มแฉงในกวงธงครามยงนค, มิได้ทอถชย, แต่ได้ยชนากันเป็นสำมาถ. พลดาวคองลำตราวรบาคเจบตมตายกมาก. มีอาคคานทานกำดงคักพตททานไทยได้, ก็แตกฉานพายเข้าเมืองตงครง ๆ

ฝ่ายเจ้าพระยาโกธำรบคแม่ทพ, ครนเห็นการพอจะทกเอาเมืองได้แฉะ, ก็แฉงหนงด้อบอถโดยการอนได้รบพุ่งตงปวง. เห็นพอจะเอาชยชำนะได้แฉะใหม่าวรอยสับดำนมาลคองไปกรวบทนพระกวนยงกวงเทพมหานคร. จึงพระบาทลัมคตบรบพตทพระพทจเวทยหว, ตบคชานเหตุคงนหน, กชงพระปราโมทยยงนค. แฉะตทหรือให้ทาวพระยาอุมขมนคร

ให้พญาย. จึงบอกหนังสือขึ้นไปยังเมืององวะของกองทัพไทยยกลงมา
 ช่วย. แล้วยกโดยนั้พตดำเนียงเจียงข้างมาพตพตเคนเทาแห่งชาดัก,
 กกกองโกตาหุดหนกชน, กโหชนคบนพระเจดีย์ไทยอันประดิธาน
 หยุนะกตางเมือง, จึงเห็นรพตข้างมาชาดักเป็นอนมาก, ยกหนุ
 มาตงค้ายไทยหยุใหม่ในทิด้อาคเน, กยงตั้งตงตจใจกตงทพไทยยงหนก.
 จึงเร่งให้ตงค่างการบองกนเมืองตงกตางคกตางจนเป็นด้ามาก. แด
 ให้เอาไม้ซุงตงทตาย, มาผูกแขวนรายไวทบนใบเด้มากำแพงเมือง
 หน โดยรอบ. แล้วยจะโตคตให้ตงคตงไปทบชาดัก. แล้วยให้ตงกระทะ
 คกกรวดชายปุ่นผง, แล้วยเคยอนามนยางไวโหระอนจงทุก ๆ หนาท,
 ด้าหรับจะหว่านชดด้าคราดเทตงไปให้กตองชาดักตมตาย, ชนระเมอจะ
 ยกเข้ามาขายบ่นกำแพงปด้นเอาเมืองหน, หยาให้ทาการโตถนค. แด
 จดเจงการทงปวงไวพรอมเด้ค, แล้วยกคอกองทพเมืององวะจะยก
 ตงมาช่วยหรือประการใด.

ฝ่ายพมาเมืององวะ ได้เจงใน หนังสือบอก เมืองเชียงใหม่ตงหน
 แล้วย, กโหคตเซตชามครามผมอดักไทยยงหนก, แดเมอาคตงมาช่วย
 เมืองเชียงใหม่ได้. ในชระทพทลวงมาตงหยุโตเจคตวน, พอรพต
 ขางมาหาขเห็นคเห็นอยเมอยตาแเดว. จึงเจาพระยาโกถ้าชบคกรวย
 กุทพรธกรนา, กระจอยกเขาเทกหคเอาเมืองเชียงใหม่. ต้มเค้ค
 พระเจาหยุหอกคตทรดไโพระโหระหาเวกต์. แล้วยมพระราชกำหนด
 ไททวพระยามุขมนตรีนายทพนายกตงทงปวง, ควบคุมจคขางมาพต
 พตเคนเทา, แดททานคนคตมอชาทงทตาย, ไทพรอมโตเตในหาจน.
 แดกระทำบนไดนอยไทยกจาพนชนด้าหรับจะบวยบ่นปด้นเมือง. แด

ซึ่งชาวทงหลายชน, ก็ให้ทาเกอกทง, เตอหนง, หนวราทหนง,
 ได้ครบทุก ๆ คว. แดพดโยธาหนน, ก็ให้ตกแต่งกายดวมได้
 หมวกแเดเดอแตรองเทาดวนทาดวยหนงฉน. แดให้พนคณชนเป็นบอม
 ตั้งเทยมก่าแพงเมืองในทมมเมืองทงด้าม. แดหวางกตางทงด้ามหน,
 เป็นทกแห่งดวยกน. แดให้เอาบนไทยชนตงจกกายงเขาไปตามเชิง
 เทนเมืองจกทุกบอม, หย่าให้ชาวเมืองหยวกด้าหนาทไตถนค. เร่งจค
 แจงตกแต่งเตรยมการทงปวงให้พร้อมไวจกทุกหมวดทุกกอง. แด
 ก่าหนดวนคนเพดาดับบาฮานค ให้คอยคุดวงทคองพดเป็นด้าคน
 เรกัดฉนจะยกเขาหกเอาเมืองหน.

จกทวพระยามุขมนตรีนายทพนายกองทงหลาย, ไคแจงพระราช
 ก่าหนดคณน, กเร่งตกแต่งเตรยมการทงปวงไวพร้อมเด็ดเดอ. กคอย
 คุดวงพดขงเป็นด้าคนเรกัดฉน. ครนถงสภวรวชยเรกัดเพดาด้ามยาม,
 จกพระราชครู, พระครูปริวิทคจารย์, กอนเชนดเค็ดพระบาทบรมนาถ
 บรมบพิตรพระพุทเจาหยัหว, ขงมรชกภได้กถวยอ่าเด็ยรพาทอวยชย.
 ด้มเค็ดพระเจาหยัหว, กัดอตขงเควองดีรวราชอตงการดีรวพารนด้าหรบ
 บรมกัตศร, ดเค็ดประเวดงานพระราชดงความเด็ดเด็ดเตดชนเกยคอย
 เรกัด. พอไคอุมเรกัดพระโหรราชบคกตนคองชย. เจาพนทงานประโคม
 แดเวดงชดริยงคตนครคองกตองกกกองก่าหนดนรนาท พระบาทบรม
 บพิตรพระพุทเจาขางเผอก, กัดเค็ดขงขางคณพดายทกดับทต, เป็น
 พระคชาชวรอนอตงการควยเควองดง. แดทงฉานทงชยคได้ไวโรจน
 ควยขางตงขางกนแซกแซงด้อมค้ายคัพวงค. อนทวเด่นาบคพวย

โยชวาพดาพตพรนทพรงพร้อมหอมดอมด์เคตพระราชดาเนิน. แดดาหรัค
โหจุคเพตงพตชนเปนตำคนเรีกด์.

ฝ่ายทาวพระยานายทพนายกองทงปวงเหินดวงพตดงนน, กชบ
พตชวาโยชาทานทงทตาย, ดวนแคงกายด้วมได้เควองหนงมอกอหอก
แดทวน, ตำหรับจรวบไมซุงแถกเอเชนถ้อโด้ฝ่าโพด้ฝ่าแพ้ม, ตำหรับ
จรวบองกนกรวดชวยปุนผงแดนามนยางอนรอน, ซงชางเมองจระชตราด
เทตงมานนถวนทกทวคน. แดโด้นนบนถอด้พตตำเนยงได้ยงคองกถอง
ถักถักทานด์เทอน, เพยงแณนคินจระโหว, ยกเข้าไปจระแหกทกเอาเมอง
ทกๆหนาท. จงด้มเคตบรมบพิตรพระพุทชเจ้าหยุหุว, ถักเคตมาหยุตยบ
พระชชาธาร, มีพระราชโองการตรักให้ทาวพระยานายทพนายกองทง
ทตาย, ชบพตททานเอาบั้นไค่น้อยโหยพาดกาแพงเมองบ้ายบชนไป.
แดโด้วางบั้นโหยระคมเข้าไปตามเซงเทนเมองนทกบ้อมพรอมๆ กน.

ฝ่ายพตดาวชางเมอง ซงรกด้าหนาท เซงเทนปราการทงทตายนน,
กถองบั้นโหยถมค้ายเปนอนมาก, แดคานทานหยมไคกถอยดงไปจาก
หนาทบางๆ กถานทานหยมไคบาง, แดคตเซอกซงผกไมซุงเชวนโด้คาม
ไปได้มากกาแพงนนโด้คถงไปทบชาด้ก, บางกทวานชคกรวดชวยปุนผง
อนรอน, แดรกด้าตราดเทนามนเคคคถงไปโด้กถองพตชาด้กอนบ้าย
บชนมรนน, แดคอรบบองกนเมองหยุเปนตำมาถ

ฝ่ายพตททานโหยกรบไมซุงควยปลายหอกปลายทวน. แดมาก
ควยถนถักทวนโด้ไคผอนโด้คถงแด้เบา, แดเอาเชนโด้, ฝ่าโพด้ฝ่าแพ้ม
ทงทตาย, ชนบองกนกรวดชวยปุนผงอนรอน, แदनามนยางเคคค
ซงชางเมองชคถตราดเทตงมานน, โด้กถองแค่นอยพออกทนโด้

แด่พสกนิกรไทยแล้วหนังสือจะทยอย, เยียดยัดหนุนเนื่องกันเข้าไป,
 คุกคดในท้องพระมหาสมุทร. ชาวเมืองดัดที่จะตามทันได้, ก็จน
 บบนั้นได้ย้ายบ้านกำแพงเข้าไปได้ในเมืองพร้อมกันทุก ๆ หนาท. แด่
 ก็ได้พิศาคาพตดาวชาวเมืองทั้งหลายตายเป็นอันมาก. แด่ได้เมือง
 เชียงใหม่ในเพลารุ่งอรุณนั้น. แด่ก็ได้อุปถัมภ์เจ้าเมือง,
 แด่บุตรภรรยาญาติวงศ์ได้นั้น. แด่ได้ครุฑองค์เจ้าพระยา
 ให้นำคทาหลาย, แด่ครอบครองพญาเมืองทองป่องเป็นอันมาก.
 ได้ช่างมาเครื่องดำตราอุปถัมภ์ขึ้นน้อยแต่ตั้งของต่าง ๆ ก็มาก. แด่
 ก็คุมครอบครองออกไปยังค่ายหอดวงสน. จึงเจ้าพระยาโกศลราช,
 ก็จัดรวกเอาบุตรเจ้าเมือง, แด่บุตรท้าวพระยาเจ้าเมืองทองหลาย
 ทัพตั้งรบือองามนั้น, เขามาถวายแด่พระเจ้ายศ. แด่ก็ทรง
 เลอบุตรเจ้าเมืองไว้เป็นนางพระสนม. แด่ซึ่งบุตรเจ้าเมืองพระยา
 ทองหลายนั้น, ก็ทรงแจกพระราชทานให้แก่ท้าวพระยานายทนายกอง
 ทองป่องทวน. แด่ได้เกิดประทุษร้ายของหยาบนั้น, ประมาณสิบห้าวัน,
 กว่าหัวเมืองจะสงบ, ก็ตั้งไปบ้านเมือง. แด่หัวเมืองทองหลายซึ่งชน
 แก่เมืองเชียงใหม่เป็นปรกิตแล้ว, จึงได้กทัพหอดวงกวาดเอาครอบครัว
 ดาวชดเชยทองหลายทศได้นั้น, ก็ได้เกิดพระราชดำเนนกลับมาโดยทาง
 ดักรวกโลก, ก็ได้เกิดประทุษร้ายของเมืองสุโขทัยสิบห้าวัน. แด่
 ดำหนดให้กองทัพท้าวพระยาหัวเมืองปากใต้ทองหลายส่งหมื่นแล้ว, คุม
 เอาช่างมาพดาดดินเทาอันน้อยเจ็บทุกภาพ, แด่ครอบครองดาวชดเชย
 ทองหลายอันใดนั้น, แยกไปตั้งทางท่าเรือเมืองกำแพงเพชรแล้ว, ก็
 ได้เกิดกริ้วพดาดท้าวพระยาจากเมืองสุโขทัย, มาโดยดำเนนมารคถึง,

ถึงเมืองพระพิศณุโลก. แล้วได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอาราม, วัด
 พระรัตนมหาธาตุถวายนมัสการพระพุทธปฏิมากร, พระชินราช, พระ
 ชินส์ท, ด้วยเบญจางคประดิษฐ์. แล้วกระทำมหาสักการบูชา, แล้วเดินทาง
 มหริศพลัมโภชสามวัน. แล้วได้ประทับยั้งอยู่ที่เมืองพระพิศณุโลก
 เจ็ดวัน, จึงดำหริศให้กองทัพยกแยกออกไป. แล้วได้เสด็จพระราชดำเนิน
 จากเมืองพระพิศณุโลก, มาโดยชลมารคด้วยพระชดิวิมาน, พร้อมด้วย
 ด้วยเรือท้าวพระยาเสนาบดีพิริยโยธาหาหน, แท้แท่นเป็นชนิด, โดย
 ขบวนพยุหะบาคราหน้าหลังได้. แล้วได้เสด็จถึงกรุงเทพมหานคร
 ทวารวดีศรีอยุธยา. แล้วได้เสด็จขึ้นสู่พระราชวังบวรสถานมงคล. ซึ่ง
 พระกรุณาพระราชทานรางวัลแก่เจ้าพระยาโกศล, แด่ท้าวพระยานาย
 ทนายกองทั้งหลายเป็นอันมาก, ตามลำดับฐานะศักดิ์.

เจ้าเดิมแต่นมาพระราชกริศจาคเคษานุภาพแห่งพระบาทบรมบพิตร
 พระพุทธเจ้าหยหัวดอชาปรากฏไปทั่วทุกด้านทิศ. ประเทศธานีไทย
 น้อยทอมนคาศคตยราชศักดิ์กร, ก็ด้วยบดียของครนครามชามพระเดชพระ
 คุณเป็นอันมาก, มีอาตกะทายายบทาเคอพระนครศรีอยุธยาได้. กรุงเทพ
 มหานครครรงนกกได้มธุชด์มบูรณียงนค.

ในชนนพระเพทราชาจางวกรมชาง, เป็นชาวบ้านพลุดวง
 แวงเมืองสุพรรณบุรี, มีบุญบาริการมาก, แด่กระทำราชการชานชานาย
 ในการดีดปลัดครรงแถดวกดยงนค. แด่กมมมอในสงคราม, กระทำ
 ความชอบมาเป็นหลายพันแล้ว, ได้โดยได้ตั้งงานพระราชสงคราม
 ครงเมืองเซียงไทมณนคอง. ได้เกิดพระพุทชเจ้าหยหัว, ซึ่งพระกรุณา
 แก่พระเพทราชา นน แด่กมมอได้เสด็จพระราชดำเนินมาจากเมือง

เชียงใหม่ พระองค์ได้ทรงตั้งราชธานีเจ้าเมืองเชียงใหม่
 เสด็จนางนงคราญมา, ซึ่งพระกรรมาดะฮายพระทัย, จึงพระราช-
 ทานนางนงให้แก่พระเพทราชาแต่ด้าหวัดว่า, นางดาวคนนงคราญ
 มา, เราจะเอาไปเลี้ยงในพระราชวัง, ก็คิดฮายแก่พระด้นมทองปวง,
 แดท่านจงรับเอาไปเลี้ยงไว้ที่บ้านเถิด. แดพระเพทราชากรับพระราช
 ทานเอานางนงไปเลี้ยงไว้ที่บ้าน.

ครั้นถึงบ้านจตุรพัก, ดั้นเดบรรมบพิตรพระพุทธรเจ้าหยหัว,
 ได้คิดพระราชดำเนิชนไปนมัสการพระชินราช, พระชนัดหนะเมืองพระ
 พิณ โลก. พระเพทราชาพาเอานางดาวมคราญนไปตามดั้นเดบด้วย
 ถึงตำบลโพธิ์ประทับช้าง, พอครรภนางนงแกถนทัดมาดได้เรกต,
 นางก็ประสูติบุตรชาย, กอบด้วยดีวรรนตักด้นะเปอนนต, บิดาไหนด
 บบญตชชเจ้าเคอ. ครนหยมาคฮยรคจวมแถว, ลิด้าคนเอ
 พระเพทราชาว่าเปอนบิดา, แดรกไครด้นชคคพนจนวนยจธนาชน. กม
 ด้นบญญาแกถจกถาฮาดหานยงนท. จึงพระเพทราชาภนาเอานายเคอ
 ญบตวเดยง, เขาไปถวยคตเปอนมหาดเด็ก, แดให้กะทารชการ
 ด้นองพระเคชพระคูน. ดั้นเดบรรมบพิตรพระพุทธรเจ้าหยหัว, กชง
 พระการุณภาพแกนายเคอมหาดเด็กนเปอนนท. มพระราชดาห
 คอไครให้เจ้าเคอตจววาเปอนพระเจ้าถกเทอ. แดชงพระกรนาด้าหวัดให้
 เจ้าพนทงานเจนเอาพระฉายมาตง, กชงด้องพระฉาย. แดถจกพระท
 ตชคเวยกนายเคอมหาดเด็กเขาไปให้โถงพระองค์. แดถกดาหวัด
 เถงจตุเวงในถะคกเถค. นายเคอมหาดเด็กนท กถถานเวงไปด้อง
 พระฉายดวยพระองค์, กเห็นเงาเทมอตนงน แดถกมพระราชโองการ

ครคิดถามว่า, เองเห็นรูปเรากับรูปของเองนั้น, เป็นอย่างไรกันบ้าง.
จึงนายเดอมหาคเด็กกราบทูลพระกรรณาว่า, รูปทั้งสองอันปรากฏอยู่ใน
พระฉายนั้น, มีพรรณสีน่านคล้ายคลึงกัน. ส้มเค็ดพระเจ้าหยหัว
ครคิดโคซังฟงคังนั้น, ก็ซังเมตตากการุณภาพแก่นายเดอมหาคเด็ก, ซัง
เป็นพระราชบุตรนงนุก. ซังพระกรรณาตำหรดพระราชทานโอบาทานู-
ลำดับนี้แต่ใช้ในกิจราชการทางปอง, แดงพระราชทานเดอมาชาวของ
เงินทองเป็นอันมาก.

ส่วนนายเดอมหาคเด็ก, กรุดองว่าเป็นพระเจ้าลูกเธอ, โดยพระราช
อุบายในวันอันต้องพระฉายนั้น, แดงเกิดตกตมานะชนเป็นอันมาก. ก็
บริโลกโภชนาหารในพระสุพรรณภาชนะอันเหตอเดอด้วยนั้น. แดงเอาพระภูษา
ซัง, ซังเจ้าพนักงานตากโงนมาหุงต้ม, ผู้ใดจะว่ากต่างกมพง. แต่ทำ
คังนั้นเป็นหลายครั้ง. จึงเจ้าพนักงานทางหลาย, ก็เอาเหตุนี้ขึ้นกราบทูล
พระกรรณา. ส้มเค็ดพระเจ้าหยหัวครคิดโคซังฟงคังนั้นกมิได้อ. ตำหรดว่า
โอบาทานูมนบา ๆ หย, หย่ากอมนเดย, มนชอบใจคังของทงน, จึง
บริโลกนุงต้มตามทมนเทด.

จำเค็ดมแต่นมมานายเดอจะปรากฏาเอาคังใด, ก็อชเอาคังนั้นทุกประ
การแต่จะเค็ดมิผู้ใดว่ากต่างนหามิได. ในขณะนั้นซังพดายค้อมคองหนึ่ง,
เป็นซังเขษคาคตำหรบคาคคนโถคังคายรายกาคคียงนุก. ถ้าเดคกนามน
แตง, คังหมอซังผู้ใดคคอบชเขมแรง, กมิอาคคังมาคจะชไปคังนาค,
แตงคคองคองคองน. ครนหยาอนนงนายนายเดอมหาคเด็กเหตุคังน,
ก็ไปองโรงซังพดายค้อม, แดงจะชนชพดายค้อมเอาไปคังนาคคังคัง.
หมอคคองทางหลายคังนคังนคัง. แดงชานก้เอาจากคคอง, แดงคคอง

เขาไปลงน้ำได้โดยสะดวก, ด้วยบุญญาเป็นมหัศจรรย์, แด่อาณาภา
 ษัทรพเวทมนต์คาถาวิชาคุณ, อินภานานาควยค, จะโคเป็นอนตราายน
 หามิได้. ส่วนพระทวดงขนหม่นกรมช่างทองหลายกเขาเหตุขนกรบาท
 พระกรุณา. ส้มเค็ดพระเจ้าหยหัว, ตรคชาบเหตุดงนน, กตภพระท
 จังคาคหัดให้กรมช่างทองหลาย, ผูกช่างพงหลายเชือก, พร้อมไปด้วย
 เชือกมัดเร่งรีบไปช่วยโดยเร็ว. พอนายเคือเขาช่างพดายด้อมไปลงน้ำ,
 แด่กตภขนมมาถึงโรงโคโดยปรกติ, แด่ผูกไฉนระโรงดงเกา. แด่
 กรมช่างทองหลาย, กตภเขาเหตุมากกรบาทพระกรุณาให้ซาบ. พระบาท
 บรมบพิตรพระพุทธเจ้าหยหัว, ตรคชาบประพตเหตุอนนายเคือชช่าง
 พดายด้อมได้, ปราดจากภยอันตรายดงนน, กชงปรัดได้มณด์, จังคาคหัด
 ให้หานายเคือมหาดเล็กเขามาเฝ้า. แด่กมพระราชโองการครคควา, คว
 เองชช่างแกดวกลาเซมแขนงัก, เองจงเปนทวดงดร์ดักด, ไปช่วย
 ราชการบิดาแห่งเองในกรมช่างเกิด. จำเดิมแต่นมมานายเคือกเป
 นทวดงดร์ดักด, กระทำราชการด้องพระเดชพระคุณช่างกรมช่าง.

๒๒
 ครงนนพระบาทบรมนาถบพิตรพระพุทธเจ้าหยหัว, ดัดเค็ดพระราชดำ
 เนนขนไปยังเมืองดพบุรีเอนงๆ. แด่ดัดเค็ดไปประพาดค่านดระแกว. แด่
 ให้กระทำพระราชวงนระเมืองดพบุรี, แด่ดัดเค็ดดำรานพระททยในทนน.
 แด่กตภเค็ดพระราชดำเนนไปประพาดสมพนัดพนาวรรณพิสาด, ดิชรเขต
 วจีเด็ดด้วยพรนรูกษชาติ, รมนระหงรโหถานแกวเถอนทรถยา, ดรรพ
 คด้วยดักนบกถานาว, ดัดคจคบาทนเทงดระถึงถานพระททย. แด่ชง
 พระกรุณาควาคหัดให้ทาคดของปากจันออกจากรดระแกว, ตรุดิตายาปนเป
 อยนต. แด่ให้ชตเปนคตองไฉนมาแตกเดชบดว, ความเทวถคตอง

ในพระราชวัง, แดงกนงวาราชากรไนทนน. แดงหวงสัตว์กตเห็นไตท,
 กเขาชกเอาปากเจ้าพระยาวิชาเยนทรพนกต้องช, แดงกหนออกไปยง
 บาน, แดงเรือเรอรับตองดงไปยงกรุงเทพมหานคร. ส่วนเจ้าพระยา-
 วิชาเยนทร, เมอหวงสัตว์กตชกเอาหนตมตงหย. ครนไตตตแดง,
 กตูกชน, แดงวนพนออกเดยแดง, กเขาไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าหยหัว,
 มีไตทไตออกจากปากพตางทางกราบทูนว่า, อาญาเปนถนเกด่า,
 บคนหวงสัตว์กตชกเอาปากชาพระพุทชเจ้าพนกต้องช, ชาพระพุทช-
 เจ้าถนตมปรตตมตตบตงหย, ปมปรตทงจระถงแกชวด. ชาพระพุทช
 เจ้าไตความเจบชาย, แกชารชการทงทลายเปนอนนมาก. ขอ
 ชงพระกรณาไปปรตตงพระราชอาญา, แกหวงสัตว์กตจงหนก,
 แดงชาพระพุทชเจ้าจจระถนความเจบชาย. ตมเตดบรณบพิตรพระ
 พุทชเจ้าหยหัว, ตรตไตชงพงคงน, กชงพระพิโรชแกหวง
 สัตว์กต. จงคหวรดแกเจ้าพระยาวิชาเยนทรว่า, ทานทเตาระ
 วจาทกบมทหรือปรการไต. จงเจ้าพระยาวิชาเยนทรกราบทูนพระกรณา
 ว่า, ชาพระพุทชเจ้าจะไตทเตาระวจาททงเกยงกบหวงสัตว์กตตงไตตง
 ทงนทนมไต. ตมเตดพระเจ้าหยหัวตรตไตชงพงคงน, กยงชง
 พระพิโรชนก. จงคหวรดตงคหวรดไหไปเอาคหวหวงสัตว์กตเขามา. ชน
 ทมคหวรดบรณบพิตรราชโองการแดง, กรบชอกไปเอาคหวหวงสัตว์กต
 นรบาน. ครนไมไตคหวแดง, กตบชามากราบทูนพระกรณาไหชบ. จง
 มพระราชคหวรดไหคหวรดทงทลายไปเทยวหาคหวหวงสัตว์กตมาไหจง
 ไต. แดงมพระราชโองการตรตแกเจ้าพระยาวิชาเยนทรว่า, ทจจ
 ยบงหย, เวจระหวคถมทไตไตกชน.

แต่เจ้าพระยาวชาเยนทรเข้ามาเฝ้าพระไต่, ก็กราบทูลเกล้าทูล
 ทอดวงสร้อยรดกเพิ่มเติมชนทุกคราว. จึงได้มีพระเจ้านัดคนกษัตริย์
 วิจารณ์ในขณะนั้น, แต่ซึ่งพระราชดำหริ์ระดงดงถอยคำ, อันทอดวงสร้อย
 ดัดกราบทูลเกล้าทูลเจ้าพระยาวชาเยนทรแต่ครั้งก่อนนั้น. ก็เห็นว่า
 เจ้าพระยาวชาเยนทรกระทำผิดจริง. จึงดำหริ์ตรวจ, อายเดอมนเห็นโทษ
 ทำนทำผิด, จึงชักให้ได้ทูลตรวจ, แต่เราจะมีโทษโรงไทยทำชวนให้
 แก่ท่าน.

ส่วนเจ้าพระยาวชาเยนทรก็มิได้เต็มใจโดยพระราชดำหริ์ดนั้น, แต่
 กราบทูลพระกรุณา, ขอแต่ให้ทำโทษทอดวงสร้อยรดกถวายเดยว.

ฝ่ายทอดวงสร้อยรดกไปเฝ้าเจ้าแม่วัดคฤสดี, ซึ่งเป็นมารดาเจ้าพระ
 ยาโกศาเหล็ก, เจ้าพระยาโกศาปาน, แต่เป็นพระนมผู้ใหญ่ของสมเด็จพระ
 พระพุทธเจ้าใหญ่ทอนน, แต่ถวายบังคมแล้ว, ก็กราบทูลแสดงการรอน
 เจ้าพระยาวชาเยนทรกระทำไทรอนในพระพุทธศาสนาเหมือนดงน. แต่
 ได้กราบทูลพระกรุณาแล้ว, ก็มิได้เอาโทษ. ข้าพระพุทธเจ้ามีความโทม
 นดังพระพุทธศาสนา, อันเจ้าพระยาวชาเยนทรกระทำพระพุทธศาสนา
 ให้พินาศเดอมดงน. จึงชักเอาปากเจ้าสมุหนายก, แต่ดงกหนด
 มา. แต่บัดนั้นสมเด็จพระพุทธเจ้าใหญ่ทอนนซึ่งพระปิโรษจริงพระราชอาณา
 แก่ข้าพระพุทธเจ้า, ขอจงซึ่งพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม, อัน
 เสด็จเด็คนไปขอพระราชทานโทษข้าพระพุทธเจ้าครั้งหนึ่งเถิด.

จึงเจ้าแม่ผู้เถาโตซึ่งพดงนนักเห็นโทษ, อันเจ้าพระยาวชาเยนทร
 ทำผิด, จึงได้เกิดด้วยเรือพระที่นั่งขึ้นไปยังเมืองตพบุรี, แต่ได้เกิดดงนจน
 นลประจักษ์. ก็พลทอดวงสร้อยรดกขึ้นไปยังพระราชวัง, แต่ให้ขบขงใหญ่

นอกถนบกเขากอน, แดงกลัดเตคเฝ้าซาางไน. แดงมเตคพระเจาหยุทอ
 ตรีตทอคพระเนตรเห็นแดว, กกระทำปจุมนาการเซินต์เตคให้สถครวม
 ราชอาณัน, แดงกพระทอชดแดว. กดาทรตถามวา, พระมารดาชน
 มกษุระตั้งโค. จังเจาเมญเฝ้ากราบทูนโดยเหตุทงปองนน, ให้ซาบตันทุก
 ประการ. ต้มเตคบรมบพิตรพระพุทชเจาหยุทอ, ตรีตซาบเหตุตงนน
 แดว กัมพระราชโองการให้หาทดวงร์รัดกคมาเฝ้า. แดวกตรีตบรภาต์
 เปนอนมาก. แดงเจาเมญเฝ้ากราบทูนขอพระราชทานโถ้, กซึ่งพระ
 กรุณาโปรดพระราชทานให้. แดวกรตบอภพระพรตเหตุทงปอง, อน
 ทดวงร์รัดกคทาแกเจาพระยาวิชาเยนทรนน. ให้แกเจาเมญเฝ้าพงซาบ
 ตันทุกประการ. แดวคาทรคไทยบยงหยันระพระราชวง์ดองดำมวน.
 แดงชงปคตคด้วยเคารพเปนอนค. แดวกอนเซินต์เตคกตบตงไปยง
 กรุงเทพนทานคร.

ในขณะนทากพระยาชาธาการุญไทยญนอยทงทตาย, จาเตมเต
 เจาพระยาวิชาเยนทรวาธาการุญมุนายกนน, กมโคเคมใจจงปรกต์
 กนวา, ชาธาการทงปองทมต์คบบบาศ์จชอมนคง, ควณทจะเตยง
 เปนถคคทาเตนาคบคโคนน, กพอคระมทชบ่าง. แดงชงพระกรุณามโค
 ชบเตยงชน, แดงมาโปรดปรานพระราชทานทมฺมุนายก, ให้แกอาย
 ยงตุคคาคางประเทต์, อนมโคชอ์จ, คคประทอ์รายในระอองอู
 พระบาทหยุทงน, กมบงคองนยงทนน, แดงออยคางาตงน, กปรากคม
 เนนง ๆ, จนนชบถงพระกรวน. ต้มเตคบรมบพิตรพระพุทชเจาหยุทอ
 ตรีตซาบเหตุตงนน, ต้มพระพรคดาทรจจะแกคความคทาเทงชกรวชค
 ทงปอง, ควชงพระกรุณาเพนแกวา, เจาพระยาวิชาเยนทรมต์คบบบ

ให้หมายไว้เพียงนั้น แดวกไท่ตากบนั้นมาแต่จากเรือ, จึงให้ชนเอา
 อีกรักแถมอดัดตามซึ่งให้ได้นาหนักเท่าใด ๆ แดว, ก็ทรงลงไปเรือ
 คราวเท่าจนเรือจมลงไปถึงท่อนหมายไว้นั้น. ก็รู้ว่าบนพระพรุนหนัก
 เทานั้น, จึงเอาเหตุนั้นเขามากราบทูลพระกรุณาให้ทราบ. พระบาทบรม
 บพิตรพระพุทธเจ้าหยั่งหวัดครัดได้ซึ่งฟังดังนั้น, ก็ซึ่งพระโสมนัสคำหวัด
 ดั้นเดินดัดคบบณณาเจ้าพระยาวิชาเยนทร์, ซึ่งเอาบนชนซึ่งได้นั้นเป็นอัน
 มาก. แดวกมพระราชโองการครัดแกท้าวพระยามุขมนตรีทั้งทหาว่า,
 เมื่อเจ้าพระยาวิชาเยนทร์เขามาตั้งคบบณณายังกว่าทาทองปวง, ดงนหรือม
 ให้เราเดียงเขาเป็นไทยกว่าทาทองปวงเดา. แดวกซึ่งพระกรุณาปูนบา
 เหน็ดพระราชทานเดดียงงาให้เจ้าพระยาวิชาเยนทร์. แดวมบโชนแห
 หนาดำมรอยดำหรมยต์. แดวซึ่งพระกรุณาโปรดไ้บาระสูงดอกหนึ่ง,
 ชนะเมื่อเผานน, แดพระราชทานเครื่องอุปโภคเป็นอันมาก. จำเดิมแต่
 นนมาเจ้าพระยาวิชาเยนทร์, ว่าราชกรตั้งอันใดก็ยงดีทชชาติชน.
 แดกคชานพิศทูนตั้งใด, ก็จากถ้าวพอพระทัยทุกประการ. ท้าวพระยา
 เขาทูลนระของชุดพระบาททงทหา, ก็ยาเกรงยงน.

หยุมาเพดาหนึ่ง จึงเจ้า พระยา สุ่มทูลยก กราบทูล พระกรุณา ว่า,
 เมืองพระพิศณุโลกเป็นทวเมืองไทยกว่าฝ่ายเหนือ, แดททางซึ่งจะรบ
 ราชศัตรูเพอจะมมานน, เห็นด้นคง. แดจะขอพระราชทานให้กอบ
 บ้อมไทยไว้สำหรับเมือง อนึ่งฝ่ายข้างปากไคเดา, ขอให้กอบบ้อมไทย
 ไว้ในเมืองธนบุรีทงต้องปากมงนา แดจะทาด้ายไซ้บ้อมไทยซึ่งของงนา
 ตลอดกนกนทงต้องมงปาก. สำหรับจะบ้อมกษอนรราชไพโรจะมทางทเด
 ด่มแต่คพระพุทเจ้าหยั่งหวัดครัดเห็นชอบคช โดยกอยคเจ้าพระยาวิชาเยนทร์

กราบทูลนิพนธ์. แดงพระกรุณาข้าหวัดไทเจ้าพระยาวิชาเยนทร์เป็นแม่ของ
กอบขอมนะเมืองพระพิณโถก, แดเมืองธนบุรี, แดเด็ดทองตอง
คาบณ.

๕๕
ทรงนพระบาทบรมนาถบรมพิตรพระพุทธเจ้าใหญ่ทอ, ดัดเศษ
พระราชดำเนินไปนมัสการพระพุทธบาททุกปี ๆ มิได้ขาด. แดเด็ด
ประทับยุ่นพระราชนิเวศชาวกเล่ม, ชงพระกรุณาให้เดินการมรดง
ถวายพุทธบาทสมโภชสามวัน, ความโบราณราชประเพณีเด็ดเดี่ยว, ก็
ดัดเด็ดกตบขงเมืองดพบุรี. แดข้าหวัดไททกแต่งทูบปราบดัดถนารค,
แดพระพุทธบาทมาโดยท้ายภูกยุง, แดทาดัดดา, เปนทางทอดวงคตยด
ควาบเทาดังเมืองดพบุรี. แดให้ทกแต่งทาง, ชุกตเดชบดวแดทางดะ-
แกว, แดทางทาเวอคาบพระค้ำหนักทาเจ้าต้นก. แดชงพระกรุณา
ให้ปลัดงขรณะพระมนทตพระพุทธบาท, ทวารุคปรกนณแดเด็ด. แด
พระองค์บำเพนพระราชกุดต, เปนด้าสนูปถัมภกโดยอเนกนูปการ.

หยมานอนหงัดมเศศพระเจ้าใหญ่ทอ, ดัดเศศพระราชดำเนินไปบรรพาศ
นะพระค้ำหนักคาบณดะแกว, พรอมดวยมขมนตรทงทดาชโดยดัดเศศ
พระราชดำเนินทนนเปนอนมาก. แดเมอด้เศศกตบเขาในพระราชอง,
พระองคด้เศศชงมาพระทงบรรมราชพาหนะ, มพรวนอนแดงประคบดอย
เศศองราชูปโลกพรอมเศศ. แดเด็ดเศศขบมาพระทงงเปนบาทหยาง
ดัดเทน, มาถงหนางดพระดัดรวคณมหาชาค, จงดัดเศศดงจากมาพระทงง

๕๖
มพรวราช โองการครคเวียกพระเพทราชาเขมมา แดดัดเศศหวัด,
คานจงมาชมาแดงพยดคองคจจะโตหรัชไมได้. จงพระเพทราชาขบ
พรวราช โองการกรายถวายบังคมแดว, ก็เปดองมาด้านชงเกยงพุงน

ออกปฐปะพระยภูนอนมา, เพอเคาฟไนระองชุดพระบาทมไคนงรวม
 ราชธาอันน. จงชนมาพระทงชบยงไป. ฝ่ายค้ำหวดแหหน้า
 หดง, แดเจาพนกงานชงถอเคอองสูง, แดกตองชนะแตรดังชทงทลาย,
 กัด้าคนวาดมเคตพระเจ้าหยทวดเคตพระราชาเนน. จงประโคมแตร-
 ดังชเกอนันนรนาท, เคตอชยายพยหะบาตราเปนมหามกคณมิต
 เทศ, อนพระเพทราชาจะไคเสอวราชธัมมคเปนมรมกัตถรผานชรนน.
 แดพระเพทราชาเห็นตงนงกตกใจ, จงดงเสอจากมาพระทง, กราย
 ถวายบงคณมเคตพระเจ้าหยทวด ๆ ครัดทอศพระเนตรเห็นตงน, ก
 ชงพระสอว, คนทงทลายเหตานมนัด้าคนวาวเรา, แดวดเคตกตบชน
 ชงมาพระทงไปยงพระราชางน. พระบาทธัมเคตบรนาทบรบบพตร
 พระพุทชเจ้าหยทวด, ด้เคตเสอวสอวราชบคกวดยราชระเมองดพบ, แด
 พระมหานครสรอยชยา, เปนมหาบรรมสัดันุกมก, พรงพรอมควย
 พตชางพตมาพตานกรทวยทานตงนแกตวกลด้ามาก, ปราวสจากอริ
 ราชไพรมไคมมายายบทา, ระอาพระเคชเคชานภาพลรัดคาการ. แด
 พระองคัดเคตผานพภพสัรราชมให้อวยสัดคองส, คารงราชอานาจกร
 โดยยคคิมโบราณราชบรรมกัตถรดับกนมา ฟาณกคกคองตามรุดกาด,
 ชมณาหารกบรบรรททชนบท, พระเกยรคยสัดคองคตเรแอกนเกดทก
 ประเทศชานไทยนอยทงปวง, ชงเปนชาชอบชนทเด่มากผาดกัตถมบร
 ยงน.

ศักราช 1044 บลจจควาดก, ชนรณพระยาเสอจกณชบรรม
 คเชนทรณคทนคณ, บอชดงอชจกม. สัมเคตพระเจ้าหยทวดชงพระ
 โทมนัด้าอวย, ในพระยราชวงเสอกนนเปอนนมาก, จาเคมเคตนนบคกม

ได้บายพระทัยเดย, จนซึ่งพระประชวรลงไบบั้น. แดพระโรคนนก็
 หนักลง, จะซึ่งนงวราชการมิได้, ด่าปากพระทัยหนัก. จึงมีพระราชโอง
 การตรัดเห็นอเกตาเห็นอกระหม่อม, โปรดให้พระเพทราชาว่าราชการแทน
 พระองค์. แดพระเพทราชาไม่ว่าราชการแทนหยุดักพระเจ้าเหา, พร้อม
 ด้วยท้าวพระยาเสนาบดีมุขมนตรีทั้งหลายเป็นอันมาก. แดให้มัตราไป
 ทุกเมือง, ให้เจ้าเมืองกรมการจัดแจงตรวจตราเดชหัวเมืองให้พร้อม
 ใจ. แดให้ชดด้านทางทุกตำบล, เกตอกกตคตคตพทซงชงประชวรนน,
 จะเดองดอไป. หมออรราชไพรภูแเดกจะกาเรบยกมาย้ายบทาในแวน
 แควน. แดให้ตรวจตราตระเวนรักษาด้านแดนระวงการดีก. แดให้
 พระเพทราชาว่าราชการกรนน, โดยสุจริตจะโคคคตงโคคตงหนงนน
 หามได้.

หยุดักพระเจ้าเหา, แดไปนงหยุดักตาม, จึงเห็นดมิงพคบะผู้เภา,
 กเรียกให้เขามานงในทนน, แดดันทนากนดวยกจอน ๆ เบนอนมาก.
 แดจงถามดมิงพคบะว่า, หย่างทาเนียมชางรามนประเทศ, ถาพระเจ้า
 แผนดินชงพระประชวรหนัก, จะถึงกาดทงคค, แดพระราชบุตรพระ-
 ราชนคค, วงดำนองดี, แดเด้นาบคจะคคเขาราชดมบคนน, จะทา
 หย่างไร. จึงดมิงพคบะบอกอว่า, หย่างทาเนียมชางรามนประเทศ,
 ถาพระมหากศตรประชวรหนักจะดอรรคค, แดผู้โคจะคคเขาราชดมบค
 นน, กแรงจคแงจคระเตรยมผู้คนเครของธাত্রาอูชให้พร้อมใจแเดยงมท
 ดอรรคค. ครนเห็นจอนจะดอรรคคแเด, กยักคู้เขาไปปลถนเขาราช
 ดมบคในเพถานน, หย่าให้ทนนชอนรจจะโคโดยดคค. ถาแเดผู้ช

กำหนดวงสรัดกตวาดงน, ก็เห็นว่าจะกระทำกรไทยจึงว่า, เจ้าจะคิดข้าม
 กระทำเป็นประการใด ๆ บิดาก็จะกระทำตามถ้อยคำทุกประการ. หดวง
 สรัดกตจึงว่า, ผู้คนทแกลดททานพร้อมใจของเรามากน้อยสักเท่า
 ไດ, เจ้าคุณจงให้หาควมาให้ฉัน, แต่ให้เตรียมเครื่องสำตราดูชให้พร้อม
 มอกัน, แลวให้ชุมนุมระหวัดแคว้นทางหลาย, แยกย้ายกันหย, หยาให้
 การทงหลายเอ็กเกรกเพองฟังไป. แลเจ้าคุณจงจัดแจงการให้พร้อมไว้
 แดในสองสามวัน, แลวจึงส่งคนทงหลายไปยงด้านกษาพเจ้า, ษาพเจ้าจะ
 คิดอ่านเอวราชสมบัติไใด. แลพระเพทราชาก็เห็นด้วยโดยความคิดทุก
 ประการ. แลหวดวงสรัดกตก็กราบดาไปยงบ้าน.

ส่วนพระเพทราชาจัดแจงเตรียมผู้คน, เครื่องสำตรา, ราชบัง
 พรอมเส็ดแเดว, ก็ตั้งไปยงบ้านหวดวงสรัดกต. แลวกก็ไปอาราธการ
 หยู่พระคกพระเจ้าเทว, พรอมด้วยท้าวพระยาชาทนต์ของสรัดพระบาท
 ทงหลายประชุมกันหยู่กัน, ทุกเพลาเข้าเเยนเป็นนิจกาลมิไชขาด

จนวันสัปดาห์พระเพทราชาหยู่ทว, ชงพระประสูริหยู่พระทงงตั้ง
 ษาสอวราย. แลพระโรคหนักกาเรบมากจน, จระด้วยพระกระยาทวก็มิไได้,
 เกือบไถดจะตั้งรรคหยู่แเดว. แลหวดวงสรัดกตก็คิดการน, ด้วยหวดวง
 ชงบาดกรมชางชวาพทง, เป็นทไวใจไได้.

กรมเห็นพอจะทำการไได้แเดว, จึงให้หาทแกลดททานทงหลาย, แล
 รวมนพอกตั้งมิงพิศะประมาณสามร้อยแเดว, มาพร้อมกันแเดว. จึงตั้ง
 ณา, ทานทงหลายชงชงกันไปริมอาว, แลวจึงแยกย้ายกันไปร่วมหยู่
 ทงนทงน. พรอมกันแเดในเพลาชางด้านนาตลา. แลวจึงทำอบาย
 อดุร่อนเอาไปใพระวราชังให้กรไได้, จงททหยู่ไให้นายบระกุเรวตั้งตั้ง

พระหัตถ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นชัชวาลวงศ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
 ด้วงสดักดองนั้น, แลจะเห็นผู้คนถนัดตาว่าดูชเป็นอนมาก, กตกรใจกตดอง
 นก. แลจะคิดอ่านประการใดก็เห็นไม่ได้, ด้วยการนงนุชเอามทนต์,
 กตดองความตายก็คองหงหย, มรทจะโคคอบประการใด. บางกยอบกาย
 ดงถวยบังคมเป็นอนมาก. หตวงสดักดองเห็นดงน, กจบคอบชนทวด
 แกร่ง, แลกรของคกคามดำทับไปว่า, คนทงหตายนในจงหงหยเตา,
 จะเขาดวยเราหรือหาไม่ไหวมา. ถ้าผู้ใดไม่เขาดวยเรา ๆ ก็ระพนเดี่ย
 บคน. ดงนทวงพระยาชวราชกรทงหตายนเห็นดงน, กยงสดักดองใจ
 กตดองความตายยงน. คางคนคางถวยบังคมพร้อมกัน, แลกรทงทงว่า,
 ชาพระพุทชเจาทงหตายนชอเขาดวยพระองค์, แลจะชอเป็นชวราชกร
 หยในโคคองชดพระบาทสืบไป. หตวงสดักดองเห็นชุนนางทงปวงหย
 ในอานาคต้นเตว, ก็ไปถวยบังคมพระเพทราชาผู้เป็นบิดา, แลรบ
 พระราชโองการ, แลอมอบเจนดมมตถวยแก่พระเพทราชานน.

ฝ่ายทวงพระยาชวาทนดองชดพระบาททงหตายน, กรบพระบทร
 แก่หตวงสดักด, แลอนเชนชนประคตถานนทมหออุปราช. ในชนนั้น
 จงหตวงสดักดผู้ดำเหตวราชกรนทมหออุปราช, ก็ไรให้ททานไป
 ชวราชนาพระพุทชรูป, คมกรปรยคชมนะเรอน. แลให้ไปนมนตพระดงค
 คามวาดราชาคนะมาคดวยพร้อมกัน. แลถถถถถถถถถถถถถถถถถถ
 ยวชคนต้นททภาพคดวยเบบจางคปรคต. แลให้ชุนนางทงนททท
 พพนดจจา, ถวยดงนคานโบรินราชประเพนเดคทททททททททท

จึงพระเพทราชาผู้ดำเหตวราชกรแผนคณ, ก็ให้เจ้าพระยา
 ดงกรมเป็นมรับตั้ง ให้ไปทคองจางพระยาชวชเยนทวเขามา ถถถ

ด้าเหรีตราชการแถว, เราจะเตยงให้ถงขนาด. แถเจ้าพระยาธุร-
 ดงคราม, กัดงให้ทนายออกไปหาศอเจ้าพระยาวิชาเยนทรนระบานว้า,
 ม้พระราชโองการให้หา. ครนเจ้าพระยาวิชาเยนทรได้แจ้ง, ก็เข้าใจ
 ในเหตุทงน. แถจถถามว้า, ใครเป็นผู้รบรบดง. ทนายก็บอกว้า,
 เจ้าพระยาธุรดงครามเป็นผู้รบรบดง. เจ้าพระยาวิชาเยนทรจถว้า, เจ้า
 พระยาธุรดงครามให้หาเราไปบคน, ประคจเขนคด้วยมือแถจะรบด้วย
 เทาเถา. คอขเจ้าพระยาธุรดงครามมคนปการแก่เราเป็นอันมาก,
 ได้ชบยอมมาแถเตมนน, แถกตบจระมาทาดายคนเดยดงน, ก็มคณ
 ยงนค. ถาเราจะเขาไปบคน, ครายจระมกยอนครายเป็นมคก. ทนาย
 ก็เตอนว้า, พระราชโองการให้หาเป็นการเรว. เจ้าพระยาวิชาเยนทร
 มีอาตจะชดพระราชโองการได้. ก็คกแถกกายแถวชนเลดยงมีบ โทน,
 แถทนายแห่นามาจนเขาประคในพระราชวงน.

ถ่วนหดวงธุรดกคผู้ด้าเหรีตราชการนระทมหาอุปราชน, เมื่อให้
 ไปหาศอเจ้าพระยาวิชาเยนทรน, กะเกนทกแถถวททานให้ไปหยังประจำ
 รกถาทกบ้อมทกประคอรอบพระราชวงทงปวง. แถให้บคประคเดยทยา
 ให้ผู้ใดเขาออกแถดกปดอมได้. ให้ตรวจคการระวงระไวเป็นกวดชนทก
 ค้าบ, แถกจคแถทแถถวททานให้ไปคอยเจ้าพระยาวิชาเยนทร,
 หยังทงประคจะเขามา, ถาเขามาแถวคาคเดย. ครนเจ้าพระยาวิชาเยนทร
 เขามาถงในประคพระราชวง, คนชงคอยหยังดองชางประคน, ก็เขา
 ไม่พดตงศอเจ้าพระยาวิชาเยนทรคกถงจากเดดยง. แถวประหารจนดง
 ชวคน. แถพอกเจ้าพระยาวิชาเยนทรน, ครนเพนนายเป็นเหตุแถว,
 ก็คกใจกถ, คางคนคางวงนระจคพดคพรายไปถน

จังพระเพทราชาผู้ดำเหตราชการแผ่นดิน, ก็พาหองด้วด้ก
 ฆนไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าหลุย, ซึ่งซึ่งพระประชวรหนักหุพระทง
 ด้ทชาดวรย, แดถวยบังคมแดกรบาททณตามพระอาการอนซึ่งพระ
 ประชวรนน, แดถกรบาททณแดถกัจจานุกิจราชการทงปวง, ซึ่งได้
 วกถวบังคบบนชานนด้ด้นทกประการ, แดถบังคมทนพระกรนาถ,
 ถาพระเจ้าหลุยหวัด้วรวคไซ, ซาพระพุทเจ้าจระกด้ด้มคโวกถวย
 ด้มเค็ดพระเจ้าตุกเทอกรมพระราชวังหถง. ด้มเค็ดพระบรมบพิตรพระ
 พุทเจ้าหลุยหวั, ไคซึ่งฟังพระเพทราชากราบทนดงนน, ก็ซาพระทขใน
 กฤษาแห่งพระเพทราชาแดหถวด้วด้กคคการเปนกบคนน, ก็ซึ่ง
 พระพิโรธ, แดซึ่งจบบเอาพระแถ้งตาบซึ่งวางหุขางท, แดด้เค็ดถ
 ยนชนไคถวยด้วมาถ, พระองคซึ่งพระพิโรธเปนกถง. มีพระราชโองการ
 ทรคถา, ซายด้ถองคนพอดถนคคการเปนกบค. แดถพระองคจระเค็ด
 พระราชคานิณจะไปประหารชวคพระเพทราชา, แดหถวด้วด้กค, กมอถ
 ด้วมาถจระเค็ดพระราชคานิณไปไค, ไคซึ่งซึ่งพระประชวรหนักทพถภาพ
 หุแถถ, ทงพระภยถถนจระเค็ดคางพระองคมีไค, กถมถงในทนน.
 แดถพระแถ้งตาบซึ่งนน, กคกจากพระทถ, แดถมพระราชคาทรคถา, เทพ
 เจ้าบุรจระกด้วพระบรมพุทเจ้าด้นา, จงโวกถอถกถกเจคถน, จระชค
 หนายถกบคด้ถองคนพอดถนไคจงไค.

ษนนพระเพทราชาแดหถวด้วด้กค, กถมถงมาจากพระทง
 ด้ทชาดวรยแถถกเจาใจถ, ด้มเค็ดพระเจ้าแผ่นดินจระเค็ดด้วรวคคใน
 ถนพพเปนแถหุแถถ, จงแถถคนถนชโวกถาเรอเรอถงไปยงกรงเทพท
 นท. แดไคทนนชนจระเค็ดพระเจ้าตุกเทอเจาพาถภยถถ, ซึ่งด้เค็ดหุ

พระพรราชวงศ์บรรดากษัตริย์ฝ่ายหลังว่า, ส้มเด็ดพระเจ้าหยูหวงซึ่งพระ
ประชวรหนักหยู่แล้ว, แลบทนมพระราชโองการให้ออนเซนต์เดคซันไป
เฝ้าระเมืองตพพรเป็นการเร็ว.

ผู้บรรดั่งกเอาเรือเร็วบรรดั่งไปยงกรุงเทพมหานครไฉนน. ส้ม
เด็ดบรรดั่งพิดพระพุทเจ้าหยูหวง, จำเดิมแต่เด็ดเดดตมตงเพดานน, พระ
โรคักกาเรบมากชน. จึงมีพระราชดำหริให้หาบัณฑิตชาวตชววง, ซึ่งเป
ชาตตวงเดิมประมาณสิบห้าคน, เขามาเฝ้าในมหาปราสาทตทงส์ทชววง
ทลเด็ดซึ่งประชวรหยุนน. แลจมีพระราชโองการตรัดว่า, บคนอาย
ต้องคนพอดูกมันคคการเปนกบด. ฝ่ายเรากบดยทุกตภาพหนักหยู่แล้ว,
เห็นชวคไม่ตดอดไปจนลวมวน. แลชงทาทงหลายจะหยู่ในคราด้านน,
เห็นว่า, อายกบดต้องคนพอดูกมันจะคาค่าเดียดน, หย่าหยู่เปนครทตเดย.
จงทวดในพระบวรด้านนา, เอาทงชยพระอรหันตเปนทพงเกิด, จะได
พนภย. จึงดำหริให้ไปเบิกเอาไตรจจรนะพระคตงส์ทชววงมาพอดูกบค
กน. แลมีพระราชโองการตรัดให้ไปอาราธนาพระสังคราชาคณะ, เขามา
ประมวณยตีบรูปในเพดานน. แลจดดำหริว่า, นมนคพระญเปนเจาทงหลาย,
จงนำเอจคนเหล่านี้ออกไปอุปถัมบท, บอดเปนภิกษุภวในพระพุทชด้านนา
คตงเกิด. จึงพระสังคราชาคณะทงหลายถวายพระพรว่า, ซึ่งชวคตมทงปวง
จะนำเอาญบาสักเหล่านี้, ออกไปอุปถัมบทนะพระอารามน, เห็นว่าชวชง
ประจวรกต่าประคพระพรราชวงน, จะห้ามมิให้ออกไป.

ส้มเด็ดพระเจ้าหยูหวงตรัดไตรชงพงตงน, ถซึ่งพระพโรชแต่
โทมันต์ในพระทัยเปนก่าตง. แลมีรุกจะทำประการใด, คตงชงพระประชวร
หนักเปนชวคตงคคคตหยู่แล้ว, จำเปนจำหยู่ในบงคบพระเพทราชา. จึง

แต่พระบิษัรของชนโคคาเคียววา, ทูนกะหม่อมแก้วชวยดวย, พอชาติคำ
 ดงคนทงหลายกุมเอาตัวพระบิษัไปประหารชีวิตตายในชนน. ด้มเค็ด
 พระเจ้าหยหัวครดโคซังพงเลี้ยงพระบิษัของชนมาดงน, ตกพระทย
 ความอาดยในพระบิษัจึงดำหรัว่า, ไครทำอะไรกับอาดยเคยเดา. แต่
 ด้มเค็ดพระเจ้าหยหัวกัถรรคในเพดาพนน, เปนพนพรหัดบคเคอนหา
 แรมด้ามคำ, ตุดักราช 1044 บจจตุจาดก. พระบาทบรมนาถ
 นารายนราชบพตรพระพทชเจ้าหยหัวพระชนด้าออกดก. ดัเค็ดเดยวราช
 ด้มบคน, พระชนโค 25 พรรด้า. ดัเค็ดคางราชอาณาจักรหยไค
 29 พรรด้า ชนระถรรคคณทงดุกษาดักรวมหาปราด้าทน. ดัพระ
 ชนมหาดับเอคพรรด้า.

ดงนผลกอนทงดอรบดง, ชงดงไปยงกรงเทพมหานครน, ก็ไป
 กราบทูนเจ้าพาทกษัตถ์เค็ดด้นทุกประการ. แต่เจ้าพาทกษัตถ์มทนชาย
 ในกาเบนคยรหัด, ด้าคนพระทยวัจ. พดยงกราบทูนว่า, หยไค
 พระเพทราชาเดหตวงดรัถก. แต่ชงดเค็ดชนไปกรง, จงระมคระวง
 พระองคจงนท. เจ้าพาทกษัตถ์ชงพยกเอาเดว, กัดเค็ดดงเรอพระทง
 ชนไปยงเมืองดพบุรี. ครนไปถงวัดพระพรหมคานปากนาโพสพ, ก็
 ดัเค็ดแวงเรอชนหาพระพรหมคคทนง, แดงนมดัการดา, กัดเค็ดกถบ
 ดงเรอพระทงรบชนไปยงเมืองดพบุรี. ครนลงกไท้ประทบเรอพระทง
 เจานระณนจนประจ้าท. พอดัมเค็ดพระบรมราชบคดรัถรรคเดยกอนแวง
 ทนอยทง. จงหตวงดรัถกคณด้าเหวคธาการนระทมหาอุปราช, ก็ไทธา
 หตวงไปคุมเอาพระองคเจ้าพาทกษัตถ์, ไปด้าเหวคไท้เดยคดวยทอนจัน
 ค้าบนคชากเค็ดแฉง.

สำนักหอสมุด